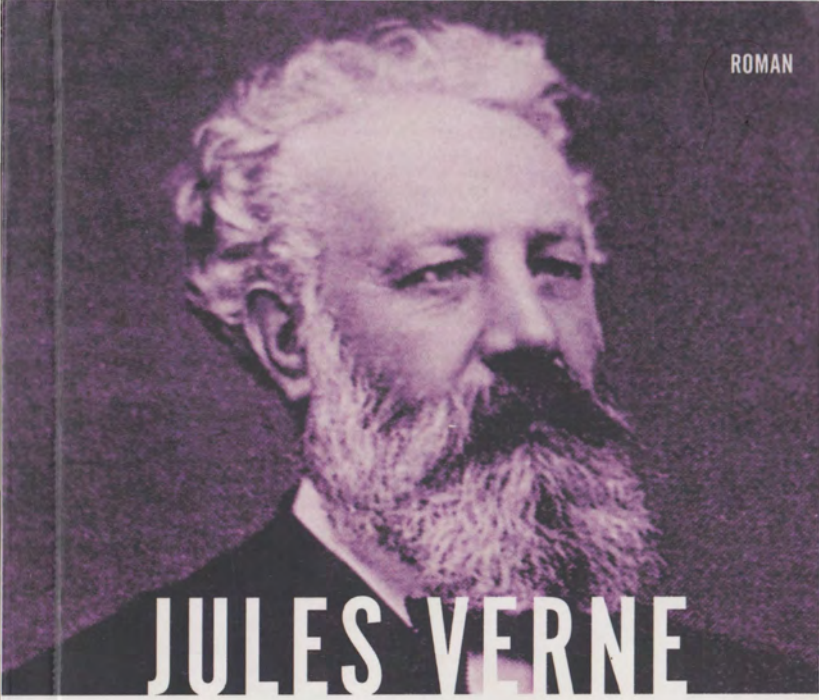
ROMAN

JULES VERNE

Karpatlar Şatosu

5. BASIM

ithaki

Jules Verne

1828'de Fransa'da doğdu. Jules Verne, denizcilik geleneği olan bir ailenin çocuğuydu ve bu durum onun yazın hayatını derinden etkiledi. Küçük bir çocukken gemilerde tayfalık yapmak için evden kaçtı ama yakalanıp ailesine teslim edildi.

1847'de hukuk öğrenimi görmesi için Paris'e gönderildi. Ancak Paris'teyken tiyatroya ilgisi derinleşti. 1850'lerin sonlarında ilk oyunu yayımlandı. Babası, hukuk öğrenimini bıraktığını duyduğunda aralarında büyük bir tartışma çıktı ve harcamaları için gönderilen para kesildi. Bu durum Jules Verne'i öykülerini satarak para kazanmaya zorladı.

Paris'in kütüphanelerinde jeoloji, mühendislik ve astronomi okunarak geçirilen uzun saatlerden sonra, Jules Verne ilk kitabı *Balonla Beş Hafta*'yı yayımladı. Bu romanı, *Dünya'nın Merkezine Seyahat, Dünya'dan Ay'a* ve *Denizler Altında 20 000 Fersah* gibi romanlar izledi.

Romanlarının büyük beğeni toplaması Jules Verne'i zengin bir adam yaptı. 1876'da büyük bir yat aldı ve Avrupa'nın çevresini yatıyla dolaştı.

1905'te Amiens'te öldü.

Jules Verne
Karpatlar Şatosu
Özgün Adı: *Le Château Des Carpathes*

İthaki Yayınları - 93
Edebiyat - 4

5. Baskı Haziran 2011, İstanbul

© Türkçe Çeviri: Işık Ergüden
© İthaki, 2002

Yayıncının yazılı izni olmaksızın herhangi bir alıntı yapılamaz.

Yayına Hazırlayan: Şule Cepcepoğlu Koçak
Sanat Yönetmeni: İthaki
Redaksiyon: Elif Gökteke
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: İthaki
Kapak, İç Baskı: Kitap Matbaacılık, Davutpaşa Cad. No: 123
Topkapı-İstanbul, Tel: 0212 482 99 10
Sertifika No: 16053

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd.
Şti.'nin yan kuruluşudur.
Caferağa Mah. Bahariye Cad. Dr. İhsan Ünlüer Sok.
Ersoy Apt. A Blok No: 16/15 Kadıköy - İstanbul,
Tel: (0216) 330 93 08 – 348 36 97, Faks: (0216) 449 98 34
ithaki@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

KARPATLAR ŞATOSU

Jules Verne

Çeviren: Işık Ergüden

Jules Verne Kitaplığı'ndan yayımlanan kitaplarımız:

1- *Doktor Ox'un Deneyi* - Çeviren: Alev Özgüner
2- *Madenin Esrarı* - Çeviren: Kerem Eksen
3- *Dünya'dan Ay'a* - Çeviren: Z. Zühre İlkgelen
4- *Karpatlar Şatosu* - Çeviren: Işık Ergüden

Jules Verne Kitaplığı;
Jules Verne kitaplarını yıllar önce
Türkçeye kazandırmış olan
Ali İhsan Tokgöz'e ithaf edilmiştir.

1

Anlatacağım hikâye fantastik değil, olsa olsa romanesktir. Peki, inanılmaz bir hikâye olduğuna göre, gerçek olmadığı sonucunu mu çıkarmalıyız? Bu da bir hata olur. Her şeyin olabileceği bir dönemde yaşıyoruz – hatta her şeyin olduğunu bile söyleyebiliriz. Hikâyemiz, bugün gerçeğe hiç benzemiyor olsa da, gelecekte ortaya çıkacak bilimsel olanaklar sayesinde yarın gerçek olabilir ve o zaman bu hikâyeyi bir efsane gibi görmeyi kimse aklından geçirmez. Zaten, pratik yararı esas alan ve deneye dayalı bu on dokuzuncu yüzyıl sonunda artık efsanelere yer yoktur. Yabani kötülük cinlerinin toprağı olan Brötanya'da, *brownie*'lerin ve *gnom*'ların vatanı olan İskoçya'da, *az*'ların, *elf*'lerin, *silf*'lerin ve *walkyrie*'lerin vatanı olan Norveç'te, hatta Karpatlar'ın tüm psikagojik çağrışımlara doğal olarak elverişli olduğu Transilvanya'da bile artık efsaneler ya-

ratılmamaktadır. Yine de, Transilvanya topraklarında yaşayan insanların ilk çağların batıl inançlarına hâlâ pek bağlı olduklarını belirtmek yerinde olur.

Mösyö de Gérando Avrupa'nın bu uç bölgelerini tasvir etmiş, Elisée Reclus de buraları ziyaret etmiştir. Ama bu romanın dayanağını oluşturan tuhaf hikâyeden bahsettikleri hiç duyulmamıştır. Hikâyeden haberdar mıydılar? Belki. Fakat kesinlikle inanmak istememiş olmalılar. Üzücü bir durum bu; çünkü onların ağzından da dinlemiş olurduk hikâyeyi; biri bir tarihçi şaşmazlığıyla, diğeri ise yolculuk anlatılarına damgasını vurmuş o içgüdüsel şiirle anlatırdı bize.

İkisi de anlatmamış olduğuna göre, onların yerine ben anlatmaya çalışacağım.

O yılın 29 Mayıs'ında, bir çoban, Retyezat'ın eteğinde, uzun gövdeli ağaçlarla kaplı, ekinlerle güzelleşmiş, bereketli bir vadiye hâkim, yemyeşil bir yaylanın kıyısında sürüsünü bekliyordu. Kuzeybatı rüzgârları olan karayeller, bu açık, korunmasız, yüksek yaylayı, her kış bir berber usturası gibi tıraş eder. O dönemde, bölgede, yayla sakallarını kestiriyor denir – hatta kimi zaman sinekkaydı tıraş ol-

duğu söylenir.

Bu çobanın giyinişinde Arkadialılara özgü çobansı şiirsellikten eser olmadığı gibi, davranışında da çobansılık yoktu. O bir Daphnis, Amyntas, Tityros, Lycidas ya da Meliboeus değildi. Kocaman tahta nalınlar giydiği ayaklarının dibinde mırıldanan Lignon Nehri değildi, serin ve pastoral suları *Astraia* romanının kıvrımları arasında akmaya layık olan, Eflak topraklarından geçen Siret Nehri'ydi.

Frik, Werst Köyü'nden Frik; bu kaba saba çobanın adı buydu. Hayvanları kadar kendi de bakımsız bu çoban, koyunlarının ve domuzlarının insanı çileden çıkaran –komitadaki[1] sefil ağılların haline uygun düşen, eski dilden ödünç alınma tek sözcüğü kullanırsak– bir pasaklılık içinde yaşadığı, köyün girişinde inşa edilmiş, pislik içindeki o rutubetli ağılda, onlarla birlikte barınıyordu.

Demek ki, *koyun sürüsü*, söz konusu *sürünün başı* Frik'in bekçiliğinde otluyordu. Otlarla kaplı bir tümseğin üstüne yatan Frik, tek gözüyle uyuklarken, diğeriyle sürüyü gözlüyordu, koca piposu ağzında, kimi zaman, birkaç koyun otlaktan uzaklaştığında köpekleri-

1 İdari bölüm. (ç.n.)

ne ıslık çalıyor, ya da boynuz borusunu öttürüp dağlarda yankılandırıyordu.

Saat öğleden sonra dörttü. Güneş batmaya başlamıştı. Doğu tarafında, tabanları dalga dalga sise boğulmuş birkaç zirve aydınlanıyordu. Güneybatıya doğru, sıradağların iki kırığı arasından, eğik bir ışık demeti, hafif aralık bir kapıdan süzülür gibi süzülüyordu.

Bu dağ sistemi, Klausenburg ya da Kolozsvar Komitası adı altında bilinen, Transilvanya'nın en vahşi bölümüne aitti.

Avusturya İmparatorluğu'nun tuhaf bir bölümü olan bu Transilvanya, Macarcada "Erdely", yani "ormanlar ülkesi" adıyla bilinir. Kuzeyde Macaristan'la, güneyde Eflak'la, batıda Moldavya'yla sınırlanır. Altmış bin kilometre kare, yani altı milyon hektar –aşağı yukarı Fransa'nın dokuzda biri– olan bu bölge, bir tür İsviçre'dir, fakat İsviçre arazisinden yarı yarıya daha geniş, ama daha az kalabalıktır. Tarıma ayrılmış yaylaları, gür otlakları, kıvrımlı vadileri ve kurumlu zirveleriyle Transilvanya, Karpatlar'ın ayrıldığı volkanik kollar nedeniyle kesik kesiktir. Bölgeye ağ gibi yayılmış olan çok sayıda akarsu, Tisza Irmağı'nın ve o muhteşem Tuna'nın kabarmasına yol

açar. Tuna'nın Demir Kapıları, güneyde birkaç mil uzakta[1], Balkan sıradağlarındaki geçidi Macaristan ve Osmanlı İmparatorluğu sınırı üzerinde kapatır.

Hıristiyanlık döneminin birinci yüzyılında Traianus'un fethettiği, Daçyalıların eski ülkesi böyledir. János Zápolya ve haleflerinin döneminde, 1699'a kadar bağımsız kalan Macaristan, I. Leopold döneminde Avusturya'ya ilhak edildi. Fakat, politik yapısı ne olursa olsun, Macaristan, birbiriyle kaynaşmadan dirsek teması içinde duran çeşitli ırkların ortak yaşam alanı olarak kaldı. Eflaklılar ya da Rumenler, Macarlar, Çingeneler, Moldavya kökenli Szekler'ler ve Saksonlar –bunlar da, koşullar uygunlaştıkça, zaman içinde, Transilvanya Birliği'ni kurmak adına "Macarlaşacak"tır– bu topraklarda bir arada yaşadılar.

Çoban Frik hangi ırktandı? Eski Daçyalıların dejenere olmuş bir torunu muydu? Dağınık saçlarına, kir pas içindeki yüzüne, çalı sakalına, kırmızımsı küllü iki fırçaya benzeyen kalın kaşlarına, nemli gözpınarları yaşlılık halkalarıyla çevrili, yeşil ile mavi arası çakır gözlerine bakarak buna karar vermek zordu. Altmış

1 Macar mili yaklaşık 7500 metredir.

beş yaşına gelmişti – en azından öyle sanılabilirdi. Uzun boyluydu, zayıftı, göğsünden daha az kıllı sarımtırak kazağının içinde sırım gibi duruyordu. Başında, hasırdan gerçek bir ot yumağı olan şapkasıyla, kargaburun uçlu asasına dayanmış, bir kaya kadar kımıltısız duruşunu hangi ressam görse ilgisiz kalamazdı.

Güneşin ışınları dağların batı kırığından sızarken, Frik arkasını döndü; sonra, –tıpkı sesini uzaklara işittirmek için yaptığı gibi– kıvırdığı elini gözlerine siper ederek dikkatli dikkatli baktı.

Ufukta, bulutların açıldığı yerde, tam bir mil ileride, ama uzaklık yüzünden iyice küçülmüş olarak, bir kalenin şekilleri hayal meyal beliriyordu. Bu eski şato, Vulkan Boğazı'nın ıssız bir yamacı üzerinde, Orgall Yaylası denen bir yaylanın tepesindeydi. Göz kamaştırıcı bir ışığın etkisiyle, şatonun girinti çıkıntıları, çiğ bir şekilde, üçboyutlu görüntülerin netliğinde belli oluyordu. Yine de, uzaktaki bu kütlenin ayrıntılarını fark edebilmek için çobanın gözünün çok keskin olması gerekiyordu.

Çoban, aniden, başını sallayarak haykırdı:

"Yaşlı kale!... Yaşlı kale!... Boş yere kurum-

lanıyorsun temellerinin üstünde!... Üç yıl daha, sonra artık yoksun, çünkü kayınağacının üç dalı kalmış yalnızca!"

Kalenin burçlarından birinin ucuna dikilmiş bu kayınağacı, ince bir kâğıt kesiği gibi, göğün zemininde simsiyah görünüyordu. Bu mesafeden onu görebilecek tek kişi Frik'ti. Çobana bunları söyleten, şatoyla ilgili bir efsaneydi. Bu sözlerin açıklamasına gelince, bunu zamanı geldiğinde anlatacağız.

"Evet! Üç dal... Daha dün dört tane vardı, dördüncüsü dün gece düşmüş... Düşen dalın dibi kalmış yalnızca... Çatalında en fazla üç dal sayıyorum... En fazla üç, yaşlı kale... en fazla üç!"

Bir çobanı idealleştirirsek, hayal gücümüzde onu düşlere ve düşüncelere dalan biri haline kolaylıkla getiririz; gezegenlerle konuşur; yıldızlara akıl danışır; gökyüzünü okur. Aslında, çoban genellikle cahil ve kalın kafalı höddüğün tekidir. Yine de, halk, kendine özgü saflığıyla, çobana doğaüstü yetenekler bahşetmekte zorlanmaz; büyü yapan biridir o; keyifli ya da keyifsiz oluşuna göre, insanları kem gözlerden uzak tuttuğu da olur, insanlara ve hayvanlara nazar değdirdiği de – bizim Çoban

Frik ise her şeyi yapmaktadır; sevgi tozları satmaktadır; ondan aşk iksirleri ve formüller satın alınmaktadır. Hatta, ekili tarlalarına büyülü taşlar atarak oraları verimsizleştirmeye kadar vardırmaktadır işi. Koyunları kısırlaştırması için de, bir tek sol gözüyle bakması yetmektedir. Bu tür batıl inançlara her zaman, her ülkede rastlanır. En uygar köylerde bile, çobana dostça bir iki laf etmeden, anlamlı bir merhaba çekmeden önünden geçilmez. Pek önem verdiği "pastör"[1] adıyla selamlamak gerekir onu. Şapka çıkararak selamlamak, şerden korunmayı sağlar. Hele ki Transilvanya yollarında, buna daha çok ihtiyaç vardır.

Frik'e büyücü gözüyle bakılıyordu, fantastik hayaletleri çağıran biriydi o. Kimine göre, erkek ve dişi vampirler ona itaat ediyorlardı; bir başkasına inanacak olursak, başka memleketlerde üç yüz altmış altıncı günde görülen karanlık gecelerde, Ay batarken ona rastlanıyordu; değirmenlerin savağına binmiş, ya kurtlarla konuşurdu ya da uzun uzun yıldızları düşünürdü.

Bu söylentiler Frik'in işine yaradığından,

1 **Bu sözcük "çoban" anlamına geldiği gibi, aynı zamanda, Hıristiyanlıkta "önder, papaz" anlamına da gelir. Tıpkı sürü için kullanılan sözcüğün "müminler"i nitelemek için de kullanılması gibi. (ç.n.)**

çoban bunlara ses çıkarmazdı. Büyüler ve muskalar satıyordu. Fakat, şunu belirtmeden geçmeyelim ki, o da müşterileri kadar saftı ve kendi büyücülüğüne inanmasa da, en azından, bölgede dolaşan efsanelere inanıyordu.

Dolayısıyla, kayınağacının yalnızca üç dalı kaldığına göre, Frik'in, eski kalenin yakında yok olacağı şeklinde tahminde bulunmuş olmasına da, haberi Werst'e bir an önce ulaştırmak için koşturmasına da şaşmamalı.

Köknardan yapılmış uzun borusunu ciğerlerini şişirerek bangır bangır öttürüp sürüsünü topladıktan sonra, Frik, köyün yolunu tuttu. Hayvanları ittirip kaktıran köpekleri, peşinden geliyordu. Bunlar, iki kırma av köpeğiydi, kudurgan ve vahşiydiler, koyunlara bekçilik etmekten çok onları kapıp yutmaya hazır görünüyorlardı. Sürüde yüz kadar koç ve koyun vardı, bir düzine kadarı bir yaş civarında yavru koyundu, geri kalanı üç ya da dört yaşında, yani dört ve altı dişli hayvanlardı.

Bu sürü, Werst yargıcına, *biró* Koltz'a aitti. Koltz, otlatma hakkı olarak belediyeye yüklü bir para ödüyor, çobanı Frik'e de pek değer veriyordu. Onun koyun kırkınada pek maharetli olduğunu, pamukçuk, baş dönmesi, kele-

bek hastalığı, çiçek gibi hayvan hastalıklarının tedavisinde, koyunlarda görülen ayak hastalıklarında ve diğer rahatsızlıkların tedavisinde pek usta olduğunu biliyordu.

Sürü birbirinden ayrılmadan yürüyordu; önde kösemen, onun yanında dişi koyun, melemeler arasında, çıngıraklarını çınlata çınlata yürüyorlardı.

Otlağın çıkışında Frik, engin tarlalarla çevrili geniş bir patikaya girdi. O tarlalarda, çok yüksek gövdeli, çok uzun saplı, harika buğday başakları rüzgârın altında dalgalanıyordu; bölgede yetişen ve *kukurutz* denen mısırın ekildiği tarlalar oralarda uzanıyordu. Yol, serin ve loş bir çam ve köknar ormanının kenarına kadar gidiyordu. Daha aşağıda, Siret, dipteki çakıl yığınları arasından süzülerek ışıklar içinde akıyordu; ırmağın üstünde, akarsuyun yukarı tarafındaki bıçkı atölyelerinin kereste haline getirdiği tomruklar yüzüyordu.

Köpekler ve koyunlar nehrin sağ kıyısında durdular, sazları sarsarak, kıyıdan kana kana su içmeye koyuldular.

Werst, üç tüfek atışı mesafedeydi. Köklerinin birkaç ayak üstünde karmakarışık bir hal alan çelimsiz topağaçlar bitiyor, bereketli

ağaçlardan oluşan sık bir söğütlük başlıyordu; onun ötesindeydi. Bu söğütlük, Vulkan Geçidi'nin yamaçlarına kadar uzanıyordu. Aynı adı taşıyan köy ise Plesa dağ sırasının güney yamacındaki bir çıkıntıdaydı.

Kır o saatte ıssızdı. İnsanlar ancak gece olduğunda tarlalardan dönüp evlerine giriyordu; Frik, köy yolunda ilerlerken, alışık olduğu selamlaşmayı yapamadı. Sürüsü susuzluğunu gidermiş olan çoban, vadinin kıvrımları arasına girecekti. O sırada Siret'in dirseklerinden birinde, elli adım kadar aşağıda bir adam belirdi.

"Hey, ahbap!" diye seslendi çobana.

Komita pazarlarını dolaşan çerçilerden biriydi. Şehirlerde, küçük kasabalarda rastlanır onlara, en ufak köylere kadar giderler. İnsanlarla anlaşmakta asla güçlük çekmezler; her dilden konuşurlar. Çerçi İtalyan mıdır, yoksa Sakson ya da Eflaklı mı, kimse bilemezdi. Ama Frik'in yoluna çıkan bu çerçi Yahudiydi, Polonya Yahudisi, uzun boylu, zayıf, kemerli burunlu, sivri sakallı, çıkık alınlı, fıldır fıldır gözlü biri.

Bu işportacı, dürbün, termometre, barometre ve küçük duvar saatleri satıyordu. Sağlam kayışlarla omuzlarına bağladığı balyaya

sığmayanları boynundan ve belinden sarkıtmıştı: Gerçek bir sergi gibiydi, ayaklı bir işporta tezgâhına benziyordu.

Muhtemelen bu Yahudi, çobanlar karşısında saygılıydı ve onlardan çekiniyor olmalıydı. Frik'i eliyle selamladı. Sonra, Latince ve Slavca karışımı bu Rumen dilinde, yabancı bir aksanla konuştu:

"İşler yolunda mı, ahbap?"

"Evet... havaya göre değişiyor," diye cevap verdi Frik.

"O halde bugün iyisindir, hava güzel çünkü."

"Ama yarın kötü olacağım, çünkü yağmur yağacak."

"Yağmur mu yağacak?..." diye haykırdı seyyar satıcı. "Sizin buralarda bulut yokken mi yağar yağmur?"

"Bulutlar bu gece gelecek... şu taraftan... dağın kötü tarafından."

"Nasıl anlıyorsun bunu?"

"Koyunlarımın yününden, tabaklanmış deri gibi sert ve kuru."

"O halde ana yolları arşınlayanların vay haline!..."

"Evlerinin kapısı önünde kalacakların da

canına minnet."

"Keşke bir evim olsa, çoban."

"Çocukların var mı?" diye sordu Frik.

"Yok."

"Evli misin?"

"Hayır."

Frik bunları soruyordu, çünkü buralarda, rastlanılan kişilere bunları sormak âdetti.

Sonra, sözüne devam etti:

"Nereden geliyorsun, çerçi?..."

"Hermanstadt'tan."

Hermanstadt, Transilvanya'nın başlıca kasabalarından biridir. Oradan çıkarken, Macar topraklarında akan Siret'in vadisiyle karşılaşılır; vadi ta Petroşani Kasabası'na kadar iner.

"Peki, nereye gidiyorsun?"

"Kolozsvar'a."

Kolozsvar'a varmak için, Mureş Vadisi yönünde yukarı çıkmak yeter; sonra, Karlsburg'dan geçip, Bihor Tepelerinin paralel sıralarını izleyerek komitanın merkezine varılır. Olsa olsa yirmi mil tutar bu yol.[1]

Gerçekten de, bu termometre, barometre ve eski, bozuk saat satıcıları, apayrı varlıklarmış izlenimi yaratırlar her zaman, biraz Hoff-

1 Yaklaşık 150 kilometre.

mann'a özgü bir havaları vardır. Mesleklerinden kaynaklanır bu durum. Zaman satıcılarıdır onlar; her biçimiyle zamanı satarlar, akıp giden zamanı, o anki zamanı, gelecek zamanı. Diğer bohçacıların sepet, örgü ve pamuklu giysi satmasına benzer bu. Dükkân tabelasında *Altın Kum Saati* yazan, Saturne ve Ortakları Firması'nın gezgin satıcılarıdır onlar sanki. Yahudinin Frik üzerinde yarattığı etki de kuşkusuz bu oldu. Frik, menşeini bilmediği, kendisi için yeni olan bu eşyaların bulunduğu tablaya şaşkınlıkla bakıyordu.

"Hey çerçi!" dedi, eliyle işaret ederek. "Şu zamazingo ne işe yarar? İpe çekilmiş bir moruğun kemikleri gibi tıngırdayıp duruyor kemerinde..."

"Bunlar değerli şeyler," diye cevap verdi gezgin satıcı, "herkese yararlı şeyler."

"Herkese mi?" diye haykırdı Frik, gözünü kırparak – "Çobanlara bile mi?..."

"Çobanlara bile."

"Ya bu makine?..."

"Bu makine," dedi Yahudi, elleri arasına aldığı bir termometreyi hoplatıyordu, "bu makine sayesinde hava sıcak mı soğuk mu öğrenirsin."

"Ben bunu zaten biliyorum, ahbap, çoban

kazağımın içinde terlediğimde ya da kepeneğimin altında tir tir titrediğimde anlarım."

Elbette, bilimin nedenleriyle niçinleriyle ilgilenmeyen bir çobana bu kadarı yetiyor olmalıydı.

"Ya bu yelkovanlı koca saat?" Kadranlı bir barometreyi gösteriyordu çoban.

"Saat değil bu, yarın yağmur mu yağacak yoksa hava güzel mi olacak, onu söyler..."

"Vay canına!"

"Evet."

"Peki!" diye karşılık verdi Frik. "Onu da istemem, bir para da olsa istemem. Dağda gezinen ya da zirvelerin üstünde koşturan bulutlara bakmak yeter. Sanki ben havayı yirmi dört saat önceden bilmiyor muyum? Bak, sanki topraktan fışkıran şu buharı görüyor musun?... Evet, söylemiştim, yarınki yağmurun suyu bu."

Gerçekten de, havanın sıkı bir gözlemcisi olan Çoban Frik, barometresiz edebilirdi.

"Madem öyle, saat gerekir mi diye de sormayayım..." diye sözüne devam etti çerçi.

"Saat mi?... Bir tane var bende, tek başına işliyor ve başımın üzerinde salınıp duruyor. Yukarıdaki güneş. Görüyor musun, ahbap,

Rodûk Tepesi'nin üstünde duruyorsa, vakit öğledir, Egelt Çukuru'ndan baktığında, demek ki saat altıdır. Koyunlarım da benim kadar iyi bilir, köpeklerim de koyunlarım kadar. Saatlerin sende kalsın!"

"Pekâlâ," dedi seyyar satıcı, "tek müşterilerim çobanlar olsaydı para kazanmakta güçlük çekerdim! Demek ki, hiç bir şeye ihtiyacın yok, öyle mi?"

"Hiç yok."

Pek ucuza olan tüm bu mallar zaten pek sağlam şeyler değildi; barometreler hava değişikliğine uyum sağlayamıyordu, ya da hep aynı şeyi gösteriyordu, saatlerin akreple yelkovanı ya çok geri kalıyor ya da koşturup duruyordu – ne de olsa, sıradan işporta malıydı hepsi. Çoban, belki bu mallara güvenmiyor, bu nedenle de pek alıcı çıkmak istemiyordu. Tam o esnada, asasını eline alıp yoluna devam edeceği sırada, çerçinin askısına asılı bir tür tüpe dokundu:

"Şurandaki şu boru ne işe yarıyor?...

"Bu boru, boru değil."

"Küçük bir top mu o halde?"

Çobanın kastettiği, geniş namlulu bir tür eski tabancaydı.

"Hayır," dedi Yahudi, "bu bir dürbün."

Nesneleri beş, altı kez büyüten ya da bir o kadar yaklaştıran, ki sonuçta aynı kapıya çıkıyor, şu bilinen dürbünlerden biriydi bu.

Frik, aleti bulunduğu yerden almış, bakıyor, elliyordu, bir o ucuna bir diğer ucuna bakıyordu, iç içe geçmiş silindirleri çeviriyordu.

Başını salladı:

"Bir dürbün, ha?"

"Evet, çoban, hem de benzersiz bir dürbün, çok uzaklara bakmanı sağlar."

"Öyle olsun! Benim gözlerim sağlamdır, ahbap. Hava açık olduğunda, Retyezat'ın doruğuna kadar en arka sıradaki kayaları görürüm, Vulkan'daki geçitlerin dibindeki en son ağaç bile kaçmaz gözümden.

"Gözünü kısmadan mı bakarsın?..."

"Kısmadan. Çiye borçluyumdur bunu. Akşamdan sabaha kadar yıldızların altında uyuduğumda, gözbebeklerimi tertemiz yıkar."

"Ne... çiy mi?" diye karşılık verdi çerçi. "Benim bildiğim, kör eder çiy..."

"Çobanları değil."

"Öyle olsun! Senin gözlerin keskin olabilir ama benimkiler de oldukça iyidir, özellikle önüne dürbünümü getirdiğimde."

"Bakmak lazım."

"Koy gözüne..."

"Ben mi?..."

"Dene."

"Para gerekmez mi bunun için?" diye sordu Frik. Pek kuşkulu bir mizacı vardı.

"Gerekmez... tabii eğer aleti satın almaya karar verirsen, gerekir."

Bu konuda ikna olan Frik, dürbünü eline aldı; çerçi silindirleri ayarlamıştı. Sonra, çoban, sol gözünü kapayarak, dürbünü sağ gözüne dayadı.

Önce, Vulkan Boğazı istikametine baktı, bakışlarını Plesa'ya doğru kaldırdı. Sonra, aleti indirdi ve Werst Köyü'ne doğru çevirdi.

"Peh! Peh! Doğruymuş be... Benim gözlerimden daha uzağı gösteriyor... İşte ana cadde... İnsanları seçiyorum... Bak hele, ormancı Nic Deck, ormanda dolaşmaktan geliyor, çantası sırtında, tüfek omzunda..."

"Ben demiştim!" dedi çerçi.

"Evet... evet... Nic bu! Peki şu kız kim, Yargıç Koltz'un evinden çıkıyor, kırmızı etekli, siyah bluzlu, sanki Nic'i karşılamaya gidiyor?..."

"İyi bak, çoban, kızı da tanırsın oğlanı da..."

"Elbette! Evet... Miriota bu... Güzel Miriota!... Sizi gidi âşıklar, si i... Bu kez, kendilerini kollasınlar, çünkü dürbünümün ucuyla yakaladım ben onları, tek bir cilveleşmelerini bile kaçırmam artık!"

"Aletim hakkında ne diyorsun?"

"Eee! Evet!... uzağı gösteriyor."

Frik'in daha önce bir dürbünden hiç bakmamış olması için Werst Köyü'nün Klausenburg Komitası'nın en geri kalmış köyleri arasında yer alması gerekiyordu. İlerde göreceğimiz gibi, gerçekten de böyleydi zaten.

"Haydi, çoban," diye sözüne devam etti çerçi, "bak bir daha... hatta Werst'ten daha uzağa bak... Köy çok yakınımızda... Öteye bak, çok öteye!..."

"Gene parasız mı?"

"Parası ."

"Tamam! Macar topraklarındaki Siret'in tarafına bakayım!... Evet... İşte, Livadzel'in çan kulesi... Tek kolu çolak haçından tanıyorum onu... Ötede, vadide, köknarlar arasında, Petroşani'nin çan kulesini görüyorum; tenekeden horozu tepesinde, gagası açık, sanki civcivlerini çağıracak gibi!... Uzakta, ağaçların ortasında uzanan şu kule... O da

Petrilla'nın kulesi olmalı... Fakat, çerçi, bekle, madem ki hep parasız..."

"Hep parasız, çoban."

Frik, Orgall Yaylası'na doğru döndü; sonra, dürbünüyle, Plesa yamaçlarında kararmaya başlayan orman örtüsüne baktı. Dürbünün görüş alanına kalenin uzaktaki silueti giriyordu.

"Evet!" diye haykırdı. "Dördüncü dal yerde... Doğru görmüşüm!... Kimse onu toplayıp da güzel bir Saint-Jean meşalesi yapmayacak... Hayır, kimse... Ben bile!... Kim giderse oraya, bedenini de ruhunu da tehlikeye atmış olur... Ama hiç kaygılanma!... Bu işe karışacak biri var, bu gece, cehennem ateşinin ortasında... Chort bu!"

Chort, şeytanın adı buydu, bölge insanları kendi aralarında bu adı verirlerdi şeytana.

Yahudi, Werst Köyü'nden ya da civarından olmadığı için kendisine anlaşılmaz gelen bu sözlerin anlamını belki soracaktı ki Frik, şaşkınlıkla korkunun iç içe girdiği bir sesle haykırdı:

"Ne bu, burçtan çıkan bu pus da nesi? Pus mu bu?... Hayır!... Sanki bir duman... İmkânsız!... Yıllar var ki kalenin bacaları tütmüyor!"

"Orada duman görüyorsan, çoban, duman var demektir."

"Hayır... çerçi, hayır!... Senin aletin camı buğulanıyor."

"Sil."

"Siliyorum ve..."

Frik dürbünü çevirdi, kolunun yeniyle camlarını silip yeniden gözüne yerleştirdi.

Burcun ucunda duman vardı. Duman sakin havada dosdoğru yükseliyor ve yüksekteki su buharlarına karışıyordu.

Frik donup kalmıştı, sesi soluğu çıkmıyordu. Tüm dikkati, yükselen gölgenin Orgall Yaylası hizasında örtmeye başladığı kaledeydi.

Aniden, dürbünü indirdi ve elini kazağından sarkan heybeye götürdü:

"Boru kaç para?"

"Bir buçuk Florin,[1]" dedi çerçi.

Dürbünü bir Florin'e bile bırakırdı, yeter ki Frik pazarlığa niyeti olduğunu göstersin. Ama çoban sesini çıkarmadı. Açıklaması olmayan bu ani şaşkınlığın etkisiyle, elini heybesine daldırdı ve parayı çıkardı.

"Bu dürbünü kendine mi satın alıyorsun?"

"Hayır... Efendime, Yargıç Koltz'a."

1 Yaklaşık üç Frank, altmış kuruş.

"O halde parasını öder..."

"Evet... Dürbünün bana mal olduğu iki Florin'i..."

"Nasıl!.. İki Florin mi?..."

"Eh! Kuşkusuz!... Haydi, iyi akşamlar, ahbap."

"İyi akşamlar, çoban."

Frik, köpeklerini ıslıkla çağırarak, sürüsünü iteleyerek, Werst istikametine doğru hızla yola koyuldu.

Çobanın ardından bakan Yahudi, başını salladı, sanki bir deliyle karşılaşmıştı:

"Bilseydim," diye mırıldandı, "daha pahalıya satardım dürbünümü!"

Sonra, tezgâhını kemerine ve omuzlarına yeniden asarak, Karlsburg yönünde yola koyuldu, Siret'in sağ kıyısından aşağı iniyordu.

Nereye mi gidiyordu? Bunun pek önemi yok. Bu hikâyede o yalnızca geçip giden biri. Bir daha karşımıza çıkmayacak.

2

İster jeolojik zamanlarda, toprağın son sarsıntılarının ardından doğanın yığdığı kayalar olsun, isterse üstünden zamanın soluğunun geçtiği insan elinden çıkma yapılar olsun, birkaç mil mesafeden bakıldığında aşağı yukarı aynı şey görülür. Kaba taş ile işlenmiş taş kolaylıkla birbirine karışır. Uzaktan bakıldığında, aynı renkler, aynı kabataslak çizgiler, aynı perspektif sapmaları, yüzyılların iç karartıcı kiri pası altında aynı tektip renk görülür.

Kalenin –başka deyişle Karpatlar Şatosu'nun– durumu da böyleydi. Vulkan Boğazı'nın solundan şatonun örttüğü bu Orgall Yaylası'nın üzerinde, onun belli belirsiz karaltısını ayırt etmek mümkün değildi. Arka plandaki dağlardan kabartı olarak bile ayrılmıyordu. Kalenin burcu olduğunu sandığımız şey belki de bir taş yığınıydı. Kaleye bakan biri, kayalık bir sırtı, mazgallı sur bedeni sanabilir-

di. Bu yekpare yığın, belli belirsiz, yüzer gezer ve muğlaktı. Hatta, kimi turistlere inanacak olursak, Karpatlar Şatosu yalnızca komita insanlarının hayalinde mevcuttu.

Elbette, şatonun varlığından emin olmanın en basit yolu, Vulkan ya da Werst'ten bir rehberle anlaşıp geçitten geçmek, dağın yamacını tırmanmak ve bu yapıların tümünü ziyaret etmekti. Ne var ki, bir rehber bulmak, kaleye giden yolu bulmaktan daha zordu. Siret'in iki yakasında da, karşılığı ne olursa olsun, bir yolcuyu Karpatlar'daki şatoya götürmeyi kimse kabul etmezdi.

Tüm bunlar bir yana, Çoban Frik'in, Yargıç Koltz hesabına satın aldığı o değersiz aletten daha güçlü ve hedefe daha iyi odaklanan bir dürbünden bakarsak, bu antik yapıda şunları görebilirdik:

Vulkan Boğazı'nın sekiz ya da dokuz yüz ayak gerisinde, yaylanın girinti çıkıntılarına uygun olarak, çevresi sekiz yüz, bin metre tutan bir daire çizen, kayalarda çıkmış bir sürü bitkiyle kaplı, kumtaşı renginde bir kale duvarı. İki uçta, iki köşe burcu; bunlardan sağdakinin üstünde o ünlü kayınağacı bitmiştir, ayrıca sivri çatılı ince bir gözcü kulesi ya da nö-

betçi kulübesi olabilecek bir şey vardır. Solda, kafes oymalı payandalarla desteklenmiş duvarlar, bir şapelin pencereli çan kulesine yaslanır. Şapelin çatlak çanı, güçlü fırtınalar çıktığında bölge insanlarını dehşete düşürecek sesler çıkarır. Ortada ise, mazgallı sahanlığıyla, büyük ana burç vardır. Kurşunla örülmüş üç sıra pencereden oluşan ana burcun birinci katı yuvarlak bir terasla çevrilidir. Sahanlığın üzerindeki uzun metal direkte feodal bir işaret vardır: Pastan lehimlenmiş ve esen son karayelin güneydoğu istikametinde mıhladığı bir tür rüzgârgülü.

Delik deşik olmuş bu kale surlarının ardındakilere gelince, içerde, hâlâ oturulabilir birkaç bina bulunsa ve bir asma köprü ile bir kapı sayesinde içeri girmek mümkün olsa da, surların içi yıllardır tam olarak bilinmiyordu. Gerçekten de, Karpatlar Şatosu'nun, göründüğünden daha iyi korunmuş olmasının nedeni, batıl inançlar sayesinde iki misline çıkmış, bulaşıcı bir korkuydu. Bu korku, şatoyu, eskiden ejderhaların, mancınıkların, güllelerin, topların ve eski yüzyıllara ait diğer topçuluk aletlerinin koruyabildiği kadar koruyordu.

Yine de, Karpatlar Şatosu, turistler ve anti-

ka meraklıları tarafından ziyaret edilmeye değerdi. Orgall Yaylası'nın tepesindeki konumu olağanüstü güzeldir. Ana burcun üst sahanlığından bakıldığında, dağlar en uç sınırlarına kadar görülür. Arkada, karmakarışık kollara ayrılmış olan yüksek sıradağ kıvrımları, Eflak sınırını çizer. Önde, dolambaçlı Vulkan Geçidi oyulmuştur; sınır bölgeleri arasında kullanılabilen tek yol budur. Siret'in iki kolunun oluşturduğu vadinin ötesinde, bu zengin maden kömürü havzasını işletmeye yarayan kuyuların ağzında toplanmış olan Livadzel, Lonyai, Petroşani, Petrilla kasabaları görülür. Onların arkasında, Retyezat ve Paring'in sarp zirvelerinin egemen olduğu, etekleri ağaçlı, yamaçları yemyeşil, dorukları çorak, şişkin dağ yamaçlarının hayranlık verici biçiminde üst üste bindiği görülür.[1] Nihayet, Hatszeg Vadisi'nin ve Mureş Nehri'nin ötesinde, Orta Transilvanya Alpleri'nin uzaklarda, sislere batmış siluetleri görülür.

Bu huni biçimli çukurun dibinde, eskiden, toprak çöküntüsü sonucu bir göl oluşmuştu; Siret'in iki kolu da, sıradağlar arasından geçit bulamadan önce bu göle dökülüyordu. Şimdi,

1 Retyezat deniz seviyesinden 2496 metre yüksektedir, Paring'in yüksekliği ise 2414 metredir.

bu çöküntü, sağladığı avantajlar ve mahzurlarıyla birlikte bir madenkömürü işletmesinden başka bir şey değildir; yüksek tuğla bacalar, kavakların, köknarların ve kayınağaçlarının dallarına karışır; eskiden meyve ağaçlarının ve çiçeklerin rayihasını emen havayı şimdi kara dumanlar kirletir. Yine de, bu hikâyenin geçtiği dönemde, bu maden bölgesi, endüstrinin demir yumruğu altında tutuluyor olsa da, doğaya borçlu olduğu vahşi niteliğinden bir şey kaybetmemiştir.

Karpatlar Şatosu'nun tarihi, on ikinci ya da on üçüncü yüzyıla kadar uzanır. O dönemlerde, voyvodaların egemenliği altında, manastırlar, kiliseler, saraylar, şatolar da, kasabalar ya da köyler kadar tahkim ediliyordu. Derebeyleri ve köylüler her türden saldırıya karşı kendilerini korumak zorundaydılar. Bu durum, kalenin eski sur bedeninin, burçlarının ve surlarının niçin ona, savunmaya hazır, feodal bir yapı görünümü verdiğini açıklar. Hangi mimar bu şatoyu bu yükseklikte, bu yaylanın üstünde inşa etmiştir? Bu bilinmemektedir, bu cesur sanatçının kim olduğu meçhuldür. Tabii eğer Rumen Manoli değilse, hani şu Eflak efsanelerinde şanla şerefle anılan

ve Curtea-Arges'te ünlü Kara Rodolphe Şatosu'nu inşa etmiş olan...

Mimarın kimliği hakkında kuşkular olsa da, bu kaleye sahip olan hanedan bellidir. Gortz baronları, çok eski zamanlardan beri bu toprakların derebeyleriydi. Transilvanya eyaletlerini kana bulayan tüm savaşlara karışmışlardı. Macarlara, Saksonlara, Szekler'lere karşı savaştılar; bu facia dönemlerinin anısını taşıyan *canticum*'larda, *doina*'larda adları geçer; şu ünlü Eflak atasözü, *Da pe maorte,* "Ölünceye kadar ver!" onların düsturuydu. Ve verdiler de; bağımsızlık davası için kanlarını döktüler – Rumen atalarından gelen kanlarını.

Onca çaba, fedakârlık ve kurban etme sonucunda, bu yiğit soydan gelenlerin en iğrenç baskıya mahkûm oldukları bilinmektedir. Artık politik varlıkları kalmamıştır. Üç ayrı çizme altında ezildiler. Fakat, bu Transilvanya Eflaklıları, sultayı sarsmaktan umudunu kesmedi. Gelecek onlarındır! Ve bu sözcükleri sarsılmaz bir güvenle söylerler, tüm özlemleri bunun içinde yoğunlaşmıştır: *Rôman on péré!* "Rumen yok olmaz!"

On dokuzuncu yüzyılın ortasına doğru, Gortz derebeylerinin son temsilcisi Baron Ro-

dolphe'tu. Karpatlar Şatosu'nda doğan Baron Rodolphe, daha gençliğinin ilk yıllarındayken tüm ailesinin yok olup gittiğini görmüştü. Yirmi iki yaşında bu dünyada tek başına kalmıştı. Her yıl bir yakını ölmüştü, tıpkı halkın batıl inancına göre varlığı kalenin varlığına bağlı olan bu yüzyıllık kayınağacının dalları gibi. Ailesiz, hatta arkadaşsız kalmış olan Baron Rodolphe, ölümün çevresinde yarattığı bu monoton yalnızlıkta, boş vakitlerini doldurmak için ne yapabilirdi? Zevkleri, içgüdüleri, yetenekleri nelerdi? Bunlar hakkında pek bir şey bilemiyoruz; yalnızca müziğe, özellikle o dönemin büyük sanatçılarının şarkılarına duyduğu karşı konulmaz tutku hariç. Böylece, baron, zaten oldukça viran vaziyette olan şatoyu, birkaç yaşlı hizmetkârın bakımına bırakarak günün birinde yok oldu. Onun hakkında sonradan öğrenilen tek şey, oldukça önemli miktarlardaki servetini, bir müzik tutkunu olarak doymak bilmeyen fantezilerini tatmin edebileceği Avrupa'nın bellibaşlı lirik merkezlerini, Almanya'nın, Fransa'nın, İtalya'nın tiyatrolarını dolaşmaya adamış olduğuydu. Manyak diyemesek de, tuhaf biri olmalıydı. Yaşamının tuhaflıkları karşısında buna inanabiliriz.

Bununla birlikte, yaşadığı toprakların anısı genç Baron de Gortz'un kalbine derinden kazınmıştı. Uzaklara yaptığı yolculuklar sırasında Transilvanya topraklarını unutamamıştı. Böylece, Macar baskısına karşı Rumen köylülerinin kanlı isyanlarından birine katılmaya geldi.

Eski Daçyalıların soyundan gelenler yenilince, mağlupların toprakları galipler arasında pay edildi.

Baron Rodolphe, bu yenilginin ardından, zaten bazı bölümleri harabeye dönmüş olan Karpatlar Şatosu'nu kesin olarak terk etti. Sonuncu hizmetkâr da çok geçmeden ölünce, kale tamamen terk edildi. Baron de Gortz'a gelince, ana yollarda yol kesen eski bir haydut olan ve bağımsızlık savaşında dramatik bir kahraman haline gelen ünlü Rosza Sandor'un yanına bir vatansever olarak katıldığı dedikodusu dolaştı ortalıkta. Neyse ki savaş sona erdikten sonra, Rodolphe de Gortz, akıllılık ederek, tehlikeli *betyar* çetesinden ayrıldı, çünkü eski haydut, yeniden hırsızların başına geçmiş, sonunda da polisin eline düşerek, Szamos-Uyvar Hapishanesi'ne kapatılmıştı.

Bununla birlikte, komita halkı arasında ge-

nel kabul gören bir yorum ise şudur: Baron Rodolphe, Rosza Sandor'un sınır gümrükçüleriyle girdiği bir çatışma sırasında öldürülmüştü. Baron de Gortz, o dönemden beri kalede asla görünmemiş olsa da ve ölümünden kimse kuşku duymasa da, durum böyle değildi. Fakat bu saf halkın söylediklerini kabul ederken ihtiyatlı davranmak doğru olur.

Terk edilmiş şato, cinli şato, hortlaklı şato. Halk, canlı ve ateşli hayal gücüyle, bir süre sonra, şatoyu hayaletlerle doldurdu; hortlaklar görülüyor, ruhlar gecenin bir vaktinde şatoya geri dönüyordu. Avrupa'nın batıl inançlı bazı bölgelerinde, olaylar hâlâ bu şekilde cereyan etmektedir. Transilvanya da bu bölgeler arasında birinci sırada gelir.

Bununla birlikte, şu Werst Köyü, doğaüstü olaylara duyduğu inançtan nasıl kopabilirdi ki? Papaz ve köy öğretmeni, biri çocukların eğitimiyle görevli, diğeri müminlerin ibadetini yöneten bu iki kişi, bu masallara adamakıllı inandıklarından açıkça bunları öğretiyorlardı. Gulyabanilerin kırda dolaştığını, baykuşlar gibi sesler çıkardıkları için baykuş denen vampirlerin insan kanı içtiklerini, *staffii*'lerin harabelerde dolaştıklarını ve her akşam onlara yi-

yecek içecek götürmek unutulursa kötülük yapabileceklerini "kanıtlara dayanarak" anlatıyorlardı. Haftanın en kötü iki günü olan salı ya da cuma günleri, *babe* denen bazı perilere rastlamaktan kaçınmak gerekiyordu. Komitanın büyülü ormanlarının derinliklerinde, *balauri*'ler, çeneleri göğe kadar uzanan şu devasa ejderhalar gizliydi; kanatları korkunç büyüklükteki *zmei*'ler vardı, kraliyet soyundan gelen kızları kaçırıyordu bunlar, hatta kızı güzel bulduklarında, soylu olup olmadığına aldırmadan kaçırırlardı! Bu ormanlarda dolaşmak tehlikeliydi. İşte, sayısız korkunç doğaüstü yaratık! Peki, halkın hayal gücü onların karşısına hangi iyi cinleri çıkarmaktaydı? Yalnızca *Serpi de casa*'yı, yani evcil yılanı; bu yılan, ocağın dibinde dostça yaşar ve köylü onu en iyi sütüyle beslediğinde, selameti üzerinden eksik olmaz.

Bu Rumen mitolojisinin konuklarına barınak olsun diye düzenlenmiş bir kale varsa, o da Karpatlar Şatosu idi! Vulkan Boğazı'nın sol tarafı hariç, hiçbir taraftan erişilemeyen bu ıssız yaylada, ejderhaların, perilerin, vampirlerin, hatta belki de Gortz baronları ailesinden birkaç hortlağın barındığından kimsenin kuş-

kusu yoktu. Dolayısıyla, şatonun kötü bir ünü vardı ve bu ünü haklı olarak edindiği söyleniyordu. Tehlikeyi göze alıp şatoyu ziyaret etmeyi kimse aklına getirmiyordu. Şato etrafa salgın gibi bir korku yayıyordu, tıpkı sağlığa zararlı bir bataklığın yaydığı pis kokulu miyasmalar gibi. Şatoya çeyrek mil bile yaklaşmak, hem bu dünyadaki yaşamı, hem de ahretteki selameti tehlikeye atmak anlamına geliyordu. Öğretmen Hermod'un okulunda bunlar çabucak öğreniliyordu.

Gortz baronlarının antik kalesinden tek bir taş bile kalmadığında, bu durum elbette sona erecekti. İşte, efsane bu noktada gündeme geliyordu.

Werst Köyü'nün ileri gelenlerine bakılırsa, kalenin varlığı, dalları, sur bedeninin sağındaki köşe burcuna tırmanan yaşlı kayınağacının varlığına bağlıydı.

Rodolphe de Gortz'un ayrılışından beri, bu kayınağacının her yıl ana dallarından birini yitirdiğini, köyün insanları ve özellikle Çoban Frik gözlemlemişti. Baron Rodolphe burçtaki sahanlığın üzerinde son kez göründüğünde, ağacın çatalında on sekiz dal sayılıyordu; şu an ise topu topu üç dal kalmıştı. Düşen her

dal, kalenin ömründen eksilen bir yıldı. Sonuncu dal düştüğünde, kale kesin olarak yok olacaktı. Ve o zaman, Karpatlar Şatosu'nun kalıntıları, Orgall Yaylası üzerinde boş yere aranacaktı.

Gerçekten de, bu, Rumenlerin hayalgücünde genellikle yarattıkları efsanelerden biriydi. Hem zaten, bu yaşlı kayınağacı her yıl dallarından birini kaybetmiyor muydu? Sürüsü Siret'in çalılık meralarında otlarken gözlerini ağaçtan ayırmayan Frik, bunu doğrulamakta tereddüt etmese de, bu durum kesinle kanıtlanmış değildi. Yine de, Frik hiç güvenilmez biri olsa da, Werst'in en aptal köylüsü de, en önde gelen memuru da, kalenin topu topu üç yıllık ömrünün kaldığından hiç kuşku duymuyordu, çünkü "koruyucu kayınağacı"nda yalnızca üç dal kalmıştı.

Çoban, bu önemli haberi aktarmak için köyün yolunu tutmuşken o dürbün hadisesi meydana gelmişti.

Haber büyüktü, gerçekten de çok büyük! Ana burcun doruğunda duman belirmişti... Çıplak gözle fark edilemeyen şeyi, Frik, çerçinin aletiyle açıkça görmüştü... Bu bir buhar değildi, bulutlarla karışacak kadar yükselen

bir dumandı... Oysa, kale terk edilmişti... Kapalı olduğu kuşku götürmeyen kapısından, elbette kalkık olan asma köprüsünden, çok uzun süreden beri kimse geçmemişti. Eğer şu an birileri şatoda oturuyorsa, bunlar ancak doğaüstü varlıklar olabilirdi... İyi de, ruhlar ana burcun odalarından birinde niçin ateş yakmış olabilirlerdi ki? Bu bir oda ateşi miydi, mutfak ateşi mi?... İşte bu, gerçekten açıklanamazdı.

Frik, hayvanlarını bir an önce ağıllarına sokmaya çalışıyordu. Onun sesini işiten köpekler sürüyü yokuş yukarı kovalıyorlardı; kalkan toz akşamın nemine karışıyordu.

Tarladan dönmekte geç kalmış birkaç köylü, geçerken çobanı selamladılar. Frik, onların nezaketine yarım yamalak cevap verdi. Bu durum köylüler için gerçek bir endişe kaynağıydı, çünkü kem gözlerden korunmak isteniyorsa, çobana selam vermek yetmez, onun da size selam vermesi gerekir. Fakat Frik, afallamış gözleri, tuhaf tavrı, dağınık hareketleriyle selam verecek halde gözükmüyordu. Kurtlar ve ayılar koyunlarının yarısını kaçırsa, bundan fazla altüst olmazdı. Hangi kötü havadisle geliyor olmalıydı ki?

Haberi ilk öğrenen, Yargıç Koltz oldu. Uzaktan onu görür görmez, Frik haykırdı:

"Kaleden duman çıkıyor, efendimiz!"

"Ne diyorsun, Frik?"

"Olanı söylüyorum."

"Delirdin mi, ne?"

Gerçekten de, bu yaşlı kaya yığınında yangın çıkmasına imkân var mıydı? Bu, Karpatlar'ın en yüksek zirvesi olan Negoiu'yu alevlerin yiyip yuttuğunu kabul etmek gibi bir şey olurdu. Bundan daha saçma bir şey olamazdı.

"Sen kalenin yandığını mı söylüyorsun, Frik?..." diye tekrarladı Koltz.

"Yanmıyorsa da duman çıkarıyor."

"Buhar falandır..."

"Hayır, duman bu... Gelin bakın."

İkisi birden köyün ana yolunun ortasına doğru yöneldiler, boğazın dar koyaklarına hâkim bir sekinin kenarına çıktılar; oradan şato görülebilirdi.

Oraya vardıklarında Frik, Yargıç Koltz'a dürbünü uzattı.

Elbette, o da, çobanı gibi, bu aleti kullanmayı bilmiyordu.

"Ne bu?" dedi.

"İki Florin'e sizin için satın aldığım bir alet,

efendim, en azından dört Florin eder!"

"Kimden?"

"Bir çerçiden."

"Ne işe yarar?"

"Gözünüze dayayın, karşıdaki kaleye ayarlayın, bakın, göreceksiniz."

Yargıç, dürbünü şato istikametine yöneltti ve uzun uzun inceledi.

Evet! Ana burcun bacalarından birinden duman çıkıyordu. O sırada, hafif bir rüzgâr istikametini değiştirdiğinden, duman dağın eteğini tırmanıyordu.

"Duman!" diye tekrarladı, şaşkın bir halde Yargıç Koltz.

Eve gireli birkaç dakika olan Miriota ile ormancı Nic Deck de Frik'in ve yargıcın yanına gelmişlerdi.

"Bu ne işe yarıyor?" diye sordu genç adam, dürbünü eline alarak.

"Uzağı görmeye," cevabını verdi çoban.

"Şaka mı ediyorsun, Frik?"

"Ben pek şaka yapmam ormancı, bir saat kadar önce sizi gördüm, Werst yolunu inerken, sen ve..."

Cümlesini tamamlamadı. Miriota güzel gözlerini indirmiş, kızarmıştı. Aslında,

namuslu bir kızın nişanlısını karşılamaya gitmesi elbette yasak değildi.

Miriota ve Nic, art arda, o ünlü dürbünü alıp kaleye doğru baktılar.

Bu arada, civardaki beş altı kişi de sekiye gelmişti. Olup bitenden haberdar olunca, onlar da sırayla aleti kullandılar.

"Duman! Kalede duman!..." dedi biri.

"Belki de ana burca yıldırım düşmüştür..." diye fikir belirtti bir başkası.

"Gök gürledi mi hiç?..." diye sordu Yargıç Koltz, Frik'e hitap ederek.

"Bir haftadır tek bir kez bile gürlemedi," cevabını verdi çoban.

Ve bu iyi insanlar, Retyezat'ın tepesinde bir krater ağzının açıldığını, oradan da yeraltı buharlarının çıktığını işitselerdi, bundan daha fazla şaşkına dönmezlerdi.

3

Werst Köyü öyle önemsizdir ki, haritaların çoğunda yeri belirtilmez. İdari düzeyde komşusu Vulkan'ın bile altındadır. Vulkan, adını, her iki köyün de renkli ve özgün biçimde üstüne kurulduğu Plesa sıradağlarının bu bölümünden alır.

O dönemde, maden havzasının işletilmesi, birkaç mil uzaktaki Petroşani, Livadzel kasabalarına ve diğerlerine iş bakımından önemli bir hareketlilik getirmişti. Ama Vulkan da Werst de, büyük bir endüstri merkezine bu kadar yakın olmaktan en ufak bir yarar sağlamadılar. Bu köyler, elli yıl önce neyse, yarım yüzyıl sonra da kuşkusuz öyle olacaklardı ve şu anda da öyleydiler. Elisée Reclus'ye göre, Vulkan nüfusunun aşağı yukarı yarısı "sınırı gözetlemekle görevli memurlardan, gümrükçülerden, jandarmalardan, vergi memurlarından ve karantina hastabakıcılarından" oluşu-

yordu. Jandarmaları ve vergi memurlarını çıkarın, biraz daha çiftçi ekleyin, alın size Werst'in nüfusu; yani dört beş yüz kişi.

Bu köy, tek bir yoldan oluşur, yalnızca geniş bir yol. Bu yolun dik eğimi, inmeyi de çıkmayı da oldukça güçleştirir. Bu yol Eflak sınırı ile Transilvanya sınırı arasında doğal yol olarak hizmet görür. Kolozsvar ve Mureş Vadisi demiryolunu kullanmak yerine boğazda kendini tehlikeye atmayı tercih eden tek tük yolcular, öküz, koyun ve domuz sürüleri, taze et, meyve ve tahıl tacirleri buradan geçer.

Bihor Tepeleri, Retyezat ve Paring arasında oyulmuş havzayı, doğa kuşkusuz cömertçe donatmıştır. Toprağının verimliliğiyle zengin havza, derinlere gömülü serveti bakımından da zengindir: Thorda'da, yıllık yirmi bin tondan fazla bir randımanla işletilen kayatuzu yatakları vardır; zirvesinin çevresi yedi kilometre olan Parajd tepesi, yalnızca sodyum klorürden ibarettir; kurşun, galen, cıva ve özellikle demir çıkarılan Torotzko madenlerinin yatakları onuncu yüzyıldan beri işletilmektedir; Vayda-Hunyad madenleri ve yüksek kalitede çeliğe dönüşen maden filizleri; yaklaşık iki yüz elli milyon ton kapasiteli geniş yataklara

sahip Hatszeg bölgesinde, Livadzel'de, Petroşani'de, bu göl vadilerinin ilk katmanlarında işletilmesi kolay maden kömürü ocakları; nihayet, altın arayıcılarının bölgesi olan Topanfalva'da, Offenbanya Kasabası'nda altın yatakları vardır; Topanfalva'da çok basit alet edevata sahip sayısız değirmen, "Transilvanya'nın gelir kaynağı" olan Verès-Patak kumlarını eler ve her yıl iki milyon Frank'lık değerli maden ihraç eder.

İşte, göründüğü kadarıyla, doğanın pek kayırdığı bir bölge! Yine de bu zenginlik, bölge halkının refahına pek katkıda bulunmamaktadır. Önemli merkezler olan Torotkzo'da, Petroşani'de, Lonyai'de, modern endüstrinin konforuyla orantılı bir iki yapı olsa da, bu küçük kasabalarda, gönye ve çırpı ipi yardımıyla hizaya sokulmuş, bir örnek, düzenli yapılar, hangarlar, dükkânlar, gerçek işçi konutları olsa da, balkonlu ve verandalı bir takım ev görülse de, ne Vulkan Köyü'nde, ne Werst Köyü'nde böyle şeyler aramamak gerekir.

Köyün tek yolunun üstünde düzensizce bağdaş kurmuş altmış kadar ev sayabiliriz. Evlerin tepesinde yamuk yumuk çatılar görülür;

çatıların kirişleri kerpiç duvarlardan taşar; ön cephe bahçeye bakar; ikinci kat yerine pencereli birer tavanarası vardır; evlerin yanlarında yıkık dökük birer samanlık yer alır; saman kaplı, ters yöne bakan birer ağıl vardır; yer yer bir kuyu görülür, üstünde bir direk, direğe de bir kova asılıdır; fırtınada "damlaya damlaya birikmiş" iki üç küçük su birikintisi, kıvrımlı izlerinden akış yönleri anlaşılan derecikler... Yolun iki tarafına, boğazın dik yamaçları arasına inşa edilmiş Werst Köyü işte böyledir. Ama tüm bu görüntüler iç açıcı ve dikkat çekicidir; kapılarda ve pencerelerde çiçekler vardır; duvarları yeşilliklerden oluşan örtüler kaplar; kurumuş altın sarısı anızlara karışan darmadağınık otlar, kavaklar, karaağaçlar, kayınlar, köknarlar, akağaçlar, "tırmanabileceklerı kadar yükseğe" evlerin yukarılarına tırmanırlar. Ötede, sıra sıra dağlar ve arka planda, dağların dorukları uzaklarda mavileşerek göğün mavisiyle karışır.

Werst'te ve Transilvanya'nın bu bölgesinde konuşulan dil ne Almancadır, ne Macarca: Rumencedir – komitanın çeşitli köylerinde kamp kurmaktan çok yerleşmiş bulunan birkaç Çingene ailesi bile Rumence konuşur. Bu

yabancılar ülkenin dilini de, dinini de benimsemişlerdir. Werst'teki Çingeneler, bir voyvodanın otoritesi altında bir tür küçük klan oluşturur. Küçük kulübeleri, sivri çatılı *barakaları*, sürü sürü çocuklarıyla bu Çingeneler, âdetleri ve yaşam alışkanlıkları bakımından Avrupa'da dolaşıp duran soydaşlarından oldukça farklıdır. Hatta, ortasına düştükleri Hıristiyanların dinine uyum sağlayarak, Yunan ibadetine bile uyarlar. Werst'te ruhani lider olarak bir Ortodoks papazı vardır; Vulkan'da oturan bu papaz, yalnızca yarım mil mesafedeki iki köyle de ilgilenir.

Uygarlık, havaya, suya benzer. Nerede bir geçit bulsa –bu, küçük bir çatlak bile olabilir– oradan sızar ve ülkenin koşullarını değiştirir. Ne var ki, Karpatlar'ın bu güney bölgesinde henüz hiçbir çatlağın meydana gelmediğini kabul etmek gerekir. Elisée Reclus, Vulkan'ın "Siret Vadisi'nin Eflak tarafında uygarlığın son karakolu" olduğunu söylediğine göre, Kolozsvar Komitası'nın en geri köylerinden birinin Werst olmasına şaşmamak gerekir. İnsanların asla terk etmeden doğup büyüdüğü ve öldüğü bu bölgelerde başka türlü nasıl olabilirdi ki!

Yine de, Werst'te bir öğretmenin ve bir

yargıcın varlığı gözümüzden kaçmamış olmalı, değil mi? Kuşkusuz, evet. Ama Öğretmen Hermod ancak kendi bildiğini öğretecek durumdaydı, yani biraz okuma, biraz yazma, biraz hesap öğretebilirdi. Kişisel eğitimi bundan ibarettir. Fen bilgisi, tarih, coğrafya, edebiyat alanında yalnızca halk şarkılarını ve civar bölgelerin efsanelerini bilirdi. Bu konudaki bellek gücü az rastlanır nitelikteydi. Fantastik olayları gayet iyi bilirdi; köyün birkaç öğrencisi de onun derslerinden çok yararlanırdı.

Yargıca gelince, Werst'in en yüksek memuruna niçin bu sıfatın verildiği üzerinde uzlaşmaya varmak yerinde olur.

Biró, Yargıç Koltz, elli beş altmış yaşlarında ufak tefek biriydi, Rumen kökenliydi, kısa, kır saçlıydı, bıyıkları hâlâ siyahtı, bakışları canlı olmaktan çok yumuşaktı. Bir dağlı gibi sağlam yapılıydı, geniş bir fötr şapka takardı, süslü tokalı yüksek kemeri göbeğinin üstündeydi, yelek giyerdi, kısa ve kalça kısmı kabarık pantolonu uzun deri çizmelerinin içine sokulmuştu. Görevi gereği, komşular arasında çıkan anlaşmazlıklara müdahale etmek zorunda kalsa da, aslında yargıç değil belediye başkanıydı, özellikle köyü otoriter bir şekilde yö-

netmekle meşgul olurken kesesine de tatlı birşeyler atmayı ihmal etmezdi. Gerçekten de, alım ya da satımla ilgili tüm sözleşmeler üzerinde hakkı vardı – yabancıların, turistlerin ya da kaçakçıların onun cebine boşaltmakta birbirleriyle yarıştıkları ayakbastı vergisinin ise sözünü bile etmeyelim.

Bu kazançlı durum Yargıç Koltz'a belli bir rahatlık sağlamıştı. Komitadaki köylülerin çoğu, Yahudi tefecileri kısa sürede gerçek birer mülk sahibi yapacak olan borçlar altında varını yoğunu kaybetmiş olsa da, *biró* onların açgözlülüğünden kurtulmayı başarmıştı. Onun –bölge halkının deyişiyle– "hesap kitaba dayalı" malı mülkü, ipotekten bağımsızdı; Yargıç Koltz kimseye bir şey borçlu değildi. O, borç almaktan çok borç vermişti ve bunu da elbette yoksulları kazıklamadan yapmıştı. Ekilmemiş arazileri vardı, sürüleri için güzel otlakları vardı; yeni yöntemlere karşı olsa da, gayet bakımlı, ekili tarlaları, salkım salkım üzümlerle dolu bağ kütükleri arasında gezinirken gururunu okşayan bağları vardı. Bunlardan elde ettiği hasadını kazançlı bir şekilde satıyordu – tabii kendi tüketimi için gereken miktarı, ki önemli bir miktardı bu, ayırdıktan sonra...

Yargıç Koltz'un evinin köyün en güzel evi olduğunu söylemeye gerek yok. Yokuş yukarı çıkan uzun yolun geçtiği sekinin köşesindeydi. Taş bir evdi, ön cephesi ters konumlanmış, bahçeye bakıyordu. Kapısı üçüncü ve dördüncü pencereler arasındaydı; oluk kenarları yeşilliklerin ince küçük dal parçalarından oluşan saçaklarıyla süslüydü; iki büyük kayınağacı, çiçekli çatının üstünde dallanıp budaklanmıştı. Arkada, bakımlı bir meyvelikte, dizi dizi sebze fideleri görülür, düzenli aralıklarla ekilmiş meyve ağaçları boğazın yamacına kadar uzanırdı. Evin içinde, tertemiz güzel odalar vardı. Kimilerinde yemek yenir, kimilerinde uyunurdu. Odalarda çiğ renklerde mobilyalar, masalar, yataklar, sıra ve tabureler, tencerelerin ve sahanların parıl parıl parladığı sofra takımı dolapları vardı; tavanın görünür putrellerine kurdele ile asılmış vazolar ve canlı renklerdeki kumaşlar sarkıyordu. Üst üste atılmış örtülerle kaplı ağır sandıklar dolap olarak kullanılırdı. Beyaz duvarlarda, Rumen vatanseverlerinin güçlü bir ışıkla aydınlatılmış portreleri görülürdü – bunlar arasında on beşinci yüzyıl halk kahramanı voyvoda Vayda-Hunyad da vardı.

İşte, tek başına yaşayan bir insan için fazlasıyla büyük, sevimli bir konut. Fakat Yargıç Koltz yalnız değildi. Yaklaşık on yıldır dul olan Koltz'un bir kızı vardı: Werst'ten Vulkan'a kadar, hatta daha ötelere kadar dillere destan olmuş, güzel Miriota. Eflak aileleri arasında pek gözde olan şu tuhaf pagan isimlerinden biri konabilirdi; Florica, Diana, Dauritia denebilirdi ona. Ama hayır! Miriota'ydı adı, yani "küçük dişi koyun". Ama, küçük dişi koyun büyümüştü. Şimdi, yirmi yaşında, tatlı tatlı bakan, kahverengi gözlü, sarışın, sevimli bir kızdı, cazip hatlı, hoş görünümlüydü. Gerçekten de, yakası, kol ağızları ve omuzları kırmızı iplikle işlenmiş gömleği, gümüş fermuarlı bir kemerle belinden sıkılmış eteği, *catrinza*'sı, yani beline bağlanmış mavi ve kırmızı çizgili çifte önlüğü, sarı deriden küçük botları, başına sardığı hafif eşarbı, bir kurdele ya da metal bir parçacıkla süslenerek örülmüş, dalgalanan uzun saçlarıyla çok çekici gözükmesi için ciddi nedenler vardı.

Evet! Güzel bir kızdı bu Miriota Koltz ve Karpatlar'ın dibinde kaybolmuş bu köy için de fazla zengin. Ama bu durum onu hiç şımartmazdı. Peki, iyi bir ev kadını mıydı?...

Babasının evini akıllıca çekip çevirdiğine göre bundan kuşku duyulamaz. Eğitimli miydi?... Elbette! Öğretmen Hermod'un okulunda, okumayı, yazmayı, hesap yapmayı öğrenmişti. Hesabı, yazmayı, okumayı doğru yapıyordu, ama haklı olarak daha ileriye gidememişti. Buna karşılık, Transilvanya fabl ve sagalarında kimse onu geçemezdi. Hocası ne kadar biliyorsa, o da o kadar biliyordu. Leany-Kö efsanesini biliyordu, hayal mahsulü genç bir prensesin Tatarların takibinden kurtulduğu Kutsal Bakire Kayası'nı biliyordu; "Kral Çıkışı" vadisindeki Ejderha Mağarası efsanesini; "Periler Zamanı"nda inşa edilmiş olan Deva Kalesi efsanesini; "Yıldırım Çarpmış" Detunata'nın yani fırtınalı gecelerde şeytanın çaldığı, taştan, devasa bir kemana benzeyen o ünlü bazalt dağının efsanesini; zirvesini bir büyücünün tıraş ettiği Retyezat dağı efsanesini; Aziz Ladislas'ın bir kılıç vuruşuyla ortadan ayırdığı Thorda Geçidi efsanesini biliyordu. Miriota'nın tüm bu hayallere inandığını da itiraf etmeliyiz, ama yine de sevimli ve hoş bir kızdı.

Bölgedeki genç delikanlıların çoğu onu kendine uygun buluyordu. Ama onun Werst'in yüksek memurunun, Yargıç Koltz'un, *biró*'nun

biricik mirasçısı olduğu ise pek akıllarına gelmiyordu. Zaten onunla flört etmek yararsızdı. Nicolas Deck'in nişanlısı değil miydi Miriota?

Yakışıklı bir Rumen delikanlısıydı bu Nicolas, daha doğrusu Nic Deck: Yirmi beş yaşında, uzun boylu, güçlü kuvvetli, gururluydu; siyah saçlarını beyaz kalpağı örtüyordu; açık yürekliliği bakışlarından anlaşılıyordu; nakışlı kuzu derisinden ceketinin altından vücudu belli oluyordu; ince bacaklarına sağlam basıyordu, geyik gibi çevikti; halinden tavrından kararlılık okunuyordu. Çekirdekten yetişme ormancıydı, yani hem asker hem sivildi. Nic'in Werst yakınlarında birkaç tarlaya sahip olması Miriota'nın babasının hoşuna gidiyordu. Sevimli ve gururlu hali de kızın hoşuna gitmişti. Dolayısıyla, bu ilişki için ne tartışmak gerekiyordu ne de daha yakından incelemek. Zaten kimsenin aklına tersi gelmiyordu.

Nic Deck ile Miriota Koltz'un düğünü gelecek ayın ortasına doğru kutlanacaktı. Daha on beş gün kadar vakit vardı. Bu vesileyle, köyde bayram olacaktı. Yargıç Koltz her şeyi gerektiği gibi hazırlıyor, hiçbir şeyden sakınmıyordu. Yargıç hiç cimri biri değildi. Para kazanmayı seviyor olsa da, gerektiğinde har-

camaya itirazı olmazdı. Düğün töreni bittiğinde, Nic Deck, *birô*'dan sonra kendisine kalacak olan aile evinde oturacağı yeri seçecekti. Miriota ise Nic'i yanında hissettiğinden belki de artık korkmayacaktı. Uzun kış gecelerinde bir kapının gıcırtısını ya da bir mobilyanın çıtırtısını işittiğinde, o pek sevdiği efsanelerin birinden kaçıp gelen bir hayaleti görmek artık onu korkutmayacaktı.

Werst'in önde gelenlerinin listesini tamamlamak için iki kişiyi daha saymak gerek. Bunlar, Yargıç Koltz kadar önemli olan, öğretmen ve doktordu.

Öğretmen Hermod, gözlüklü, şişman biriydi. Elli beşindeydi; porselen yuvalı eğik saplı piposu hep dişlerinin arasında dururdu; yassı kafasının üzerindeki seyrek saçları darmadağınıktı. Sol yanağında bir tiki olan Hermod, sürekli tıraşlı olmaya özen gösterirdi. En büyük işi öğrencilerinin kalemlerini yontmak olduğundan, demir uçlu kalem kullanmalarını kural olarak yasaklamıştı. İyice bilenmiş eski çakısıyla kalemlerin uçlarını nasıl da uzatıyordu! Gözünü kırpıştırarak, büyük bir özen ve dikkatle, kalemin ucunu sivriltecek son vuruşu indiriyordu. En başta, güzel bir

yazı! Tüm çabalarını buna yöneltiyordu. Görevini yerine getirmeyi dert edinmiş bir hoca, öğrencilerini bu yönde teşvik etmeliydi. Eğitim, ikinci planda kalıyordu. Zaten Öğretmen Hermod'un neler öğrettiğini biliyoruz; onun okulunun sıralarından geçen, kuşak kuşak genç kız ve oğlanların neler öğrendiğini biliyoruz!

Şimdi de, Doktor Patak'ı tanıyalım.

Werst'te bir doktor vardı da, köy doğaüstü şeylere hâlâ nasıl mı inanıyordu?

Öncelikle Doktor Patak'ın doktorluğu üzerinde anlaşmalıyız, tıpkı Yargıç Koltz'un yargıçlığı üzerinde anlaştığımız gibi.

Patak, göbekli, şişman, kısa boylu, kırk beş yaşında, ufak tefek biriydi. Werst ve civarlarında açıkça doktorluk yapıyordu. Kendine duyduğu sarsılmaz güven ve şaşırtıcı belagat gücüyle, Çoban Frik kadar güven telkin ediyordu – bu da az bir şey değildi. Hasta muayene ediyor ve ilaç satıyordu, ama bunlar öyle zararsız şeylerdi ki hastaların zaten kendiliğinden iyileşecek olan önemsiz yaraları kötüleşmiyordu. Kaldı ki Vulkan Boğazı'nda herkesin sağlığı yerindedir; hava çok temizdir, salgın hastalık oralara uğramaz, ve ancak ecel

geldiğinde ölünür. Transilvanya'nın bu istisnai köşesinde bile bu böyledir. Doktor Patak'a gelince –Evet! Ona doktor deniyordu!– doktor olarak kabul edilse de, hiçbir eğitimi yoktu, ne tıpta ne eczacılıkta, ne de herhangi bir şeyde. Yalnızca zamanında karantinalarda hastabakıcılık yapmıştı. Görevi, sağlık belgesi almak için sınırda bekletilen yolcuları kontrol etmekti. Hepsi bu. Göründüğü kadarıyla, bu durum, Werst'in pek sorun çıkarmayan halkına yetiyordu. Hemcinslerini tedavi etmekle görevli diğer doktorlar gibi, Doktor Patak'ın da batıl inançlara, dini inanışlara inanmadığını –bu, şaşırtıcı bir durum değildir– eklemek gerek. Doktor Patak, Karpatlar bölgesinde yaygın batıl inançların hiçbirine inanmıyordu, kaleyle ilgili olanlar da dahil. Bunlara gülüp geçiyordu, inananları alaya alıyordu. Onun bulunduğu ortamlarda, şatoya çok eski zamanlardan beri kimsenin yaklaşmaya cesaret edemediği söylendiğinde, "Hiç meydan okumayın bana, sonra sizin o yaşlı kulübenizi ziyarete giderim!" diye tekrarlayıp durduğunu herkes işitiyordu.

Fakat, kimse meydan okumadığından, hatta bundan kaçınıldığından, Doktor Patak da

oraya hiç gitmemişti ve saflığın da yardımıyla, Karpatlar Şatosu daima içine girilmez bir esrar perdesiyle örtülü kalmıştı.

4

Çobanın getirdiği haber birkaç dakikada köye yayıldı. Yargıç Koltz, elinde pek değerli dürbünle, eve dönmüştü; peşinde de Nic Deck ve Miriota vardı. O sırada, sekide Frik'ten başka yirmi kadar erkek, kadın ve çocuk bulunuyordu. Birkaç Çingene de onlara yanaşmıştı. Elbette onlar da diğer Werstliler kadar heyecanlıydı. Frik'in etrafını sardılar, sorularla onu sıkıştırıyorlardı. Çoban ise, son derece olağandışı bir şey görmüş bir insanın kibriyle cevap veriyordu.

"Evet! Kaleden duman çıkıyordu, hâlâ da çıkıyor ve taş üstünde taş kalıncaya dek çıkmaya devam edecek!"

"Ama ateşi kim yakmış olabilir?..." diye sordu, ellerini kavuşturan yaşlı bir kadın.

"Chort," diye cevap verdi Frik. "Ateşi söndürmek yerine körükleyen kötü yürekli biri!" Şeytanı o ülkedeki adıyla anmıştı.

Frik'in cevabı üzerine, herkes ana burcun ucundaki dumanı görmeye çalıştı. Çoğu, dumanı açık seçik gördüğünü iddia etti, oysa ki o mesafeden duman kesinlikle görülemezdi.

Bu tuhaf olayla birlikte başlayan durum, hayal edilemeyecek bir hal aldı. Bunun üzerinde durmak gerekir. Okur, Werstlilerin ruh halini kavrarsa, ilerde anlatılacak olanlara şaşırmaz. Okurdan doğaüstü olaylara inanmasını istemiyorum elbette, ama bu cahil halkın hiç tereddütsüz inandığını da unutmamak gerekir. Issız kabul edilen Karpatlar Şatosu'nun verdiği güvensizlik duygusuna, bundan böyle korku da eklenecekti, çünkü birileri orada oturuyor gibiydi, hem de kimler, Yüce Tanrım!

Werst'te insanların toplandığı bir yer vardı, içkiciler giderdi oraya. İşlerinden söz etmeyi sevenler de, gün bittiğinde oraya gider, içki içmez, çene çalarlardı – elbette, bunların sayısı daha azdı. Herkese açık olan bu lokal, köyün bellibaşlı, daha doğrusu biricik hanıydı.

Bu hanın sahibi kim miydi? Jonas adlı bir Yahudiydi. Altmış yaşında, iyi yürekli bir adamdı Jonas. Sevimli bir hali vardı, fakat si-

yah gözleri, eğri burnu, uzun dudakları, yatık saçları ve geleneksel keçi sakalıyla tam bir Samiydi. Dalkavukça ve nazik bir şekilde, herkese küçük miktarlarda borç vermekten kaçınmazdı. Karşılığında kimseden kefil istemez, çok fazla faiz de koymazdı; borçlunun kararlaştırılan tarihte borcunu ödemesi yeterliydi. Dileriz, Transilvanya bölgesinde yerleşmiş bütün Yahudiler Werst'in hancısı kadar uysal olur her zaman!

Ne yazık ki, bu mükemmel Jonas bir istisnaydı. Aynı zamanda meslektaşı da olan dindaşları –çünkü hepsi meyhanecidir, içki satarlar ve bakkallık yaparlar– tefeciliği, Rumen köylüsünün geleceğini tehlikeye atan bir doymazlıkla icra ederler. Bu bölgedeki toprağın, yavaş yavaş yerli ırktan yabancı ırkın eline geçtiği görülecektir. Borçları geri ödenmeyen Yahudiler, kendi adlarına ipotek altına aldıkları bereketli tarım alanlarının sahibi olacaktır. Vaat Edilmiş Topraklar artık Yahudiye'de değil, belki de günün birinde Transilvanya'nın coğrafi haritalarında yer alacaktır.

Kral Mathias Hanı –hanın adı böyleydi– Werst'in ana yolunun geçtiği sekinin bir köşesinde, *biró*'nun evinin karşısındaydı. Yarısı ah-

şap, yarısı taş, eski, çirkin bir yapıydı han; yer yer fazla onarım görmüştü, fakat hemen hemen her tarafını kaplayan yeşilliklerle çok çekici bir görünüm kazanıyordu. Camlı kapısı sekiye açılan bir giriş katından ibaretti. İçerde, önce büyük bir salona giriliyordu. Salonda, üstünde bardaklar duran masalar, içki içenler için tabureler vardı. Meşeden kurt yeniği bir sofra takımı dolabında tabaklar, testiler ve küçük şişeler parıldıyordu ve kararmış tahta bir tezgâhın arkasında Jonas, müşterilerine hizmete hazır bekliyordu.

Bu salon, şöyle ışık alıyordu: Ön cephedeki iki pencere sekiye bakıyordu, tam arkadaki iki pencere de dip duvara bakıyordu. Bu iki pencereden biri, sarmaşıklarla, pencereye tırmanmış, ya da yukarıdan sarkan kalın bir bitki örtüsüyle kaplıydı, dışarıdan tıkanmıştı, kullanılmıyordu, ancak pek az bir ışık sızabiliyordu. Diğer pencere açıldığında, Vulkan'ın aşağıda uzanan vadisine bir uçtan bir uca hayran hayran bakmak mümkündü. Pencere boşluğunun birkaç ayak altında, Nyad sel yatağının fırtınalı suları akıyordu. Bir yanda, bu sel, tepesinde kalenin eski püskü yapıları bulunan Orgall Yaylası'nın yükseklerinden kaynağını

aldıktan sonra boğazın yamaçlarından aşağıya iniyordu; diğer yanda ise, yaz mevsiminde bile dağdaki akarsulardan her zaman bolca beslenerek, Eflak topraklarında akan Siret'in yatağına doğru gürleyerek iniyor ve Siret tarafından emiliyordu.

Hanın sağ tarafında, büyük salonun bitişiğindeki yarım düzine kadar küçük oda, hududu aşmadan önce *Kral Mathias*'ta konaklamak isteyen az sayıda yolcunun yatıp kalkmasına yetiyordu. Bu yolcular, civardaki *kaçakçılardan* edindiği iyi tütünü her zaman zulasında bulunduran, özenli ve hizmette kusur etmeyen, fiyatları mütevazı bu meyhanecinin ev sahipliğinden memnundular. Jonas'a gelince, onun yatak odası dar bir çatı katı odasıydı; çiçekler içindeki dama açılan biçimsiz penceresi sekiye bakıyordu.

O 29 Mayıs gecesinde, Werst'in önde gelenleri bu handa toplandılar. Yargıç Koltz, Öğretmen Hermod, Ormancı Nic Deck, ayrıca on, on iki kadar köy sakini ve elbette Çoban Frik – o da en az diğerleri kadar köyün ileri gelenleri arasındaydı. Doktor Patak bu saygın kişiler toplantısında yoktu. Öteki dünyaya intikal etmek için onu bekleyen yaşlı müşterile-

rinden biri tarafından acilen çağrılmıştı. Patak, artık müteveffa için yapacak bir şey kalmadığında toplantıya geleceğine söz vermişti.

Handa, eski hastabakıcıyı beklerken günün önemli havadislerini konuşuyorlar, bir yandan da yemek yiyor, içki içiyorlardı. Jonas onlara *mamaliga* adıyla bilinen bir tür mısır bulamacı ya da mısır pastası ikram ediyordu. Yeni sağılmış süte bandırıldığında hiç de fena olmuyordu *mamaliga*. Rumenlerin boğazlarından saf su gibi akıttıkları o sert likörlerden, küçük kadehlerde, defalarca sunuyordu, ayrıca bardağı yarım metelik etmeyen alkollü "şnaps" ve daha özel olarak da Karpatlar bölgesinde önemli miktarlarda tüketilen, *rakiu* denen sert erik rakısı servisi yapıyordu.

Masada oturarak içki içenlerin ayakta içenlerden daha fazla içki tükettiğini gözlemlemiş olan meyhaneci Jonas, ancak "servis açarak" içki veriyordu, yani masada oturanlara servis yapıyordu – hanın bir geleneğiydi bu. Oysa o akşam işler yolunda gözüküyordu, çünkü tüm tabureler doluydu. Jonas, güğüm elinde, bir masadan diğerine koşuyor, boşalan maşrapaları hesap tutmadan dolduruyordu.

Saat akşamın sekiz buçuğuydu. Hava ka-

rardığından beri her kafadan bir ses çıkıyordu; ne yapmak gerektiği üzerinde bir türlü anlaşamıyorlardı. Fakat bu iyi insanların hemfikir oldukları bir nokta vardı: Eğer Karpatlar Şatosu'nda oturan meçhul birileri varsa, bu durum, tıpkı şehir girişindeki bir barut deposu gibi, Werst Köyü için tehlikeli olurdu.

"Durum çok ciddi!" dedi Yargıç Koltz.

"Çok ciddi!" dedi öğretmen, yanından ayırmadığı piposunu içerken, iki nefes arasında.

"Çok ciddi!" diye tekrarladı salondakiler.

"Kesin olan şu ki," diye sözü aldı Jonas, "kalenin kötü ünü bölgeye zaten yeterince zarar verdi..."

"Şimdi başka şeyler de olacak!" diye haykırdı Öğretmen Hermod.

"Yabancılar zaten pek ender geliyordu..." diye karşılık verdi Yargıç Koltz, iç çekerek.

"Şimdi hiç gelmeyecekler!" diye ekledi Jonas, *biró*'yla birlikte o da iç çekti.

"Köyü terk etmeyi düşünen birçok kişi var!" diye gözlemini belirtti içki içenlerden biri.

"İlk giden ben olacağım," dedi civar köylülerden biri, "bağlarımı satar satmaz gidece-

ğim..."

"Alıcılar işsiz kalacak, ahbap!" diye karşılık verdi meyhaneci.

Bu saygın kişilerin sohbetlerinde vardıkları nokta anlaşılıyordu. Karpatlar Şatosu'nun su yüzüne çıkardığı kişisel korkular arasından, kendi çıkarlarının acınacak derecede zarar göreceği duygusu beliriyordu. Hiç yolcu olmayacaktı. Jonas, hanının gelirinde azalma olmasından çekiniyordu. Hiç yabancı gelmeyecekti; Yargıç Koltz, zaten giderek azalan ayakbastı parasının hiç toplanamayacağından çekiniyordu. Artık kimse Vulkan Boğazı'ndaki toprakları satın almayacaktı; mülk sahipleri bu toprakları zararına bile satamayacaktı. Zaten yıllardır durum böyleydi ve bu zarar verici hal giderek şiddetleneceğe benziyordu.

Gerçekten de, kaledeki ruhlar hiç gözükmeyip sakin dururken durum böyleyse, şimdi, varlıklarını maddi olarak gösterirlerken ne olacaktı?

Çoban Frik daha fazla susmaktan yana değildi, oldukça tereddütlü bir sesle, "Belki de şey yapmalı..." dedi.

"Ne?" diye sordu Yargıç Koltz.

"Oraya gidip bakmalı, efendim."

Herkes birbirine baktı, sonra gözlerini indirdiler. Frik'in lafı karşılıksız kaldı.

Söze yeniden başlayan, Jonas oldu. Yargıç Koltz'a dönerek:

"Çobanınız," dedi kesin bir sesle, "yapılması gereken tek şeyi belirtti."

"Kaleye gitmek..."

"Evet, dostlarım," dedi hancı. "Eğer ana burcun bacasından duman çıkıyorsa, demek ki ateş vardır, ateş varsa, bu demektir ki ateşi yakan bir el vardır..."

"Bir el... tabii bir pençe değilse!" diye karşılık verdi yaşlı bir köylü, başını sallayarak.

"El ya da pençe," dedi meyhaneci, "önemi yok! Bunun ne anlama geldiğini bilmek gerek. Baron Rodolphe de Gortz terk ettiğinden bu yana şatonun bacalarından birinden ilk kez duman çıkıyor..."

"Daha önce de duman çıkmış olabilir, kimse fark etmemiştir," dedi Yargıç Koltz.

"Yoo, ben bunu kabul edemem!" diye ateşli bir şekilde haykırdı Öğretmen Hermod.

"Tersine, pek akla yatkın," karşılığını verdi *biró*, "çünkü kalede olup biteni saptayacak dürbünümüz yoktu."

Tespit doğruydu. Bu olay uzun süreden

beri meydana geliyor olabilirdi. Hatta gözleri ne kadar iyi olursa olsun, Çoban Frik'in gözünden bile kaçmış olabilirdi. Kısacası, söz konusu olay ister yeni olsun ister olmasın, Karpatlar Şatosu'nda şu anda insanların bulunduğuna kuşku yoktu. Bu komşular, Vulkan ve Werst sakinleri için son derece endişe vericiydi.

Öğretmen Hermod, inançlarından destek alarak itirazda bulunması gerektiği kanısındaydı:

"İnsanlar mı, dostlarım?... İzin verirseniz, ben buna inanmayayım. İnsanlar niçin kaleye sığınmayı düşünmüş olsunlar ki, ne amaçla, hem oraya nasıl varmışlar?..."

"Peki bu davetsiz misafirler sizce kim?" diye haykırdı Yargıç Koltz.

"Doğaüstü varlıklar," cevabını verdi Öğretmen Hermod, kararlı bir sesle. "Bunların, ruhlar, iyi saatte olsunlar, gulyabaniler olmadığını nereden biliyorsunuz? Hatta belki de şu çocuk yiyen tehlikeli devlerden birkaçıdır, hani o güzel kadın biçiminde görünenlerden..."

O bunları sayıp dökerken tüm bakışlar kapıya, pencerelere, *Kral Mathias*'ın büyük salonunun şöminesine doğru yöneldi. Salondaki

herkes, okul öğretmeninin art arda hatırlattığı bu hayaletlerden birinin ortaya çıkıp çıkmayacağını düşünüyordu.

"Evet ama, dostlarım," deme cesaretini gösterdi Jonas, "eğer bu varlıklar cinse, niçin ateş yakmış olduklarını açıklayamıyorum, yemek yapacak değiller, herhalde..."

"Ya büyücülük?..." cevabını verdi çoban. "Büyücülük için ateş yakmak gerektiğini unuttunuz mu?"

"Elbette!" diye ekledi öğretmen, karşılık beklemeyen bir ses tonuyla.

Bu hüküm tartışmasız kabul edildi ve hepsinin ortak görüşüne göre, bunlar, hiç kuşkusuz, insan değil, doğaüstü varlıklardı, Karpatlar Şatosu'nu entrikalarının alanı olarak seçmişlerdi.

O ana dek, Nic Deck konuşmalara hiç katılmamıştı. Ormancı, söylenenleri dikkatle dinlemekle yetiniyordu. Esrarengiz duvarları, eski çağlara uzanan kökeni ve feodal görünümüyle yaşlı kale, onda her zaman merak ve saygı uyandırmıştı. Hatta, Werst'in herhangi bir sakini kadar saf olsa da, çok cesur olduğundan, birkaç kez sur duvarlarını aşmaya kalkışmıştı.

Miriota'nın bu denli tehlikelerle dolu, maceralı bir projeden onu inatla vazgeçirmiş olduğunu tahmin edebiliriz. Başına buyruk davranabildiği zamanlarda da bu fikirler kafasında vardı, ama olsun! Nişanlı bir erkeğin artık başı bağlı demektir, böylesi maceralarda tehlikeye atılmak ya delilik olur ya da nişanlıya karşı ilgisizlik. Yine de, güzel kız, yalvarıp yakarmalarına rağmen, ormancının projesini uygulamaya koymasından her zaman çekiniyordu. İçini az da olsa rahatlatan şey, Nic Deck'in kaleye gideceğini resmen ilan etmemesiydi. Çünkü kimsenin onu engelleyemeyeceğini, böyle bir etkiye sahip olmadığını biliyordu – kendisi bile bunu başaramazdı. Miriota bunun farkındaydı; Nic kararlı ve inatçı bir delikanlıydı, verdiği sözden asla dönmezdi. "Söz ağızdan bir kere çıkar," derdi. Miriota, genç adamın o anda neler düşündüğünü hissetseydi, büyük korkular içinde olurdu.

Ne var ki, Nic Deck suskunluğunu koruduğundan, çıkan sonuç, çobanın önerisinin kimse tarafından kabul görmediğiydi. Karpatlar Şatosu'nu, şu anda, içinde ecinniler varken ziyaret etmek kimin haddineydi, meğer ki kafayı yemiş olmasın?... Herkes, kendince bir

şey yapmamanın en iyi gerekçelerini buluyordu... *Biró*, böyle sapa yollarda kendini tehlikeye atacak yaşta değildi... Öğretmen okulunu bırakamazdı, Jonas hanına göz kulak olmalıydı, Frik'in otlatması gereken koyunları vardı, diğer köylüler de kendi sürüleriyle ve biçilecek otlarıyla ilgilenmek zorundaydılar.

Hayır! Tek bir kişi bile kendini feda etmeye razı olmuyordu, her biri kendini ayrı tutarak aynı lafı tekrarlıyordu:

"Kim ki kaleye gitme cesaretini gösterir, asla dönmeyebilir!"

O anda hanın kapısı aniden açıldı, oturanlar dehşetle ürperdi.

Doktor Patak'tı gelen. Öğretmen Hermod'un sözünü etmiş olduğu şu çocuk yiyen devlerden biri olduğu elbette kolay kolay söylenemezdi.

Hastası ölünce –bu durum, yeteneğinin olmasa da, tıbbi basiretinin göstergesiydi– Doktor Patak, *Kral Mathias*'taki toplantıya koşmuştu.

"Nihayet, geldi!" diye haykırdı Yargıç Koltz.

Doktor Patak, ilaç dağıtır gibi, elini uzatıp acele acele herkesle tokalaştı ve oldukça iro-

nik bir ses tonuyla haykırdı:

"Evet, dostlarım, yine kale, değil mi?... Şu sizin Chort kalesi!... Vah, ödlekler!... Bırakın bu yaşlı şato duman çıkarmak istiyorsa çıkarsın!... Bizim şu bilge Hermod'umuz da duman çıkarmıyor mu, hem de gün boyu?... Gerçekten, bütün halk korkudan sapsarı kesilmiş!... Vizitelerimde hep bundan söz edildi!... Hortlaklar orada ateş mi yakmış?... Neden olmasın, belki de kafayı üşütmüşlerdir, beyinleri nezle olmuştur!... Ana burcun odaları Mayıs ayında buz gibiymiş demek ki... Tabii eğer öteki dünya için ekmek kızartmıyorlarsa!... Eh! Tabii, dirileceğimiz kesinse, yukarıda da beslenmek gerek!... Bunlar belki de dolaşmaya çıkmış olan gökyüzü fırıncılarıdır..."

Sözlerini bitirirken de bir yığın şaka yaptı. Werstliler bu şakalardan hiç hoşlanmıyorlardı. Doktor Patak inanılmaz bir gevezelikle anlatıyordu.

Bıraktılar konuşsun.

Neden sonra, *biró* sordu:

"Yani, doktor, kalede olup bitenler sizce hiç önemli değil mi?...

"Kesinlikle değil, Yargıç Koltz."

"Eğer bahse girilirse... oraya gitmeye hazır

olduğunuzu söylemiştiniz, değil mi?..."

"Ben mi?" dedi eski hastabakıcı. Sözlerinin hatırlatılmasından rahatsız olduğunu hissettirmek istemiyordu.

"Hadi bakalım... Tekrarlayıp durmuyor muydunuz bunu"? dedi öğretmen ısrarla.

"Söyledim... kuşkusuz... doğrusu... yalnızca söylemiştim..."

"Yapmak gerek," dedi Hermod.

"Yapmak mı?"

"Evet... ve sizinle bahse girmek yerine... size yalnızca rica etmekle yetiniyoruz," diye ekledi Yargıç Koltz.

"Anlıyor musunuz... dostlarım... elbette... böyle bir öneri..."

"Eh, madem ki tereddüt ediyorsunuz," diye haykırdı meyhaneci," size rica etmiyoruz... size meydan okuyoruz!"

"Meydan mı okuyorsunuz?..."

"Evet, doktor!"

"Jonas, fazla ileri gidiyorsunuz," diye sözüne devam etti *biró*. "Patak'a meydan okumamalı... Onun sözünün eri olduğunu biliyoruz... O, yapacağım dediği şeyi yapar... bu ister köye hizmet için olsun, isterse de tüm ülkeye hizmet için."

"Nasıl, ciddi misiniz?... Karpatlar Şatosu'na gitmemi mi istiyorsunuz?" diye sözüne devam etti doktor, kırmızı suratı solmuştu.

"Bundan kaçamazsınız," diye cevap verdi kesin bir şekilde Yargıç Koltz.

"Rica ederim... dostlarım... rica ederim... düşünelim, lütfen!..."

"Her şey düşünüldü," dedi Jonas.

"Aklınızı başınıza toplayın... Benim oraya gitmem ne işe yarar?... Orada kimi bulacağım?... Kaleye sığınmış... ve kimseye zararı dokunmayan birkaç iyi insan..."

"Öyleyse," diye karşılık verdi Öğretmen Hermod, "bunlar iyi yürekli insanlarsa eğer, onlardan yana çekinecek bir şeyiniz yok demektir, hem de onlara hizmet etmeniz için bir fırsat çıkmış olur.

"Eğer buna ihtiyaçları varsa," diye karşılık verdi Doktor Patak, "eğer benden bunu talep ederlerse, inanın bana... tereddüt etmem... şatoya gitmekte. Fakat, davet edilmeden yerimden kımıldamam, karşılıksız viziteye çıkmam...

"Rahatsızlığınızın karşılığı ödenecektir," dedi Yargıç Koltz, hiç geciktirmeden.

"Kim ödeyecek?"

"Ben... biz... dilediğiniz fiyata!" diye cevap verdi Jonas'ın müşterilerinin çoğu.

Sürekli sahte kahramanlık taslamasına rağmen, doktorun da, en azından Werstli hemşehrileri kadar ödlek olduğu ortadaydı. Dahası, kendini inançsız biri olarak gösterdikten sonra, bölgedeki efsaneleri bunca alaya aldıktan sonra, yapması istenilen şeyi reddederek zor duruma düşüyordu. Yine de, yola çıkışının maddi masrafları karşılanacak olsa da, Karpatlar Şatosu'na gitmek asla kafasına yatmıyordu. Dolayısıyla, bu ziyaretten bir sonuç elde edilemeyeceği, kaleyi keşfetsin diye onu vekil seçen köyün gülünç düşeceği gibi gerekçelere sarılmaya çalıştı... Gerekçeleri işe yaramadı.

"Bakın, doktor, bence riske atacağınız bir şey kesinlikle yok," diye cevap verdi Öğretmen Hermod, "madem ki ruhlara inanmıyorsunuz..."

"Hayır... inanmıyorum."

"İmdi, şatoya geri dönenler ruh değilse, insanlar oraya yerleşmiş demektir, siz de onlarla tanışmış olursunuz."

Öğretmenin akıl yürütmesi mantıksız değildi: Karşılık vermek güçtü.

"Tamam, Hermod," diye cevap verdi Doktor Patak, "fakat beni kalede alıkoyabilirler..."

"O zaman, sizi pek hoş karşıladıkları sonucu çıkar bundan," diye cevap verdi Jonas.

"Elbette; yine de eğer yokluğum uzarsa, olur ya, köyde bana ihtiyacı olan biri çıkar..."

"Hepimiz gayet iyiyiz," diye cevap verdi Yargıç Koltz, "son hastanız da öbür dünyaya bilet alalı beri Werst'te tek bir hasta bile yok."

"Açıkça söyleyin... Gitmeye kararlı mısınız?" diye sordu hancı.

"Vallahi, hayır!" karşılığını verdi doktor. "Yoo! Kesinlikle korkudan değil... Bu büyücülük hikâyelerine inanmadığımı iyi biliyorsunuz... Hakikaten, bu bana saçma geliyor ve tekrarlıyorum, gülünç... Ana burcun bacasından duman çıkıyor diye mi... belki de duman olmayan bir duman... Kesinlikle... hayır!... Karpatlar Şatosu'na gitmeyeceğim..."

"Ben giderim!"

Bu iki sözcüğü söyleyerek konuşmaya katılan, ormancı Nic Deck'ti.

"Sen mi... Nic?" diye haykırdı Yargıç Koltz.

"Ben... ama Patak'ın da bana eşlik etmesi koşuluyla."

Doğrudan doğruya doktora hitap etmişti. Paçayı kurtarmak için sıçradı doktor.

"Emin misin, ormancı?" diye karşılık verdi. "Ben... sana eşlik edeceğim ha?... Elbette... zevkli bir yolculuk olur... ikimiz birlikte... bir işe yarasa keşke... tehlikeyi göze alabilirdik... Bak, Nic, sen de iyi biliyorsun, kaleye gidecek yol bile yok... Oraya varamayız..."

"Ben kaleye gideceğim dedim," dedi Nic Deck, "böyle dediğime göre de gideceğim."

"Ama ben... ben demedim!..." diye haykırdı doktor debelenerek, sanki biri yakasına yapışmış gibi.

"Evet... dediniz..." diye karşılık verdi Jonas.

"Evet!... Evet!..." dedi hazır bulunanlar, tek ses halinde.

Herkesin sıkıştırdığı eski hastabakıcı iyice bunalmıştı, nasıl kurtulacağını bilemiyordu. Ah, ah, kendi palavracılığının yükümlülüğü altına bu kadar tedbirsizce girmiş olduğuna nasıl da pişmandı! Sözlerinin ciddiye alınacağını asla düşünmemişti, bunu kişiliğiyle ödemek zorunda kalacağını da düşünmemişti... Artık, Werst'in alay konusu olmadan sıyırtamazdı. Tüm Vulkan gözünün

yaşına bakmadan alaya alırdı onu. Kaderine boyun eğmeye karar verdi.

"Tamam... madem ki siz istiyorsunuz," dedi, "Nic Deck'e eşlik edeceğim, gereksiz olduğunu bile bile!"

"Güzel... Doktor Patak, güzel!" diye haykırdı *Kral Mathias*'ın tüm ayyaşları.

"Ne zaman yola çıkıyoruz, ormancı?" diye sordu Doktor Patak. Kayıtsız gözükmeye çalışan ses tonu, ödlekliğini güçlükle gizliyordu.

"Yarın, sabahleyin," cevabını verdi Nic Deck.

Bu son sözlerin ardından uzun bir sessizlik geldi. Bu sessizlik, Yargıç Koltz'un ve ötekilerin heyecanının ne kadar gerçek olduğunu ortaya koyuyordu. Bardaklar boşalmıştı, testiler de, ama kimse yerinden kalkmıyordu, büyük salonu terk etmek kimsenin aklından geçmiyordu, geç olmasına rağmen, evine gitmeyi düşünen yoktu. Jonas, yeni bir şnaps ve *rakiu* turuna başlamanın tam zamanı olduğunu düşünüyordu...

Herkes susmuşken, aniden bir ses işitildi ve ağır ağır söylenen şu sözler açık seçik duyuldu:

"Nicolas Deck, yarın kaleye gitme!... Gitme oraya... yoksa başına felaket gelecek!"

Bu şekilde konuşan kimdi?... Kimsenin tanımadığı ve görünmez bir ağızdan çıkmışa benzeyen bu ses nereden geliyordu?... Ancak bir hortlağın sesi olabilirdi bu, doğaüstü bir ses, öbür dünyadan gelen bir ses...

Korku doruktaydı. Kimse birbirine bakmaya cesaret edemiyordu, tek bir laf edecek cesareti yoktu kimsenin...

Handakilerin en cesuru –bu elbette Nic Deck'ti– sesin kaynağını öğrenmek istedi. Bu sözlerin salonda söylendiği kesindi. Ormancı, öncelikle dolaba yaklaştı ve açma cesaretini gösterdi...

Kimse yoktu.

Salona açılan zemin kat odalarına gidip baktı...

Kimse yoktu.

Hanın kapısını itti, dışarı çıktı, sekiyi geçip Werst'in ana yoluna kadar gitti...

Kimse yoktu.

Birkaç dakika sonra, Yargıç Koltz, Öğretmen Hermod, Doktor Patak, Nic Deck, Çoban Frik ve ötekiler hanı terk etmişlerdi. Meyhaneci Jonas yalnız kalmıştı, kapıyı alelacele

iki defa kilitledi.

O gece, Werst sakinleri, tuhaf bir hayaletin tehdidi altındalarmış gibi, evlerini sıkı sıkıya kapadılar...

Korku köye hâkim olmuştu.

5

Ertesi gün, Nic Deck ve Doktor Patak sabahın dokuzunda hazırlanmaya başlamışlardı. Ormancının niyeti, Vulkan Boğazı'na doğru çıkıp, ne olduğu meçhul kaleye doğru en kısa yoldan yönelmekti.

Ana burçta görülen dumandan sonra, bir de *Kral Mathias*'ın salonunda işitilen sesin ardından, tüm köy halkının çılgına dönmüş olmasına şaşmamalı. Birkaç Çingene şimdiden bölgeyi terk etmekten söz ediyordu. Ailelerde bu konudan başka bir şey konuşulmuyordu – hem de alçak sesle. Genç ormancıya yönelik bu çok tehditkâr sözlerde şeytanın, *Chort*'un varlığını kim tartışma konusu edebilirdi ki! Herkes oradaydı, Jonas'ın hanında, on beş kişi kadar, hem de inanmaya en yatkın olanlar bu tuhaf sözleri işitmişti. Duyuların yanıltıcılığına kandıklarını ileri sürmek kabul edilebilir değildi. Hiç kuşku yoktu; Nic Deck, Kar-

patlar Şatosu'nu araştırma projesinde inat ederse, başına felaket geleceği konusunda adıyla sanıyla uyarılmıştı.

Tüm bunlara rağmen, genç ormancı Werst'ten ayrılmaya hazırlanıyordu. Oysa buna hiç de zorunlu değildi. Gerçekten de, kalenin esrarının aydınlatılmasında Yargıç Koltz'un çıkarı olmasına rağmen, olup biteni öğrenmekte köyün yararı olmasına rağmen, Nic Deck'in sözünden cayması için herkes baskı yapmıştı. Miriota, iki gözü iki çeşme, ümitsiz bir halde, kan çanağına dönmüş gözleriyle, bu macerada ayak dirememesi için ona yalvarmıştı. O sesin uyarısından önce de durum çok ciddiydi. Uyarıdan sonra ise, gitmek artık akıl kârı değildi. Hele, evlilik arifesinde! Nic Deck bu maceraya atılıp yaşamını tehlikeye sokmaktan yanaydı. Dizlerine kapanan nişanlısı onu engellemeyi başaramıyordu...

Ne dostlarının yalvarıp yakarmaları, ne Miriota'nın gözyaşları ormancıyı etkileyebilmişti. Ne var ki, bu durum kimseyi şaşırtmadı. Onun baş eğmez karakteri, inatçılığı, hatta dik kafalılığı biliniyordu. Karpatlar Şatosu'na gideceğini söylemişti, hiçbir şey onu engelleyemezdi – doğrudan doğruya ona yönelik bu

tehdit bile. Evet! Kaleye gidecekti, asla geri dönemese bile!

Yola çıkma zamanı geldiğinde, Nic Deck, Miriota'yı son kez göğsüne bastırdı. Zavallı genç kız da, Rumen geleneğine uygun olarak baş parmağını, işaret parmağını ve orta parmağını birleştirip istavroz çıkardı, Teslis'e saygı işareti yaptı.

Ya Doktor Patak?... Eh, Doktor Patak, ormancıya eşlik etmek zorunda kalınca, sıyırtmaya çalışmıştı ama nafile. Söylenebilecek her şeyi söylemişti!... Akla gelebilecek tüm itirazlarda bulunmuştu!... Açık seçik işitilmiş olan o sesin, şatoya hiç gitmemeyi emreden gayet kesin buyruğun ardına gizlenmişti...

"Bu tehdit yalnızca benimle ilgili," diye ona cevap vermekle yetinmişti Nic Deck.

"Başına bir felaket gelirse, ormancı," diye cevap verdi Doktor Patak, "ben zarar görmeden kurtulabilir miyim?"

"Zarar görür müsünüz görmez misiniz, bilmem, siz benimle birlikte şatoya gelmeye söz verdiniz ve geleceksiniz, madem ki ben gidiyorum!"

Sözünde durmasını hiçbir şeyin engelleyemeyeceğini anlayan Werstliler bu konuda or-

mancıya hak vermişlerdi. Nic Deck'in bu macerada kendini tek başına tehlikeye atmaması daha iyiydi. Pek kızgın olan doktor da, daha fazla kaçamayacağını, bunun köydeki konumunu tehlikeye atmak olacağını, alışılmış palavracılıklarından sonra rezil olacağını hissederek, yüreği korku dolu olsa da, rıza gösterdi. Yol arkadaşını geri döndürmek için ortaya çıkabilecek en ufak engelden yararlanmaya ise iyice kararlıydı.

Sonunda, Nic Deck ve Doktor Patak yola çıktılar. Yargıç Koltz, Öğretmen Hermod, Frik, Jonas, ana yolun dönemecine kadar onlara eşlik edip dönemeçte kaldılar.

Burada, Yargıç Koltz, yanından hiç ayırmadığı dürbününü bir kez daha kale istikametine yöneltti. Ana burcun bacasında duman görünmüyordu. Duman çıksaydı, bu güzel ilkbahar sabahında, ufuk apaçıkken kolaylıkla fark edilirdi. Şatonun doğal ya da doğaüstü misafirleri, tehditlerine ormancının kulak asmadığını görerek tüymüşler miydi? Böyle düşünenler oldu. Olayın tam bir başarıyla sonuçlanması için böyle düşünmek önemliydi.

El sıkıştılar ve Nic Deck, doktoru sürükleyerek, boğazın dönemecinde kayboldu.

Genç ormancı, gezi kıyafeti içindeydi. Kasketi geniş siperlikliydi; kınına sokulmuş koca bıçağını ceketinin palaskasına asmıştı. Kabarık pantolonunu giymişti; ayağında demir ökçeli botlar, belinde fişeklik, omzunda da filintası vardı. Çok yetenekli bir nişancıydı. Bu ününü defalarca kanıtlamıştı. Karşısına hortlaklar çıkmasa da, hudutları arşınlayan şu serserilerden birkaçı çıkabilirdi, hadi diyelim o serserilerle de karşılaşmasa, kötü niyetli birkaç ayı çıkabilirdi yolunun üstüne. Bu nedenle, kendini savunacak durumda olmak temkin gereğiydi.

Doktora gelince, beş atıştan üçünü ıskalayan, eski püskü, çakmaklı bir tabancayı yanına almayı gerekli görmüştü. Plesa'nın gür korulukları arasında yol açmak gerektiğinde kullanmak üzere yol arkadaşının vermiş olduğu küçük bir baltayı da elinde taşıyordu. Başında geniş bir köylü şapkası vardı. Sırtındaki kocaman yolcu paltosunu düğmelemişti; ayağında büyük demir ökçeleri olan botlar vardı. Yine de, fırsat bulduğunda, bu ağır ıvır zıvır onun tüymesini engellemezdi.

Nic Deck ve doktor, gerektiğinde keşif gezilerini uzatabilmek amacıyla, sırt çantalarına

bir miktar erzak da koymuşlardı.

Yolun dönemecini geçtikten sonra, Nic Deck ve Doktor Patak, Nyad boyunca yüzlerce adım yürüyerek, nehrin sağ kıyısından yukarı çıktılar. Sıradağlar arasındaki akarsu yarıkları boyunca kıvrılan yolu izlemek, onları batıya doğru oldukça uzaklaştırırdı. Sel yatağı boyunca ilerleyebilmek daha avantajlıydı; yolları üçte bir kısalacaktı, çünkü Nyad, kaynağını, Orgall Yaylası'nın kıvrımları arasından alıyordu. Fakat, başlangıçta ilerleyebildikleri yamaç, derinlemesine yarılmış ve yüksek kayalarla tıkanmış olduğundan geçit vermiyordu, yaya olarak bile geçilemezdi. Sola doğru yanlamasına ilerlemeleri gerekecekti, böylece, Plesa ormanlarının alt bölümünü aştıktan sonra, şatoya geri dönmek zorunda kalacaklardı ama başka çare yoktu.

Zaten, kaleye ancak bu taraftan ulaşabilirlerdi. Kont Rodolphe de Gortz'un şatoda oturduğu zamanlarda, Werst Köyü, Vulkan Boğazı ve Eflak topraklarında akan Siret Irmağı'nın vadisi arasındaki ulaşım, bu yönde açılmış dar bir geçitten yapılıyordu. Fakat, aradan geçen yirmi yılda, geçit bitkilerin istilasına uğramış, karmakarışık çalı çırpı yığınıyla tıkanmıştı;

dolayısıyla, bir patikanın ya da dar, kıvrımlı bir yolun izini boş yere aradılar.

İçinde gürüldeyen bir suyun aktığı Nyad'ın derin yatağını terk ettikleri anda, Nic Deck yönünü değiştirmek için durdu. Şato henüz görünmüyordu. Dağın alçak yamaçları üzerinde kat kat uzanan orman örtüsünü –tüm Karpatlar'ın yapısı böyledir– geride bıraktıklarında yeniden görünecekti. Bir mihenk noktası olmadığından yönü saptamak güçtü. Ancak, ışınları, güneydoğuya doğru uzaktaki doruklarda toplanan güneşin konumuna bakarak bu saptanabilirdi.

"Görüyorsun, ormancı," dedi doktor, "görüyorsun işte!... Yol bile yok... daha doğrusu, artık bitti!"

"Olacak," cevabını verdi Nic Deck.

"Söylemesi kolay, Nic..."

"Yapması da kolay, Patak."

"Demek, hâlâ kararlısın, öyle mi?..."

Ormancı, evet anlamına gelen bir işaret yapmakla yetindi ve ağaçların arasından ilerledi.

O sırada, doktor geri dönmek için güçlü bir istek duydu. Fakat arkasına dönmüş olan yol arkadaşı, ona öyle kararlı baktı ki, ödlek doktor geride kalmaya bile cesaret edemedi.

Doktor Patak'ın hâlâ son bir ümidi vardı: Nic Deck, ormancılık hizmeti sırasında asla gelmediği bu ormanların labirentinde birazdan kaybolabilirdi. Fakat, Nic Deck'in olağanüstü önsezisini, mesleki içgüdüsünü hesaba katmıyordu. Bu, deyim yerindeyse, "hayvani" bir yetiydi, Nic Deck, en ufak bir işarete bakıp yönünü saptayabiliyordu, dalların hangi yöne doğru uzandığına, toprağın girinti çıkıntılarına, ağaç kabuklarının rengine, yosunların güney ya da kuzey rüzgârlarına maruz kalmalarına göre farklılaşmalarına bakarak nerede olduğunu bulabiliyordu. Nic Deck mesleğinde çok maharetliydi, hiç bilmediği yerlerde bile asla kaybolmazdı, öngörüsü çok güçlüydü. Cooper'ın ülkesindeki bir Meşin Çorap ya da bir Chingachgook'a layık bir rakipti.

Yine de, bu ağaçlıklı bölgeden geçmek gerçekten güç olacaktı. Karaağaçlar, gürgenler, "sahte çınar" denen akağaçlardan bazıları, son derece güzel meşeler, ön sırada yer alıyordu. Ardından, boğazın sol tarafındaki yüksek zirvelere yığılmış kayın ağaçları, çamlar ve köknarlar uzanıyordu. Güçlü gövdeleriyle, taze özsuyun ısıttığı dallarıyla, geniş yapraklarıyla, bu olağanüstü ağaçlar, birbirinin içine girerek,

güneş ışınlarının delip geçemediği yeşil bir doruk oluşturuyordu.

Bununla birlikte, alçak dalların altından eğilerek geçmek nispeten kolaydı. Ama toprağın yüzeyi nasıl da engellerle doluydu! Yeri çalılardan temizlemek, ısırganlardan ve böğürtlenlerden kurtulmak, en hafif dokunuşla batan binlerce kıymıktan korunmak için nasıl da uğraşmak gerekiyordu! Nic Deck zaten bunlardan endişe duyacak biri değildi. Ormanda ilerleyebildiği sürece, hafif sıyrıkları umursamazdı. Bu koşullarda pek yavaş ilerleyebildikleri doğruydu – bu yavaşlık onları sinirlendiriyordu, çünkü Nic Deck ve Doktor Patak, kaleye öğleden sonra varmayı düşünmüşlerdi. O zaman, kaleyi gün ışığında ziyaret edebilirlerdi – böylelikle de, gece olmadan Werst'e dönmüş olurlardı.

Ormancı, nacak elde, bitkisel süngülerle donanmış bu derin, dikenli çalılar ortasında bir yol açmaya uğraşıyordu. Ayağı, düzgün olmayan, bozuk, köklerle ya da kütüklerle yamru yumru olmuş bir zeminde ikide bir tökezliyor, bunlarla savaşıyordu. Kimi zaman ise, rüzgârın hiç süpürüp götürmediği ölü yaprakların oluşan nemli bir tabakaya gömülüp

güç bela ilerliyordu. Binlerce bitki kabuğu, bastıkça patlangaç gibi patlıyordu. Bu zincirleme patlamalardan irkilen doktorun ödü kopuyor, adam sağına soluna bakıyordu. Sarmaşık dalları, onu engellemek isteyen bir pençe gibi ceketine asıldığında, kaygıyla arkasına dönüyordu. Hayır, zavallı adam, bir türlü sakinleşemiyordu. Ama artık tek başına geriye dönmeye de cesaret edemiyordu. Dahası, söz dinlemez yol arkadaşının uzaklaşmasına da asla müsaade etmemeye çabalıyordu.

Kimi zaman, ormanda ağaçların tesadüfen seyreldiği alanlar ortaya çıkıyordu. Bir ışık sağnağının oradan sızdığı oluyordu. Yalnızlıkları bozulan kara leylek çiftleri, güçlü kanatlarını çırparak, yüksek dallardan öteye uzaklaşıyorlardı. Bu düzlük yerlerden geçmek yürüyüşü daha da yorucu kılıyordu. Gerçekten de, buralara devasa sazlıklar yığılmıştı; fırtınanın devirdiği ya da yaşlılıktan düşmüş ağaçlar, sanki oduncunun baltası ölümcül darbeyi indirmiş gibi oracığa serilivermişlerdi. Çürümenin kemirdiği koca gövdeler yerde yatıyordu; bunları hiçbir alet tomruk haline getiremezdi, hiçbir yük arabası Siret'in yatağına kadar taşıyamazdı. Aşılması güç, kimi zaman etrafından

dolaşması bile imkânsız bu engellerin önünde, Nic Deck'in ve yol arkadaşının işi zordu. Çevik, esnek, güçlü, genç ormancı işin üstesinden gelmeyi başarsa da, Doktor Patak, kısa bacakları, koca göbeği ile, tık nefes, bitmiş bir halde, ikide bir yığılıp kalıyor, Nic'in onun yardımına koşması gerekiyordu.

"Göreceksin, Nic, sonunda bir taraflarımı kıracağım!" diye tekrarlayıp duruyordu.

"Siz onarırsınız."

"Haydi, ormancı, aklını başına topla... İmkânsız olan şeyi yapmaya çalışmanın anlamı yok!"

Pöh! Nic Deck çoktan öne geçmişti bile ve lafları sonuçsuz kalan doktor, alelacele ona yetişmeye çalışıyordu.

Şimdiye kadar izledikleri yön, kaleye varmayı sağlayacak mıydı? Buna emin olmak zordu. Yine de, zemin yükselmeye devam ettiğinden, ormanın sınırına doğru çıkmak mümkündü. Öğleden sonra saat üçte oraya vardılar.

Ötede, sıradağın eteği yükseklik kazandıkça seyrekleşen yeşil ağaç örtüsü, Orgall Yaylası'na kadar uzanıyordu.

Bulundukları yerde, Nyad, kayaların ortasında yeniden çıkıyordu, kâh kuzeybatıya

doğru kıvrılıyor, kâh Nic Deck ona erişmek için yana doğru yürümek zorunda kalıyordu. Dere, muhtemelen, Orgall Yaylası'nın derinliklerinden doğduğundan, bu durum, genç ormancıyı doğru yolda olduğuna inandırıyordu.

Sel yatağının kenarında, doktor bir saat mola isteyince, Nic Deck reddedemedi. Zaten bacaklar gibi mide de talebini ifade ediyordu. Sırt çantaları iyice doluydu; doktor da Nic Deck de matarasını *rakiu* ile doldurmuştu. Ayrıca, yatağın dibindeki çakıl taşlarının süzdüğü berrak ve serin bir su, birkaç adım ötede akıyordu. Daha ne isteyebilirlerdi ki? Çok enerji harcamışlardı, şimdi bunu telafi etmek gerekiyordu.

Yola çıktıklarından bu yana doktor, hep önden giden Nic Deck'le konuşacak zaman bulamamıştı. Birlikte Nyad kıyısına oturur oturmaz bu açığı kapatmak istedi. Nic Deck pek konuşkan değildi, ötekiyse genellikle gevezelik ederdi. Bu nedenle, ne soruların gereksiz yere uzatılmış olmasına, ne de cevapların pek kısa olmasına şaşmalı.

"Konuşalım biraz, ormancı, hem de ciddi olarak konuşalım," dedi doktor.

"Sizi dinliyorum," cevabını verdi Nic Deck.

"Burada durmuş olmamızın nedeni, güç toplamak, sanırım."

"Çok doğru."

"Werst'e geri dönmeden önce..."

"Hayır... kaleye varmadan önce."

"Bak, Nic, altı saattir yürüyoruz, daha ancak yolun yarısına geldik..."

"Demek ki kaybedecek zamanımız yok."

"Ama, şatonun önüne geldiğimizde gece olacak ve düşünüyorum da, ormancı, ortalığı açık ve net olarak göremeyince kendini tehlikeye atacak kadar deli değilsin sen de, gündüzü beklemek gerekecek..."

"Bekleriz."

"Yani, sağduyudan yoksun bu projeden vazgeçmek istemiyorsun, öyle mi?..."

"Evet."

"Nasıl olur! Bitkinlikten ölüyoruz, güzel bir salonda kurulmuş mükellef bir sofraya ihtiyacımız var ve de güzel bir odada güzel bir yatağa; geceyi açık havada geçirmeyi mi düşünüyorsun?"

"Evet, eğer şatonun surlarını aşmamıza engel çıkarsa."

"Ya engel yoksa?..."

"Ana burçtaki odalarda yatarız."

"Burçtaki odalar mı!" diye haykırdı Doktor Patak. "Bu lanet olası kalenin içinde bütün bir geceyi geçirmeye razı olacağımı mı sanıyorsun sen, ormancı..."

"Kuşkusuz, dışarda tek başınıza kalmayı tercih etmezseniz elbette."

"Tek başına mı, ormancı!... Böyle anlaşmamıştık; eğer ayrılmamız gerekiyorsa, köye dönmek için burada ayrılmayı tercih ederim!"

"Anlaşmış olduğumuz şey, Doktor Patak, gittiğim yere kadar beni izlemenizdir..."

"Gündüz, evet!... Gece, hayır!"

"O halde, dönmekte serbestsiniz, ulu ağaçlar altında kaybolmamaya dikkat edin."

Kaybolmak, Doktor Patak'ı kaygılandıran şeydi. Tek başına bırakıldığında, Plesa ormanları arasındaki bu bitmek bilmeyen dolambaçlara alışkın olmadığından, Werst yolunu bulacağını sanmıyordu. Zaten, gece –belki de kapkaranlık bir gece– bastırdığında tek başına olmak, boğazın yamaçlarından inerken dar bir vadinin dibine düşme tehlikesiyle boğuşmak, onun kabul edebileceği bir şey değildi. Güneş battığında, sur bedenine tırmanmaktansa, ormancı inat ederse, surların dibine kadar onu izlemek daha iyiydi. Fakat doktor, yol arkada-

şını durdurmak için son bir çaba sarf etti.

"Biliyorsun, dostum Nic," diye yeniden söze başladı doktor, "senden ayrılmayı asla kabul etmem... Madem ki sen şatoya gitmekte ısrarlısın, oraya tek başına gitmene izin vermem."

"Güzel konuştunuz, doktor, ve sanıyorum bu sözünüzü tutmalısınız."

"Hayır... bir şey daha var, Nic. Eğer biz vardığımızda gece olursa, kaleye girmeye çalışmayacağına bana söz ver..."

"Size söz verebileceğim şey, doktor, oraya girebilmek için imkânsızı yapmaktır, orada neler olup bittiğini keşfetmedikçe, bir adım bile gerilememektir."

"Orada olup biten mi, ormancı!" diye haykırdı Doktor Patak, omuzlarını silkerek. "Peki ama, orada ne var sence?..."

"Bilemiyorum ve öğrenmeye karar verdiğime göre de, öğreneceğim..."

"Demek ki oraya varmak gerekiyor, şu şeytanın şatosuna!" diye karşılık verdi doktor, söyleyecek başka sözü kalmamıştı. "Buraya varana dek katlandığımız güçlükleri ve Plesa ormanlarını aşmak için gereken zamanı dikkate alırsak, gün, tahminimizden önce sona erecek..."

"Sanmıyorum," dedi Nic Deck. "Sıradağın tepesindeki köknar koruları, bu kocaman karaağaç, akağaç ve kayınağacı yığını kadar karmakarışık değil."

"Ama zemin tırmanmaya elverişli değil!"

"Ne önemi var, tırmanılmaz değil ya."

"Orgall Yaylası civarında ayılara rastlandığını işitmiştim!"

"Tüfeğim var, sizin de kendinizi savunacak tabancanız, doktor."

"Ama eğer gece olursa, karanlıkta kaybolabiliriz!"

"Hayır, çünkü artık bir rehberimiz var ve sanıyorum ki, bizi terk etmeyecek."

"Bir rehber mi?" diye haykırdı doktor.

Ve, aniden ayağa kalkıp çevresine endişeli endişeli baktı.

"Evet," diye cevapladı Nic Deck, "bu rehber, Nyad'ın sel yatağı. Kaynağını aldığı yaylanın doruğuna erişmek için sağ kıyısından tırmanmamız yeterlidir. İki saatten önce kalenin kapısında oluruz herhalde, tabii eğer yola koyulmakta gecikmezsek."

"İki saat içinde mi, altı saat olmasın bu!"

"Haydi, hazır mısınız?..."

"Çoktan, Nic, çoktan... ama molamız an-

cak birkaç dakika sürdü!"

"Tamı tamına yarım saat eden birkaç dakika. – Son kez söylüyorum, hazır mısınız?"

"Hazırım... bacaklarım kurşun külçeleri gibi ağır... biliyorsun, Nic Deck, senin çelik gibi ormancı bacakların bende yok!... Ayaklarım şişti, seni takip etmeye beni zorlaman zalimlik..."

"Artık canımı sıkıyorsunuz, Patak! Beni bırakıp gitmekte serbestsiniz! İyi yolculuklar!"

Ve Nic Deck ayağa kalktı.

"Tanrı aşkına, ormancı," diye haykırdı Doktor Patak, "biraz daha dinle!"

"Sizin saçmalıklarınızı mı dinleyeceğim?"

"Diyeceğim o ki, madem ki şimdiden geç oldu, niçin burada kalmıyoruz, bu ağaçların gölgesinde niçin kamp kurmuyoruz?... Yarın şafakta yola çıkarız ve yaylaya varmak için bütün sabah bizim olur..."

"Doktor," diye cevapladı Nic Deck, "tekrar ediyorum, benim niyetim geceyi kalede geçirmek."

"Hayır! Hayır... bunu yapamazsın, Nic!... Seni engellerim..."

"Siz mi?"

"Seni yakalarım, sürüklerim, gerekirse döverim..."

Zavallı Patak ne dediğini bilmiyordu.

Nic Deck'e gelince, cevap bile vermemişti ve tüfeğini omzuna astıktan sonra, Nyad kıyısına doğru birkaç adım attı.

"Bekle... bekle!" diye haykırdı doktor, acınacak bir halde. "Ne şeytan adam!... Bir dakika!... Bacaklarım sertleşti... eklemlerim oynamıyor..."

Yine de doktorun eklemleri çok geçmeden çalışmaya başladı. Eski hastabakıcının küçük bacaklarıyla hızlı hızlı yürümesi, arkasına bile bakmayan ormancıya yetişmesine yetmişti.

Saat dört olmuştu. Plesa'nın tepesini yalayan güneş ışınları, köknar korusunun yüksekteki dallarını eğik huzmelerle aydınlatıyordu; bir süre sonra bu yüksekler artık görünmeyecekti. Nic Deck acele etmekte son derece haklıydı, çünkü ağaç altları, gün batarken çabucak kararıyordu.

Dağ tepelerine özgü kırsal niteliklerin bir arada göründüğü bu ormanlar garipti. Sınırları belirgin, eğri büğrü, buruşuk ağaçlar yerine, dik, aralıklı, köklerinden elli, altmış ayak yukarıya kadar çıplak ağaç gövdeleri yükseliyordu. Boğumsuz, düz gövdeler, yaz kış kaybolmayan yeşilliklerini bir tavan gibi

yayıyordu. Pek az çalı çırpı ya da ot, bu ağaçların tabanlarında birbirlerine dolanmıştı. Soğuğun uyuşturduğu yılanlara benzeyen uzun kökler, yer hizasında uzanıyordu. Sarımtırak ve kısa yosunlarla kaplı toprağın arasında, kuru dal parçaları vardı. Yere saçılmış kozalaklar ayaklar altında çıtırdıyordu. Billur gibi kayaların her yana yayıldığı sarp bir bayırdı burası. Kayaların sert köşeleri en kalın deriyi bile sıyırıp alırdı. Çeyrek millik bir alana yayılan bu köknar korusunun ortasından geçiş de zahmetliydi. Bu kaya bloklarına tırmanmak için çevik olmak, bacakların çelik gibi güçlü olması, kolların çok sağlam olması gerekiyordu. Bu özellikler de Doktor Patak'ta pek yoktu. Nic Deck, eğer yalnız olsaydı, bir saatte burayı aşardı, ama yol arkadaşının köstek oluşu yüzünden yol üç saate mal oldu. Nic Deck, Doktor Patak'ı beklemek için durdu, kısa bacaklarına göre çok yüksek olan bazı kayalara tırmanması için çekti onu. Doktorun tek bir endişesi vardı – dehşetli bir endişe: Bu iç karartıcı ıssızlıkların ortasında tek başına kalmak.

Dik yamaçları tırmanmak giderek güçleşse de, Plesa'nın yüksek tepesinde ağaçlar seyrekleşmeye başlıyordu. Boyutları küçük, tek tek

ağaç yığınları görülüyordu. Bu yığınlar arasından, arka planda kendini gösteren dağların çizgisi fark ediliyordu. Dağlar, akşamın pusuna gömülüyordu.

Ormancının buraya kadar takip ettiği Nyad sel yatağı, küçük bir dere halini almıştı, doğduğu yer hemen yakında olmalıydı. Arazinin son kıvrımlarının birkaç yüz ayak yukarısında, Orgall Yaylası, tepesinde de kalenin yapılarıyla kendini gösteriyordu.

Nic Deck nihayet bu yaylaya ulaştı. Doktor, son bir çabanın ardından cansız bir yığına dönüşmüştü. Zavallı adamın yirmi adım daha atacak hali kalmamıştı ve kasap tokmağı altında yığılıp kalan öküz gibi düştü.

Nic Deck bu çetin tırmanışın yorgunluğunu pek hissetmiyordu. Ayakta, kımıldamadan duruyor, bugüne kadar hiç yaklaşmadığı Karpatlar Şatosu'nu bakışlarıyla kemiriyordu.

Gözlerinin önünde mazgallı bir sur duvarı yükseliyordu; derin bir hendek, duvarı koruyordu ve şatonun tek asma köprüsü, taşlardan oluşan bir çitin çevirdiği kapıya dayanmıştı.

Surun etrafında, Orgall Yaylası'nın yüzeyinde, her şey terk edilmiş ve sessizdi.

Günün son kalıntıları, akşam gölgelerinin belli belirsiz örttüğü kalenin bütününü kucaklıyordu. Sur bedeninin siperliğinde kimse yoktu, ana burcun yüksek sahanlığında kimse yoktu, birinci kattaki değirmi taraçada da kimse yoktu. Yüz yıllık bir pasın kemirdiği rüzgârgülünün etrafında dolanan tek bir duman çizgisi yoktu.

"Evet, ormancı," dedi doktor, "bu hendeği aşmanın, bu asma köprüyü indirmenin ve bu kapıyı açmanın imkânsız olduğunu fark ettin mi?"

Nic Deck cevap vermedi. Şatonun surları önünde mola vermek gerekeceğinin farkındaydı. Bu zifiri karanlıkta, hendeğin dibine nasıl inebilir ve surun içine girmek için şev boyunca nasıl yükselebilirdi? Elbette, gün ışığında hareket etmek için, yapılacak en akıllıca şey, gelecek şafağı beklemekti.

Ormancı canı sıkılarak, doktor ise son derece sevinerek, bu kararı verdiler.

6

Gümüş bir orak gibi ortaya çıkan ince hilal, neredeyse güneş batar batmaz yok olmuştu. Batıdan gelen bulutlarla, alacakaranlığın son ışıkları da art arda söndü. Alçak bölgelerde gölgeler yavaş yavaş uzayarak yükseldi. Düzensiz dağ sıraları gölgelere boğuldu ve bir süre sonra gece, kalenin yapılarını örterek yok etti.

O gece çok karanlık olacağa benziyordu, ama herhangi bir atmosferik olaya dair, kasırga çıkacağına, yağmur yağacağına ya da fırtına kopacağına dair bir işaret yoktu. Açık havada kamp yapacak olan Nic Deck ve yol arkadaşı için bu bir şanstı.

Bu çorak Orgall Yaylası üzerinde hiçbir ağaç öbeği yoktu. Orada burada, yer hizasında çalılar vardı yalnızca. Bunlar da insanı gecenin serinliğinden koruyacak türden değildi. İstemediğiniz kadar çok kaya vardı. Kimileri

toprağın içine yarı yarıya gömülmüş, kimileri ise kısmen dengede duruyordu ve bir dokunmayla köknar korusuna kadar yuvarlanacak bir halleri vardı.

Gerçekte, bu taşlık zeminde pek bol yetişen tek bitki, "Rus dikeni" denen kalın devedikenleriydi. Bunların tohumları, Elisée Reclus'nün deyişiyle, Moskova'dan gelen atların kıllarında getirilmişti – "Rusların Transilvanya'yı fetihlerinin hediyesi".

Şimdi, günün doğmasını beklemek ve bu yükseklikte oldukça büyük oranda ısı düşüşüne karşı korunmak için bir yer bulmak gerekiyordu.

"Beğen beğendiğini... en fazla hasta edecek yeri bulmak için!" diye mırıldandı Doktor Patak.

"Hep şikâyet ediyorsunuz!" diye cevap verdi Nic Deck.

"Elbette şikâyet ediyorum! Tam nezle kapacak ve romatizma olacak bir yer, nasıl iyileşirim bilmem!"

Eski karantina hastabakıcısının ağzından çıkan yapmacıksız itiraf! Werst'teki küçük evinin rahatlığını nasıl da özlüyordu; kapısı sımsıkı kapalı odası, yastıklarla ve pikelerle

bir güzel örtülü yatağı!

Rahatsız etmeye başlayan güneybatı yeline karşı, Orgall Yaylası üzerinde dağılmış kaya blokları arasından hangisi en iyi paravan olacaksa onu seçmek gerekiyordu. Nic Deck de öyle yaptı. Bir süre sonra, doktor da üst kısmı bir levha kadar düz, geniş bir kayanın arkasına, onun yanına geldi.

Bu kaya, Eflak bölgelerinde yol ağızlarında sık rastlanan türden, uyuzotlarının ve taşkıranotlarının altına gizlenmiş şu taş katmanlarından biriydi. Yolcu oraya oturabileceği gibi, üstünde bulunan bir kabın içindeki su sayesinde susuzluğunu da giderebilirdi. Köylüler bu kabın içine her gün yeniden su doldururdu. Baron Rodolphe de Gortz şatoda otururken bu taş katmanının da bir kabı vardı; ailenin hizmetkârları hiç boş kalmamasına özen gösteriyorlardı. Fakat, şimdi, çer çöple kirlenmiş, yeşilimtırak yosunlarla kaplanmıştı ve en ufak bir darbe onu un ufak edebilirdi.

Taş katmanının ucunda, eski bir haçın kalıntısı olan granit bir çubuk yükseliyordu; yarı yarıya silinmiş bir oluk çizgisi, haçın dikey kısım üzerindeki kollarını belirtiyordu. İnançsız biri olan Doktor Patak, bu haçın kendisini

doğaüstü hayaletlerden koruyacağına inanamazdı. Ama, inançsızların ortak tuhaflığıyla, şeytana inanmaya daha müsaitti. Onun fikrine göre, Chort uzakta olmamalıydı, kaleye musallat olan oydu. Her ikisinin de gırtlaklarını sıkmayı istediği takdirde, onun kaleden çıkmasını, ne kapalı olan kapı, ne kalkık asma köprü, ne dik sur bedeni, ne de derin hendek engelleyebilirdi.

Doktor bütün geceyi bu koşullarda geçirmek zorunda olduğunu düşündükçe korkudan tir tir titriyordu. Hayır! İnsan bu kadarına katlanamazdı, en enerjik mizaçlar bile buna dayanamazdı.

Derken, geç de olsa aklına bir fikir geldi – Werst'ten ayrılırken hiç düşünmemişti bunu. Salı gecesiydi. O gün komitada yaşayanlar gün batımından sonra evden çıkmaktan çekinirlerdi. Bilindiği gibi salı günü kötü ruhların günüdür. İnanışa göre, o gece ortalıkta dolaşan kişi, kötülük cinlerinden birine rastlayabilir. Salı günü, güneş battıktan sonra kimse sokaklarda ve yollarda dolaşmaz. Doktor Patak şu anda yalnızca evinin dışında bulunmakla kalmıyordu, perili bir şatonun da yakınlarındaydı, hem de köyden iki üç mil uzakta! Ve şafa-

ğın doğmasını burada beklemek zorundaydı... ya şafak asla sökmezse! Aslında bu durum, şeytanı dürtmekti!

Doktor, bu fikirlerle boğuşurken, ormancının, matarasından koca bir yudum içtiğini, sonra da, sırt çantasından bir parça soğuk eti sakince çıkardığını gördü. Doktor da yapabileceği en iyi şeyin onu taklit etmek olduğunu düşünerek, öyle yaptı. Bir kaz budu, koca bir ekmek parçası ve tümünü ıslatacak *rakiu*. Gücünü toplaması için tüm bunlar gerekliydi. Fakat, açlığı yatışsa da korkusu yatışmıyordu.

"Artık uyuyalım," dedi Nic Deck, sırt çantasını kayanın dibine yerleştirdi.

"Uyuyalım, ormancı!"

"İyi geceler, doktor."

"İyi geceler dilemek kolay, kötü bitmesinden korkarım..."

Nic Deck, pek konuşma havasında olmadığı için cevap vermedi. Meslek alışkanlığı olarak ağaçların ortasında uyumaya alışkın olduğundan, taş katmanına bir güzel yaslandı ve kısa sürede derin bir uykuya daldı. Doktor ise, yol arkadaşının düzenli soluk alıp verişini işittikçe dişlerinin arasından sövüp saymayı ihmal etmedi.

Doktorun, işitme ve görme duyularını kapatması bir an bile mümkün değildi. Yorgunluğuna rağmen etrafına bakmaktan, kulak vermekten kaçınamıyordu. Uykusuzluğun yarattığı zihinsel bulanıklıklar, saçma sapan görüntüler halinde beynini kaplamıştı. Derin karanlıklarda neyi görmeye çalışıyordu ki? Her şeyi ve hiçbir şeyi, etrafındaki nesnelerin belirsiz biçimlerini, gökyüzünde dizginsizce yol alan bulutları, şatonun güçlükle seçilebilen kütlesini... Orgall Yaylası'nın kayalıkları, sanki bir tür cehennemi gürültü patırtı içinde kımıldıyor gibiydi. Ya kayalar tabanları üzerinde sarsılır da bayır boyunca inerler ve bu iki ihtiyatsızın üstüne yuvarlanırlarsa, onları, içeri girmeleri yasak olan kalenin kapısı önünde ezerlerse!

Bahtsız doktor ayağa kalkmıştı, yüksek yaylaların üzerinde yayılan gürültüleri dinliyordu; hem fısıltı, hem inilti hem de iç çekişe benzeyen, endişe verici mırıltılar vardı. Çılgınca bir kanat çırpışıyla kayaları sıyıran gece kuşlarının sesi geliyordu. Gece gezintileri için havalanan baykuşgiller, tıslamaları inilti gibi gelen şu uğursuz alacabaykuşların iki üç çifti... hepsini işitiyordu. Kasları peş peşe kasılı-

yordu; buz gibi terlemiş vücudu tir tir titriyordu.

Böylece, gece yarısına kadar uzun saatler geçti. Doktor Patak gevezelik edebilseydi, zaman zaman bir iki laf edebilseydi, acı acı yakınmalarını dışarıya vurabilseydi, daha az korku hissedecekti. Fakat Nic Deck uyuyordu, hem de derin derin uyuyordu.

Gece yarısı – en korkunç saat, hortlakların saati, kötü ruhların saati.

O ne, ne oluyordu?

Doktor ayağa kalkmıştı, uyanık mıydı, yoksa bir kâbusun etkisi altında mıydı?

Gerçekten de, yukarıda, tuhaf şekiller gördüğünü sandı –hayır! gördü gerçekten– hayaletimsi bir ışıkla aydınlanmış, bir ufuktan diğerine geçen, yükselen, alçalan, bulutlarla birlikte inen şekiller. Sanki canavardı bunlar, yılan kuyruklu ejderhalar, kocaman kanatlı, kartal kafalı, at gövdeli yaratıklar, dev deniz ejderleri, kocaman vampirler, sanki pençeleriyle kapmak ister gibi ya da çeneleriyle yutmak ister gibi üstüne çullanıyorlardı.

Sonra, Orgall Yaylası üzerindeki her şey sanki hareket ediyor gibi geldi ona, kayalar, yaylanın sınırına dikilmiş ağaçlar... Ve çok net

bir şekilde, kısa aralıklarla vuruş sesleri geldi kulağına.

"Çan..." diye mırıldandı, "kalenin çanı!"

Evet! Bu, eski şapelin çanıydı, Vulkan Kilisesi'nin değil; rüzgâr onun çan seslerini ters yöne götürürdü.

Şimdi, vuruşlar iyice hızlanmıştı... Çanı çalan el bir yas çanı çalmıyordu! Hayır, bu, soluk soluğa vuruşları Transilvanya hududunda yankılanan bir alarm çanıydı.

Bu iç karartıcı titreşimleri işiten Doktor Patak, ürpertici bir korkuya, aşılmaz bir sıkıntıya, karşı konulmaz bir dehşete kapıldı; tüm vücudu buz kesti, tüyleri diken diken oldu.

Ormancı da uykusundan bu çanın korkunç salvolarıyla uyanmıştı. Doğruldu. O sırada Doktor Patak sanki kendi içine büzülmüştü.

Nic Deck kulak kabarttı. Gözleriyle, kaleyi kaplayan kalın karanlık perdesini delmeye çalıştı.

"Bu çan!... Bu çan!..." diye tekrarladı Doktor Patak. "Bunu çalan Chort!..."

Hiç kuşku yok ki, şeytana o güne kadar hiç inanmadığı kadar inanıyordu, zavallı doktor tam olarak çılgına dönmüştü!

Ormancı, yerinden kımıldamadı, doktora cevap vermedi.

Aniden, limana girişte gemilerin çaldığı sirenlere benzeyen uğultular, fırtınalı dalgalar halinde boşandı. Geniş bir alan, bu uğultuların sağır edici sesiyle sarsılıyordu.

Sonra, ortadaki burçtan parlak bir ışık demeti, yoğun bir parlaklık fışkırdı. İnsanın içine işleyen canlılıkta kıvılcımlar, kör edici alevler çıkıyordu. Orgall Yaylası'nın yüzeyinde uzun tabakalar halinde gezinen ışınların çıktığı bu güçlü ışığın kaynağı neydi? Kayaları sanki kor gibi kavuran, aynı zamanda da tuhaf bir biçimde solduran bu ışık kaynağı, hangi büyük fırının ürünüydü?

"Nic... Nic..." diye haykırdı doktor, "bana bak!... Ben de kadavraya mı döndüm senin gibi?..."

Gerçekten de, ormancı ve doktor birer kadavra gibi görünüyorlardı. Betleri benizleri atmış, gözlerinin feri kaçmıştı. Gözçukurları boş, yanaklar yeşil, tenleri benek benekti. Saçları, inanışa göre, asılanların kafatasında biten yosunlara benziyordu...

Nic Deck, gördüklerinden ve işittiklerinden şaşkına dönmüştü. Korkunun son sınırı-

na gelmiş olan Doktor Patak, kaskatı kesilmişti, tüyleri diken dikendi, gözbebekleri büyümüş, vücudu tetanozlu vücudu gibi katılaşmıştı. *Contemplations* şairinin[1] dediği gibi "dehşet soluyor"du!

Bu korkunç olay, bir dakika –en fazla bir dakika– sürdü. Sonra, tuhaf ışık yavaş yavaş zayıfladı, uğultular sona erdi ve Orgall Yaylası yeniden sessizliğe ve karanlığa büründü.

İkisi de bir daha uyumaya çalışmadı. Doktor şaşkınlıktan bitkin düşmüş ve iki büklümdü. Ormancı, taş katmanına dayanmış, ayakta, şafağın sökmesini bekledi.

Nic Deck, gözlerinin önünde cereyan eden böylesine doğaüstü şeyler karşısında ne düşünüyordu? Bu olaylar karşısında kararlılığı sarsılmıyor muydu? Gözünü budaktan sakınmadan bu macerayı sürdürmekte kararlı mıydı? Elbette kararlıydı, kaleye gireceğini, burcu keşfedeceğini söylemişti... Evet ama, kalenin aşılmaz surlarına gelmiş olmak, cinlerin öfkesini çekmek ve bu bulanık nesnelerin ortaya çıkmasına yol açmış olmak yetmez miydi? Bu şeytanlı şatoda hayatını tehlikeye atarak çılgınlığı sürdürmeyip köye geri dönerse, sözün-

1 Victor Hugo. (y.n.)

de durmadı diye kınamazlar mıydı onu?

Aniden, doktor, Nic Deck'in üzerine atıldı, elinden tuttu, boğuk bir sesle, "Gel!... gel!..." diye tekrarlayarak peşinden sürüklemeye çalıştı.

"Hayır!" diye cevap verdi Nic Deck.

Ve, bu son çabasının ardından yığılıp kalan Doktor Patak'ı tuttu.

Nihayet o gece sona erdi. Her ikisi de öyle bir ruh hali içindeydiler ki, ne ormancı ne de doktor gün doğumuna kadar geçen zamanın farkına vardı. Sabahın ilk ışıklarından önceki saatlere dair belleklerinde hiçbir şey kalmadı.

O anda, Siret'in iki kolunun oluşturduğu vadinin öteki tarafında, doğu yönünde, ufukta, Paring'in doruğu ince bir hat halinde pembeleşti. Geride, zebra derisi gibi çizgili gökyüzünün üzerinde, doruklarda, hafif beyazlıklar görülmeye başlamıştı.

Nic Deck şatoya doğru döndü. Şatonun şekillerinin yavaş yavaş belirginleştiğini, Vulkan Boğazı'na inen yüksekteki pusların arasından burcun belirdiğini gördü. Şapel, dehlizler, sur bedeni, gecenin buharları arasından çıkıyordu. Sonra, köşe burcunun üzerinde, kayınağacı karaltı halinde belirdi. Yaprakları yeni

doğan günün meltemiyle hışırdıyordu.

Kalenin her zamanki görünümünde hiçbir değişiklik yoktu. Çan, derebeylik simgesi olan eski rüzgârgülü kadar hareketsizdi. Ana burcun bacalarından hiç duman tütmüyordu; demir kafesli pencereler sıkı sıkıya kapalıydı.

Sahanlığın üstündeki birkaç kuş, çığlık çığlığa uçuşuyordu.

Nic Deck, bakışlarını şatonun ana girişine yöneltti. Kapı boşluğuna dayanmış olan asma köprü, Gortz baronlarının armalarıyla süslü, taştan iki duvar ayağı arasındaki kapıyı örtüyordu.

Ormancı, bu maceralı keşfi sonuna kadar sürdürmeye kararlı mıydı? Evet, geceki olaylar kararlılığını kesinlikle engellememişti. Söz ağızdan bir kere çıkar: Onun düsturu buydu, herkes biliyordu. Ne *Kral Mathias*'ın büyük salonunda onu şahsen tehdit etmiş olan esrarengiz ses, ne de bizzat tanık olduğu, açıklaması olmayan bu ses ve ışık olayları kalenin duvarını aşmasını engellerdi. Dehlizleri aşması, ana burcu dolaşması için bir saat yeterdi. Böylece, sözünde durmuş olarak Werst yolunu tutar, öğleden sonra da köye varmış olurdu.

Doktor Patak'a gelince, o, cansız bir makineden farksızdı, ne direnecek gücü kalmıştı, ne iradesi. Nereye çekilirse oraya gidecekti. Düşerse, asla ayağa kalkamazdı. O gece yaşadığı büyük korkuları onu tam anlamıyla şaşkına döndürmüştü ve ormancı şatoyu göstererek, "Haydi!..." dediğinde hiçbir itirazda bulunamadı.

Oysa gündüz olmuştu ve doktor, Plesa ormanlarında yolunu kaybetmekten korkmadan Werst'e geri dönebilirdi. Ama Nic Deck'ten ayrılmadı diye de ona minnet duyamazdık. Köyün yolunu tutmak için yol arkadaşını terk etmemesinin tek nedeni, durumun bilincinde olmaması, cansız bir beden gibi sürüklenmesiydi. Ormancı onu hendeğin dış duvar bayırına sürüklediğinde, karşı koymadı.

Kapıdan başka kaleye girecek yer var mıydı? Nic Deck öncelikle bunu öğrenmek istiyordu.

Sur bedeninde, surları aşmayı sağlayacak bir yarık, yıkık, çöküntü yoktu. Bu eski surların bu şekilde korunmuş olması da şaşırtıcıydı – kalınlıkları sayesinde korunmuş olmalıydılar. Surların tepesindeki mazgallara kadar yükselmek imkânsız gözüküyordu; yaklaşık

kırk ayaklık bir hendeğin tepesindeydiler. Nic Deck'in aşılmaz engellerle karşılaşacağı, Karpatlar Şatosu'na eriştiği anda belliydi.

Şans eseri –Nic Deck için bunun şanssızlık olduğu da söylenebilir!– kapının üstünde mazgal deliğine benzer bir şey vardı, daha doğrusu eskiden ince uzun ağızlı topların çıkarıldığı bir yarıktı bu. Asma köprünün toprağa kadar uzanan bir zincirinden yararlanarak, çevik ve güçlü biri, bu yarığa kadar pek zorluk çekmeden yükselebilirdi. Yarığın genişliği bir insanın geçmesini sağlayacak kadardı. Eğer içerden de parmaklıklarla kapatılmamışsa, Nic Deck hiç kuşkusuz kalenin avlusuna girmeyi başaracaktı.

Ormancı, tek yolun bu olduğunu ilk bakışta anladı. Böylelikle, bilincini yitirmiş doktoru peşine takarak, patika aşağı, hendeğin içine indi.

Bir süre sonra ikisi birden hendeğin dibindeydiler. Hendekte yığınla yabani bitki ve taş parçası doluydu. İnsan nereye ayak basacağını bilemiyordu. Dahası, bu nemli çukurun otları altında sayısız zehirli hayvan da kaynaşıyor olabilirdi.

Sur bedenine paralel olarak, hendeğin or-

tasına eski kanalın yatağı oyulmuştu. Neredeyse tamamen kurumuş olan su kanalı, koca bir adımla aşılabilirdi.

Fiziksel ve moral enerjisinden hiçbir şey kaybetmemiş olan Nic Deck, soğukkanlı davranıyordu. Doktor ise, yularından çekilen hayvan gibi, iradesizce onu izliyordu.

Ormancı, kanaldan geçerek, sur duvarının dibinde yirmi ayak kadar ilerledi ve kapının tam altında, zincirin sarktığı yerde durdu. Ellerinin ve ayaklarının yardımıyla, yarığın altında çıkıntı oluşturan taş kordona kolaylıkla erişebilirdi.

Nic Deck, Doktor Patak'ı kendisiyle birlikte bu tırmanışı yapmaya zorlama niyetinde elbette değildi. Öyle hantal bir adam bunu beceremezdi. Dolayısıyla, söylediklerini anlasın diye sıkıca sarsarak, hendeğin dibinde kımıldamadan kalmasını tavsiye etti.

Sonra, Nic Deck zincir boyunca tırmanmaya başladı. Bu iş, onun dağcı kasları için çocuk oyuncağıydı.

Doktor yalnız kaldığını anlayınca, az çok durumun farkına vardı. Olup biteni anladı, baktı. Arkadaşı şimdiden yerin on iki ayak kadar üzerinde asılıydı. Onu görünce, kor-

kudan kesik kesik bir sesle haykırdı:

"Dur... Nic... dur!"

Ormancı onu dinlemedi.

"Gel... gel... gidiyorum yoksa!" diye inledi doktor, ayakları üzerinde güç bela durabiliyordu.

"Defol!" diye cevap verdi Nic Deck.

Ve, asma köprünün zinciri üzerinde ağır ağır yükselmeye devam etti.

Korku başına vuran Doktor Patak, Orgall Yaylası'nın tepesine ulaşabilmek ve koşa koşa Werst yolunu tutabilmek için, hendeğin dik patikasına tırmanmaya çalıştı...

Mucize! Önceki geceyi altüst etmiş olayların bu mucize karşısında lafı bile edilemezdi! – Kımıldayamıyordu... Ayakları, bir mengenenin çeneleri arasına sıkıştırılmış gibi tutulmuştu... Ayaklarını hareket ettirebilecek miydi?... Hayır!... Botlarının topukları ve tabanlarından yapışıp kalmıştı ayakları... Doktor bir kapana mı sıkışmıştı yoksa? Bunu öğrenemeyecek kadar çılgına dönmüştü... Sanki ayakkabılarındaki çiviler onu tutuyordu.

Ne olursa olsun, zavallı adamın orada hareketsiz kaldığı açıktı... Toprağa perçinlen-

mişti... Bağıracak gücü bile olmadığından, umutsuzca ellerini uzattı... Sanki çenesini toprağın karnından çıkaran bir ejderhanın kollarından kurtulmak ister gibiydi...

Nic Deck ise kapının hizasına erişmişti. Asma köprünün zıvanalarından birinin demir yuvasına elini koydu...

Acı bir çığlık attı; sonra, şimşek çarpmış gibi kendini geriye fırlattı. Son bir hamleyle zinciri kavrayıp aşağıya doğru kaydı ve hendeğin dibine kadar yuvarlandı.

"O ses, başıma felaket geleceğini söylemişti!" diye mırıldandı ve bayıldı.

7

Genç ormancı ile Doktor Patak'ın yola çıkışından beri Werst Köyü'nün yaşadığı kaygı ve korkuyu nasıl tarif etmeli? Bitmeyecek gibi gelen saatler akıp gittikçe kaygı arttı.

Yargıç Koltz, Hancı Jonas, Öğretmen Hermod ve birkaç kişi daha sekiden hiç ayrılmadılar. Kalenin uzaktaki kütlesini gözlüyorlar, ana burçtan yeniden duman yükselip yükselmediğine ısrarla bakıyorlardı. Hiç duman gözükmüyordu – kale istikametine sabitlenmiş dürbün aracılığıyla saptanan şey buydu. Gerçekten de, bu aletin satın alınmasına harcanmış iki Florin, karşılığını ödemişti. Çıkarına düşkün, hesabını gayet iyi bilen biri olan *biró*, bu kadar yerinde yapılmış bir harcamadan asla pişmanlık duymazdı.

Öğleyin, saat yarımda, Çoban Frik sürüsünü otlatmaktan döndüğünde, onu merakla sorguya çektiler. Yeni bir şey var mıydı, doğa-

üstü, olağanüstü bir şey?...

Frik, Eflak topraklarında akan Siret'in vadisini dolaştığını, kuşku verici hiçbir şeyle karşılaşmadığını söyledi.

Yemekten sonra, saat ikiye doğru, her biri kendi gözlem yerine yeniden geçti. Kimse kendi evinde kalmak istememişti, ama özellikle gözdağı veren o seslerin işitildiği *Kral Mathias*'a adım atmayı da kimse düşünmüyordu. Yerin kulağı vardır! Gündelik dilde yaygın bir deyiş olduğuna göre bu pek önemli değildir... peki ama ağzının olması?...

Saygıdeğer meyhaneci de, meyhanesinin karantinaya alınmasından endişeliydi. Bu endişesi onu tedirgin eden şeylerin başında geliyordu. Müşterisi kalmayınca, kendi cebinden yemek ve sonunda da dükkânını kapamak zorunda mı kalacaktı? Yine de, Werst halkını sakinleştirmek amacıyla, *Kral Mathias*'ta uzun bir araştırmaya girişmişti. Odaları yatak altlarına varıncaya dek didik didik etmiş, dolaplara bakmış, kötü şaka seven birinin bu yutturmacayı düzenleyebileceği büyük salonun, mahzenin ve ambarın tüm köşe bucağını titizlikle araştırmıştı. Nafile!... Nyad'a bakan cephede de bir şey bulamamıştı. Pencereler, taba-

nı selin taşkın akışı içinde olan, dimdik yontulmuş bir duvarın arka yüzündeydi ve pencere boşlukları buralara tırmanamayacak denli yüksekteydi. Boşuna! Korku dağları bekle! Jonas'ın her zamanki müdavimlerinin, hana, şnapsa ve *rakiu*'ya yeniden güven duymaları için epey zaman geçmesi gerekecekti.

Epey zaman mı?... Yanlış; bu can sıkıcı tahminin asla gerçek olmayacağını göreceğiz.

Gerçekten de, birkaç gün sonra, hiç akla gelmeyecek bir durumun ardından, köyün ileri gelenleri, *Kral Mathias*'ın masaları önünde, silme dolu bardakları ellerinde, gündelik sohbetlerine yeniden başlayacaktı.

Biz şimdilik yine, genç ormancıya ve yol arkadaşı Doktor Patak'a geri dönelim.

Nic Deck'in, Werst'ten ayrılırlarken, bahtsız Miriota'ya Karpatlar Şatosu'nu ziyaretinde oyalanmayacağına, geç kalmadan döneceğine söz verdiğini hatırlarız. Başına kötü bir şey gelmediği takdirde, yağdırılmış tehditler gerçekleşmezse, akşamın ilk saatlerinde dönmüş olacaktı. Bu nedenle, herkes onu bekliyordu, hem de ne sabırsızlıkla! Yoldaki güçlükler yüzünden ormancının gece çökmeden Orgall Yaylası'nın zirvesine erişemeyeceği, ne genç

kızın, ne babasının, ne de okul öğretmeninin, kimsenin aklına gelmezdi.

Dolayısıyla, gün boyu zaten kendini fazlasıyla hissettirmiş olan endişe, Werst Köyü'nden çok net olarak işitilen Vulkan çanı saat sekizi çaldığında doruğa ulaştı. Bir günden beri yok olan Nic Deck ve doktor niçin hâlâ görünmüyordu? Onlar dönmeden kimse evine girmek istemiyordu. Boğaz yolundaki dönemeçten her an görünebilirlerdi.

Yargıç Koltz ve kızı yolun ucuna, çobanın nöbetçi dikildiği yere gitmişlerdi. Uzaklarda, ağaçlar arasındaki boşlukta gölgeler gördüklerini sandılar defalarca... Ham hayal! Boğaz, her zamanki gibi ıssızdı, çünkü hudutlarda yaşayanlar pek ender olarak geceleyin oralarda tehlikeye atarlar kendilerini. Hem zaten salı akşamıydı –kötülük cinlerinin günü olan salı– ve o gün, Transilvanyalılar güneş battığında kırda dolaşmazlar. Böyle bir günde kaleyi ziyaret etmeyi seçmiş olması için Nic Deck'in deli olması gerekirdi. Aslında genç ormancı bunu hiç aklına getirmemişti, dahası, köyde de kimse düşünmemişti.

Fakat, o anda Miriota bunu düşünüyordu. Ne kötü görüntüler geliyordu gözünün önü-

ne! Nişanlısını, Plesa'nın gür ormanları arasında, Orgall Yaylası'na doğru çıkarken, saat saat izlemişti hayalinde... Şimdi, gece olmuştu, onu surlarda görür gibiydi, Karpatlar Şatosu'na dadanmış ruhları uzaklaştırmaya çabalıyordu... Onların kötülüklerinin oyuncağı olmuştu... Onların intikamına teslim edilmiş bir kurbandı... Yeraltındaki bir zindanın dibine kapatılmıştı... belki de ölmüştü...

Zavallı kız, Nic Deck'in peşinden gitmek için neler vermezdi! Bunu yapamayacağına göre, en azından, bütün gece onu burada beklemek istemişti. Fakat babası onu eve dönmeye zorladı ve yolu gözlesin diye çobanı bırakarak, her ikisi de evlerine döndüler.

Miriota, küçük odasında yalnız kalır kalmaz, gözyaşlarına boğuldu. Onu, şu cesur Nic'i seviyordu, hem de tüm ruhuyla! Genç ormancı, bu Transilvanya köylerinde evliliklere karar vermek için genellikle aranan –çok tuhaf– koşulları kesinlikle aramadığından, Miriota'nın ona duyduğu aşkı kadar minnettarlığı da büyüktü.

Her yıl, Aziz Petrus şenliğinde, "nişanlılar panayırı" açılır. O gün, komitanın tüm genç kızları toplanır. Kızlar, en güzel atların koşul-

duğu en güzel arabalarıyla gelirler. Çeyizleri de yanlarındadır, yani, kendi elleriyle diktikleri, nakışlar işledikleri, sırmalarla süsledikleri giysilerini, parlak renkli sandıklara koyup getirmişlerdir. Aileler, eş dost, komşular da onlara eşlik eder. O sırada, çok gösterişli giysilerle süslenmiş, ipek eşarplar kuşanmış genç delikanlılar belirir. Kasıla kasıla panayırı dolaşırlar; hoşlarına giden kızı seçerler; nişan işareti olarak ona bir yüzük takar ve bir mendil verirler. Şenlik dönüşünde de düğünler yapılır.

Nicolas Deck, Miriota'ya bu pazarlardan birinde rastlamış değildi. İlişkileri tesadüf sonucu kurulmamıştı. Her ikisi de birbirini çocukluktan beri tanıyordu, sevecek yaşa geldiklerinden beri birbirlerini seviyorlardı. Genç ormancı, eşi olacak kızı aramak için panayıra gitmemişti ve Miriota ona çok müteşekkirdi. Ah! Nic Deck, bu kadar temkinsiz bir vaadi tutacak kadar kararlı, sebatkâr ve inatçı bir karaktere niçin sahipti? Miriota'yı seviyordu, seviyordu ama Miriota, onun üzerinde, bu lanetli şatonun yolunu tutmasını engelleyecek kadar etkiye sahip değildi!

Üzgün Miriota, sıkıntılar ve hıçkırıklar arasında öyle kötü bir gece geçirdi ki! Asla yat-

mak istememişti. Pencereden sarkmış, bakışlarını yokuşa dikmişti. Sanki bir sesin, "Nicolas Deck, tehditleri dikkate almadı!... Miriota'nın nişanlısı yok artık!" diye mırıldandığını işitir gibiydi.

Bulanık duyuları yanıltıyordu onu. Gecenin sessizliği içinde yayılan hiçbir ses yoktu. *Kral Mathias*'ın salonunda yaşanan açıklanamaz olay, Yargıç Koltz'un evinde tekrarlanmıyordu.

Ertesi gün, şafak vakti, Werst halkı dışardaydı. Sekiden boğazın dönemecine kadar, ana yoldan kimileri çıkıyor, kimileri iniyordu – çıkanlar haber sormaya gidiyor, inenlerse haber vermeye geliyordu. Çoban Frik'in ileriye, köyden bir mil uzağa gittiği söyleniyordu. Plesa ormanlarına girmemiş, orman sınırı boyunca ilerlemişti. Bir neden olmasa böyle davranmazdı.

Frik'i beklemek gerekiyordu. Onunla gecikmeden haberleşebilmek için, Yargıç Koltz, Miriota ve Jonas köyün ucuna kadar gittiler.

Yarım saat sonra, Frik, yolun tepesinden, birkaç yüz adım öteden göründü.

Acele etmeden, ağır ağır gelmesini kötüye işaret olarak yordular.

"Eee, Frik, neler biliyorsun?... Ne öğrendin?..." diye sordu Yargıç Koltz, çoban yanlarına varır varmaz.

"Ne bir şey gördüm... ne de işittim!" diye cevap verdi Frik.

"Hiçbir şey mi!" diye mırıldandı genç kız, gözleri yaşlarla doldu.

"Gün doğumunda," diye sözüne devam etti çoban, "buradan bir mil mesafede iki kişi görmüştüm. Önce, Nic Deck sandım, yanındakini de doktor... Değildi!"

"Kim olduklarını öğrenebildin mi onların?" diye sordu Jonas.

"Eflak hududunu geçmiş iki yabancı yolcu."

"Onlarla konuştun mu?..."

"Evet."

"Köye doğru mu geliyorlar?"

"Hayır, Retyezat istikametinde ilerliyorlar, zirveye çıkmak istiyorlar."

"İki turist olmasın bunlar?..."

"Öyle gözüküyorlar, Yargıç Koltz."

"Peki ya dün gece, Vulkan Boğazı'ndan geçerken kale tarafında bir şey görmemişler mi?..."

"Hayır... çünkü geceleyin hududun öte ta-

rafındaydılar," dedi Frik.

"Yani, Nic Deck'ten hiç haber yok, öyle mi?"

"Yok."

"Tanrım!..." diye hıçkırdı zavallı Miriota.

"Birkaç gün içinde bu yolcularla siz de konuşabilirsiniz," diye ekledi Frik, "çünkü Kolozsvar'a doğru yola çıkmadan önce Werst'te mola vermeyi düşünüyorlar."

"Hanım hakkında kimse onlara kötü bir şey söylemese bari!" diye düşündü bir türlü teselli bulmayan Jonas. "Burada konaklamayı istemeyebilirler!"

Otuz altı saatten beri, bu mükemmel otelci, *Kral Mathias*'ta artık kimsenin yemek yemeğe ve yatmaya cesaret edemeyeceği endişesini kafasından atamıyordu.

Kısacası, çoban ile efendisi arasındaki bu soru cevaplar, durumu hiç de aydınlatmamıştı. Sabahın sekizinde ne genç ormancı ne de doktor Patak göründüğüne göre, hiç dönmeyeceklerini mi düşünmek gerekir?... Karpatlar Şatosu'na zarar görmeden yanaşılamaz mı?

Uykusuz geçen o gecenin heyecanından bitkin düşmüş Miriota'nın artık dayanacak gücü kalmamıştı. Bitkin bir halde, zar zor yü-

rüyebiliyordu. Babası onu eve götürmek zorunda kaldı. Evde, gözyaşları iyice arttı... İç paralayan bir sesle Nic'i çağırıyordu... Ona kavuşmak için yanına gitmek istiyordu... Bu durum insanın içini sızlatıyordu, kızın hasta düşmesinden endişe ediliyordu haklı olarak.

Acilen bir karar vermek gerekiyordu. Bir an bile kaybetmeden ormancının ve doktorun yardımına koşmalıydı. Kalede bulunan her kimse, insan ya da başka varlıklar, onların misillemesini göze alarak, tehlikeye atılmak şarttı, ne olacağı önemli değildi. Nic Deck'e ve doktora ne olduğunu öğrenmek önemliydi. Bu görev, hem dostlarının hem de köyün diğer sakinlerinin omuzlarındaydı. İçlerinden en cesurları, Karpatlar Şatosu'na varabilmek için, Plesa ormanlarının derinliklerine dalmayı elbette reddetmezlerdi.

Tartışmalar bittikten ve yol yordam saptandıktan sonra artık karar verilmişti. Köyün en cesurları üç kişiydi: Yargıç Koltz, Çoban Frik ve Hancı Jonas – bir kişi daha yoktu. Öğretmen Hermod'a gelince, bacağında aniden bir gut ağrısı hissetmişti ve okulunda, bir sınıfa konulan iki iskemleye bacağını uzatması gerekmişti.

Saat dokuza doğru, Yargıç Koltz ve yol arkadaşları, temkini elden bırakmamak için iyice silahlanmış olarak, Vulkan Boğazı'nın yolunu tuttular. Sonra, tam Nic Deck'in onlardan ayrıldığı yerde, boğaz yolundan ayrılıp, yoğun dağlık bölgeye daldılar.

Genç ormancı ile doktorun, köye dönmek üzere yürüyorlarsa eğer, Plesa boyunca izlemiş olmaları gereken yoldan ineceklerini, haklı olarak, tahmin ediyorlardı. Onların izlerini tanımak kolay olurdu. Ağaçlardan oluşan sınırı aşar aşmaz, üçü de bu izleri saptadı.

Onlar gözden kaybolur kaybolmaz, Werstlilerin görüş değiştirdiğini anlatmak için, biraz uzaklaşmalarına izin verelim. İyi niyetli insanların Nic Deck'i ve Patak'ı karşılamaya gönderilmiş olması gerekli görünse de, yola çıkmalarının ardından, bu durum, telafisi imkânsız bir tedbirsizlik olarak nitelendiriliyordu. Hele bir de ilk felaketin üstüne ikincisi eklenirse, asıl o zaman görün siz! Ormancının ve doktorun kendi teşebbüslerinin kurbanı olduklarından kimsenin kuşkusu yoktu. İyi de, o halde, Yargıç Koltz'un, Frik'in ve Jonas'ın kendi fedakârlıklarının kurbanı olmaları neye yarayacaktı? Genç kız, nişanlısının ardından babası-

na da ağladığında, çobanın ve hancının dostları onları kaybettikleri için dert yandıklarında, artık çok geç olacaktı!

Werst'te herkesi derin bir üzüntü sarmıştı ve bu üzüntü hemen dineceğe benzemiyordu. Başlarına bir felaket gelmeyeceğini varsaysak bile, Yargıç Koltz'un ve iki yol arkadaşının, çevredeki yükseltiler gecenin karanlığına gömülmeden geri döneceğine kimse güvenemiyordu.

Öğleden sonra saat ikiye doğru yolun uzaklarında görünmeleri ne sürpriz oldu! Hemen haber verilen Miriota, onları karşılamak üzere alelacele koşturdu.

Üç kişi değil, dört kişiydiler, dördüncüsü de doktora benziyordu.

"Nic... Benim zavallı Nic'im!..." diye haykırdı genç kız. "Nic yok mu?..."

Evet... Nic ordaydı, Jonas'ın ve çobanın güçlükle taşıdıkları, dallardan örülmüş bir sedyenin üstünde.

Miriota nişanlısına doğru yöneldi, üstüne eğildi ve sıkı sıkı sarıldı.

"Ölmüş..." diye haykırdı, "ölmüş o!"

"Hayır... ölmedi," diye cevapladı Doktor Patak, "ama ölmeyi hak etmişti... ben de!"

İşin aslı şu ki, genç ormancı bayılmıştı. Uzuvları kaskatı kesilmiş, benzi atmıştı, güçlükle soluk alıyordu. Doktora gelince, yüzünün yol arkadaşı kadar renksiz olmamasının nedeni, tuğla kırmızısı olan alışılmış ten renginin yürüyüş sayesinde yüzüne gelmiş olmasıydı.

Miriota'nın pek şefkatli, pek içli sesi bile Nic Deck'i, daldığı o derin uyuşukluktan çıkartamıyordu. Köye taşımışlar ve Yargıç Koltz'un evindeki bir odaya yerleştirmişlerdi ormancıyı, ama hâlâ tek laf çıkmamıştı ağzından. Birkaç dakika sonra, gözlerini açtı ve başucunda duran, üstüne eğilmiş genç kızı fark ettiğinde, dudaklarında hafif bir gülümseme gezindi. Doğrulmaya çalıştı, başaramadı. Vücudunun bir bölümü felç olmuştu, sanki inme inmiş gibiydi. Yine de, Miriota'yı teskin etmek isteyerek, "Bir şey yok... bir şey yok!" dedi, çok zayıf bir sesle.

"Nic... zavallı Nic'im benim!" deyip duruyordu genç kız.

"Biraz yorgunum yalnızca, sevgili Miriota, biraz da heyecanlı... Çabuk geçecek... senin bakımınla..."

Hastanın sükûnete ve dinlenmeye ihtiyacı vardı. Bunun üzerine, Yargıç Koltz, Miriota'yı

genç ormancının yanında bırakarak, odayı terk etti. Nic, Miriota'dan daha özenli bir hastabakıcı istese bile olmazdı; çok geçmeden yatışıp uykuya daldı.

Bu sırada, Hancı Jonas kalabalık bir dinleyici topluluğuna, yola çıkışlarından beri başlarından geçeni, herkes işitsin diye yüksek sesle anlatıyordu.

Yargıç Koltz, çoban ve o, ormanda, Nic Deck'in ve doktorun saptıkları patikayı bulduktan sonra, Karpatlar Şatosu'na yönelmişlerdi. İki saatten beridir Plesa'nın dik yamaçlarını tırmanıyorlardı, orman yarım mil kadar önlerinde sona ermek üzereydi ki birden karşıda iki adam belirmişti. Bunlar, doktor ve ormancıydı, birinin bacakları kımıldamıyordu, öteki ise gücünün sonuna gelmiş ve bir ağacın dibine çökmüştü.

Doktora doğru koşmuşlar, soru yağmuruna tutmuşlar, ama ağzından tek söz alamamışlardı, çünkü cevap veremeyecek kadar sersemlemişti. Neyse, bir çırpıda dallardan bir sedye yapmış, Nic Deck'i sedyeye yatırmış, Patak'ı ayağa kaldırmışlardı. Sonra, Yargıç Koltz ve çoban, sedyeyi taşıyarak, Werst yolunu tutmuşlardı; kimi zaman Jonas da nöbeti

onlardan devralıyordu.

Nic Deck'in niçin bu durumda olduğuna ve kalenin harabelerini keşfedip etmediklerine gelince, hancının bu konuda bildikleri Yargıç Koltz'tan, Çoban Frik'ten daha fazla değildi, çünkü doktor meraklarını giderecek kadar bilincine kavuşmamıştı.

Patak o ana dek konuşmamıştı ama artık konuşmalıydı. Tanrı aşkına, daha ne olsundu ki! Köyde güvendeydi, etrafında dostları vardı, hastaları vardı!... O şatodaki varlıklardan korkmasını gerektirecek hiçbir şey yoktu artık!... Ondan susma yemini, Karpatlar Şatosu'nda gördüklerini kimseye anlatmama yemini koparmış olsalar bile, herkesin çıkarı gereği bu yeminini bozmalıydı.

"Haydi, doktor, kendinize gelin," dedi Yargıç Koltz, "aklınızı başınıza toplayın, hatırlayın!"

"Siz... konuşmamı mı... istiyorsunuz..."

"Werst sakinleri adına ve köyün güvenliğini sağlamak için, size konuşmanızı emrediyorum!"

Jonas'ın getirdiği bir kadeh dolusu *rakiu* doktorun dilini çözdü; Patak kesik kesik cümleler halinde, şunları söyledi:

"İkimiz yola çıkmıştık... Nic ve ben... Delilik... delilik! O lanetli ormanları geçmek yaklaşık bir gün tuttu... Kalenin önüne ancak akşam varabildik... Hâlâ titriyorum korkudan!... Ömrüm boyunca da titreyeceğim!.. Nic içeri girmek istiyordu... Evet! Geceyi burçta geçirmek istiyordu... yani Belzebuth'un yatak odasında!..."

Doktor Patak bunları öyle kısık bir sesle anlatıyordu ki, bu ses bile insanı titretmeye yeterdi.

"Ben kabul etmedim... hayır... ben kabul etmedim!... Neler gelirdi başımıza... Nic Deck'in arzusuna boyun eğseydim!... Düşündükçe saçlarım diken diken oluyor!"

Doktorun saçlarının diken diken olmasının nedeni, eliyle saçlarını gayriihtiyari karıştırmış olmasıydı.

"Bunun üzerine Nic, Orgall Yaylası'nda konaklamayı kabul etti... Ne geceydi... Dostlarım, o ne geceydi!... Ruhlar bir saat bile uyumanıza izin vermezken, siz dinlenmeye çalışın bakalım!... Aniden, bulutların arasından ateşten canavarlar belirdi, gerçek gulyabaniler!... Bizi yiyip yutmak için yaylanın üstüne üşüştü hepsi..."

Herkes gökyüzüne bakıyordu, bulutların üstüne binmiş, dörtnala giden hayaletler arıyorlardı.

"Hemen sonra," diye sözüne devam etti doktor, "şapelin çanı çalmaya başladı!"

Doktorun anlattıkları, dinleyenleri öylesine heyecanlandırıyordu ki, herkes ufka kulak verdi, uzaktan çan sesleri işittiklerini sandılar.

"Aniden," diye haykırdı doktor, "korkunç uğultular ortalığı kapladı... daha doğrusu vahşi hayvan ulumaları... Sonra, burcun pencerelerinden bir aydınlık fışkırdı... Cehennemi bir alev tüm yaylayı ta köknar korusuna kadar aydınlattı... Nic Deck ve ben, birbirimize baktık... Ah! O ne korkunç görüntü!... İki kadavra gibiydik... o soluk ışıklar altında birbirlerine yüz buruşturan iki kadavra!..."

Gerçekten de, kasılmış yüzü, deli gibi bakan gözleriyle, Doktor Patak'ı gören, onun çok sayıda hemcinsini gönderdiği öbür dünyadan geldiğini sanırdı!

Patak'ın hikâyesine devam edecek hali kalmadığından, soluklanmasına izin vermek gerekti. Böylelikle doktor, Jonas'ın ikinci kadeh *rakiu*'sunu içti. Eski hastabakıcı, bu kadehle, ruhlar yüzünden kaybettiği aklının bir kısmı-

na sanki yeniden kavuşmuştu.

"Peki, şu zavallı Nic Deck'in başına neler geldi?" diye sordu Yargıç Koltz.

Elbette haklı olarak *biró*, doktorun cevabına son derece önem veriyordu, çünkü *Kral Mathias*'ın büyük salonunda işitilen cinlerin sesi, genç ormancıyı şahsen hedef almıştı.

"Hatırlayabildiğim kadarıyla," dedi doktor, "gün doğmuştu... Nic Deck'i projelerinden vazgeçirmek için yalvarıyordum... ama, onu tanıyorsunuz... Böyle bir dik kafalı, Nuh dedi mi peygamber demez... Hendeğin içine girdi... ben de onu izlemek zorunda kaldım, çünkü beni de peşinden sürüklüyordu... Zaten, ben ne yaptığımın farkında değildim... Nic, kapının tepesine kadar çıktı... Asma köprünün zincirlerinden birine sarıldı, zincirden sur duvarı boyunca tırmandı... Ben tam o sırada durumun farkına vardım... Bu ihtiyatsızı... bu günahkârı, demeliyim, durdurmak için hâlâ vakit vardı... Son bir kez daha, inmesini emrettim, geri dönsün diye, Werst yoluna benimle birlikte dönsün diye... 'Hayır!' diye haykırdı bana... Kaçmak istedim... evet... dostlarım... itiraf ediyorum... kaçmak istedim; benim yerimde hanginiz olsaydınız aynı şeyi

hissederdiniz!... Ama kendimi boş yere topraktan kurtarmaya çalıştım... Ayaklarım yere mıhlanmıştı... çivilenmişti... kök salmıştı... Onları kurtarmaya çalıştım... imkânsızdı... Debelendim... nafile."

Doktor Patak, tuzağa yakalanmış bir tilki gibi, bacaklarından yakalanmış bir adamın umutsuz hareketleriyle debeleniyordu.

Sonra, hikâyesine geri döndü:

"O sırada, bir çığlık duydum... ama ne çığlık!... Nic Deck'in çığlığı... Zincire asılı elleri onu taşıyamadı ve Nic hendeğin dibine düştü, sanki görünmez bir el ona vurmuştu!"

Doktorun, olayları olduğu gibi anlattığı kesindi; hayal gücü ne kadar bulanık olsa da hiçbir şey eklememişti. Geçen gece Orgall Yaylası'nın sahne olduğu mucizeler nasıl cereyan etmişse öyle anlatılmıştı.

Nic Deck'in düşüşünden sonra olanlara gelince, şöyleydi: Ormancı kendinden geçmişti. Doktor Patak ise onun yardımına koşamıyordu, çünkü botları toprağa çivilenmişti ve şişmiş ayakları içinden çıkamıyordu... Aniden, onu zincirleyen görünmez güç kesildi... Bacakları özgürdü... Arkadaşına doğru yöneldi ve –bu ondan beklenmeyecek soy-

lulukta bir cesaret örneğiydi– küçük su kanalına batırdığı mendiliyle Nic Deck'in yüzünü ıslattı... Ormancı kendine geldi, ama sol kolu ve vücudunun bir bölümü, maruz kaldığı korkunç darbeden beri hareketsizdi... Bununla birlikte, doktorun yardımıyla doğrulmayı, hendeğin arka yamacını tırmanıp yaylaya çıkmayı başardı... Sonra, köyün yolunu tuttu... Bir saat yürüdükten sonra, kolundaki ve sırtındaki ağrılar öyle şiddetlendi ki durmak zorunda kaldı... Doktor, Werst'ten yardım getirmek üzere gitmeye hazırlanıyordu ki, tam o sırada Yargıç Koltz, Jonas ve Frik imdada yetişti.

Genç ormancının durumuna gelince, ciddi bir şekilde yaralanıp yaralanmadığı hakkında Doktor Patak bir şey söylemekten kaçınıyordu, oysa ki tıbbi bir durum söz konusu olduğunda genellikle çok ender temkinli davranırdı.

"İnsan doğal bir hastalığa yakalansa bile," diye cevap vermekle yetindi, kestirip atan bir ses tonuyla, "yine de durum ciddi! Ama, eğer Chort'un vücuda gönderdiği doğaüstü bir hastalıksa bu, bunu ancak Chort iyileştirebilir!"

Doktor Patak bir teşhis koyamadığından, bu tedavi Nic Deck için güven verici değildi. Neyse ki onun bu sözleri kutsal kitap kelamı değildi. Hippokrates ve Galenus'tan bu yana, Doktor Patak'tan üstün olan o kadar çok doktor yanılmıştı ve her gün de yanılmaya devam etmekteydi ki! Genç ormancı sıkı bir delikanlıydı; sağlam bünyesiyle, –herhangi bir şeytan müdahalesi olmadan– bu durumdan kurtulacağını ummak mümkündü; yalnız tek koşul, eski karantina hastabakıcısının öğütlerine pek kulak asmamaktı.

8

Bu tür olaylar Werst sakinlerinin korkularını yatıştırmıyordu. *Kral Mathias*'ın müşterilerinin işittikleri tehditlerin, şairin deyişiyle, "gölgenin ağzından" çıkma boş tehditler olmadığına artık herkes emindi. Açıklanamaz bir şekilde çarpılmış olan Nic Deck, itaatsizliği ve cesareti yüzünden cezalandırılmıştı. Bu, onun peşinden gitmeye teşebbüs edecek herkese yönelik bir uyarı değil miydi? Karpatlar Şatosu'na girmeye çalışmak kesin olarak yasaktı; bu üzücü teşebbüsten çıkarılması gereken sonuç buydu. Kim yeniden teşebbüs ederse yaşamını tehlikeye atmış olurdu. Şu çok kesindi, eğer ormancı sur bedenini aşmayı başarsaydı, köye asla geri dönemeyecekti.

Bu olayın ardından, Werst'te, hatta Vulkan'da ve Siret'in iki kolunun açtığı vadide yaşayanlar arasında korku görülmedik boyutlara ulaştı. Herkes bölgeyi terk etmekten söz edi-

yordu; birkaç Çingene ailesi, kalenin yakınında konaklamaktan vazgeçmiş, şimdiden göç hazırlığına başlamıştı. Bölgenin doğaüstü ve kötü yaratıkların barınağı olması, halkın mizacının kaldıramayacağı bir şeydi. Komitanın başka bir bölgesine gitmek tek çare gözüküyordu. Tabii eğer Macar yönetimi bu ulaşılmaz ini yerle bir etmeye karar vermezse. Fakat, Karpatlar Şatosu insanların sahip olduğu imkânlarla yıkılabilir miydi?

Haziranın ilk haftası boyunca, tarla işleriyle ilgili olarak bile kimse köyün dışına çıkmadı. Toprağa vurulacak küçücük bir bel darbesiyle, toprağın derinliklerine gömülü bir hayalet ortaya çıkmaz mıydı?... Saban demiri toprakta iz bırakırken, bir sürü *staffii* ya da vampir havalanıp uçmaz mıydı?... Buğday tohumu ekilen yerde iblis tohumu bitmez miydi?

"Başımıza bu da gelir!" diyordu Çoban Frik, inançlı bir ses tonuyla.

O bile, koyunlarını Siret otlaklarından döndürmeye özen gösteriyordu.

Kısacası, tüm köy korku içindeydi. Ekin işleri tamamen bir kenara bırakılmıştı. Herkes kapılarını pencerelerini sıkı sıkı kapatıp evde oturuyordu. Yargıç Koltz, kendisi güvensiz-

ken, idaresindeki kişilere nasıl güven vereceğini bilemiyordu. Tek çarenin, Kolozsvar'a gitmek ve yetkililerin müdahalesini istemek olduğundan artık kimsenin kuşkusu yoktu.

Ya duman, ana burcun bacasından hâlâ çıkıyor muydu?... Evet, dürbün sayesinde, bu duman Orgall Yaylası'nın yüzeyinde gezinen sislerin ortasında defalarca görülmüştü.

Peki ya bulutlar, gece olduğunda, yangın alevlerini yansıtır gibi, kırmızımtırak bir renk almıyorlar mıydı?... Evet, alevler içindeki kıvrımların şatonun üzerinde fır döndüğü söylenebilirdi.

Peki ya Doktor Patak'ı pek korkutmuş olan o uğultular, Werst sakinlerini de korkutarak, Plesa sıradağları arasında yayılmaya devam ediyorlar mıydı?... Evet. En azından şu söylenebilirdi, aradaki onca mesafeye rağmen, güneybatı rüzgârlarının getirdiği korkunç gürlemelerin yankıları boğazda çınlıyordu.

Ayrıca, çılgına dönmüş bu insanlara bakılırsa, yeraltından gelen sarsıntılar toprağı sallayıp duruyordu. Sanki sönmüş bir volkan, Karpat dağlarının ortasında yeniden canlanmıştı. Fakat, Werstlilerin gördüklerini, işittiklerini ve hissettiklerini sandıkları şeyde belki

de önemli bir abartı payı vardı. Ne olursa olsun, gözle görülür, pozitif olgular meydana geldiğini kabul etmek gerekirdi ve bu kadar olağanüstü dalaverelerin çevrildiği bir ülkede yaşama imkânı artık kalmamıştı.

Doğal olarak, *Kral Mathias* Hanı da boş kalmaya devam ediyordu. Salgın dönemindeki bir karantina yeri bile daha boş olamazdı. Kimse eşiğinden içeri adım atmaya cesaret edemiyordu. Jonas, müşteri yokluğundan işine son vermek durumunda kalabileceğini kara kara düşünürken, iki yolcunun gelişi bu durumu değiştirdi.

9 Haziran akşamı, saat sekize doğru, kapının kolu dışardan kaldırıldı; ama kapı içerden kilitli olduğundan açılamadı.

Çoktan çatı katına çekilmiş olan Jonas, alelacele aşağıya indi. Bir konukla karşılaşma ümidi, bu konuğun lanet suratlı bir hayalet olması çekincesiyle birleşiyordu. Bu durumda bir tas çorba ve barınacak yer vermeyi reddedip reddetmeyeceğini bilemiyordu.

Bu nedenle Jonas, kapıyı açmadan, ihtiyatlı bir şekilde kapının arkasından konuşmaya koyuldu.

"Kim var orada?" diye sordu.

"İki yolcu."

"Canlı mısınız?..."

"Capcanlı."

"Emin misiniz?..."

"Bir insan ne kadar canlı olabilirse o kadar canlı, sayın bay hancı, ama onları dışarda bırakma gaddarlığını gösterirseniz açlıktan ölmekte gecikmeyecekler."

Jonas, kilitleri açmaya karar verdi ve iki adam salonun eşiğinden içeri girdiler.

İçeri girer girmez ilk işleri birer oda istemek oldu. Werst'te yirmi dört saat kalma niyetindeydiler.

Lambanın aydınlığı altında, Jonas yeni gelenleri son derece dikkatle inceledi ve karşısındakilerin insan olduğuna emin oldu. *Kral Mathias* için ne büyük şans!

Bu iki yolcudan genç olanı, yaklaşık otuz iki yaşlarındaydı. Uzun boyluydu, soylu ve güzel bir yüzü vardı. Kara gözlü, koyu kahverengi saçlı, zarif bir biçimde tıraş edilmiş koyu renk sakallı bu adam biraz hüzünlü görünse de gururlu bir hali vardı. Tüm bunlar onun bir soylu olduğuna işaretti. Jonas kadar iyi gözlemci bir hancı yanılmazdı.

İki yolcuyu hangi adla deftere kaydedebi-

leceğini sorduğunda:

"Kont Franz de Télek," diye cevap verdi genç adam, "ve askeri Rotzko."

"Nereden geliyorsunuz?"

"Krajowa'dan."

Krajowa, Rumen devletinin önemli kasabalarından biriydi. Karpatlar dağ zincirinin güneyine doğru uzanan Transilvanya eyaletlerine sınırdı. Franz de Télek, Rumen soyundandı – Jonas bunu ilk bakışta anlamıştı.

Rotzko'ya gelince, kırk yaşlarında bir adamdı. İri yarı, sağlam yapılı, kalın bıyıklı, sert ve gür saçlı, tam bir asker havasındaydı. Hatta asker çantası bile vardı; askılarından sırtına asmıştı, elinde de oldukça hafif bir valiz taşıyordu.

Genç kontun tüm eşyası bu kadardı. Turist olarak, çoğu zaman da yaya yolculuk ettiği, kılık kıyafetinden belliydi: Omzuna attığı paltosu, başında ensesini ve kulaklarını örten bir başlık, bir kemerle belden sıkılı kısa asker ceketi. Kemerinden, Eflak bıçağının deri kılıfı sarkıyordu. Ayağındaki kaba ökçeli ve geniş ayakkabıları tozluklarla sıkıca sarılmıştı.

Bu iki yolcu, Çoban Frik'in on gün kadar önce, boğaz yolu üzerinde rastladığı kişilerin

ta kendisiydi. O sırada Retyezat'a doğru gidiyorlardı. Bölgeyi Mureş'in sınırlarına kadar ziyaret etmişler, dağa tırmanmışlar ve Werst Köyü'nde biraz dinlenmeye gelmişlerdi. Daha sonra, Siret'in iki kolunun açtığı vadi boyunca tekrar tırmanacaklardı.

"Bize verecek odanız var mı?" diye sordu Franz de Télek.

"İki... üç... dört oda... sayın bay kontun canı ne kadar isterse," diye cevapladı Jonas.

"İki yeter," dedi Rotzko; "yalnızca birbirlerine yakın olsunlar yeter."

"Bu ikisi size uygun mu?" dedi Jonas, büyük salonun ucundaki iki kapıyı açarak.

"Gayet iyi," dedi Franz de Télek.

Jonas'ın bu yeni konuklarından çekinmesi gerekmediği ortadaydı. Onlar ne doğaüstü yaratıklardı, ne de insan kılığına girmiş ruhlar. Hayır! Bu soylu adam, bir hancının kabul etmekten her zaman onur duyacağı seçkin kişilerden biriydi. Nihayet, *Kral Mathias*'a itibar kazandıracak mutlu bir tesadüf!

"Kolozsvar'dan ne kadar uzaktayız?" diye sordu genç kont.

"Petroşani ve Karlsburg'dan geçen yolu izlerseniz yaklaşık elli mil kadar mesafede," di-

ye cevapladı Jonas.

"Yorucu bir yol mu?"

"Yayalar için çok yorucu. Eğer sayın bay kont şu gözlemde bulunmama izin verirlerse, birkaç gün dinlenmeye ihtiyacınız var gibi gözüküyor..."

"Yemek yiyebilir miyiz?" diye sordu Franz de Télek, hancının dolaylı davetini daha fazla uzatmasını engelleyerek.

"Yarım saat sabrederseniz, sayın bay kontun ağzına layık bir yemek sunma onuruna ereceğim..."

"Ekmek, şarap, yumurta ve söğüş et bize bu akşamlık yeter."

"Sizin için hazırlayacağım."

"Mümkün olduğunca çabuk."

"Hemen."

Jonas mutfağa girmeye hazırlanıyordu ki, bir soru onu durdurdu.

"Hanınızda pek kimse yok, galiba..." dedi Franz de Télek.

"Doğru... şu sıralar kimse yok, sayın bay kont."

"Demek ki bölge insanları çubuklarını tüttürerek içki içmeye bu saatte gelmiyorlar..."

"Vakit geç oldu... sayın bay kont... çünkü

Werst Köyü'nde tavuklarla birlikte yatılır."

Kral Mathias'ta niçin tek bir müşteri bile bulunmadığını asla söylemeyecekti.

"Köyünüzde dört yüz beş yüz kişi yok mu?"

"Aşağı yukarı, sayın bay kont."

"İyi de, ana yoldan inerken tek bir canlıya rastlamadık..."

"Çünkü... bugün... cumartesi günü... pazarın arifesi..."

Franz de Télek ısrar etmedi. Ne cevap vereceğini bilmeyen Jonas, bu duruma pek sevindi. Asla olup bitenleri itiraf etmeyecekti. Yabancılar er geç öğrenecekti. O zaman da, haklı olarak, zan altındaki bu köyden bir an önce kaçıp giderlerdi muhtemelen!

Jonas, salonun ortasına sofrayı kurarken, "Yeter ki o ses yeniden gevezelik etmeye başlamasın, tam da onlar yemek yerken!" diye düşünüyordu.

Bir süre sonra, genç kontun sipariş ettiği çok sade yemek, tertemiz bir masa örtüsünün üzerinde bir güzel hazırlanmış bekliyordu. Franz de Télek oturdu; Rotzko da, yolculuk boyunca hep yaptıkları gibi, onun karşısına geçti. Her ikisi de yemeklerini büyük bir iş-

tahla yediler; sonra, yemek sona erdiğinde, odalarına çekildiler.

Genç kont ve Rotzko, yemek sırasında on kelime bile etmediklerinden, Jonas, içi gitmesine rağmen, onların konuşmalarına hiç karışamadı. Zaten, Franz de Télek pek konuşkan birine benzemiyordu. Rotzko'ya gelince, hancı, onu iyice gözledikten sonra, efendisinin ailesiyle ilgili hiçbir şey öğrenemeyeceğini anladı.

Jonas, konuklarına iyi akşamlar dilemekle yetinmek zorunda kalmıştı. Yine de, çatı katına çekilmeden önce, büyük salonun her tarafına göz attı, içerdeki ve dışardaki en ufak gürültüye kulak kabarttı ve "Aman şu iğrenç ses onları uykularından uyandırmasın!" diye kendi kendine tekrarlayıp durdu.

Gece sakin geçti.

Ertesi gün, güneş doğar doğmaz, *Kral Mathias*'a iki yolcunun geldiği haberi yayıldı ve çok sayıda köylü, hanın önüne koştu.

Önceki günkü gezintilerinden çok yorgun düşmüş olan Franz de Télek ile Rotzko hâlâ uyuyorlardı. Sabahın yedisinden ya da sekizinden önce kalkmaya pek niyetleri yok gibiydi.

Meraklılar ise çok sabırsızlanmalarına rağmen, yolcular odalarından çıkmadan büyük

salona girmeye cesaret edemediler.

Nihayet, saat sekizi çaldığında iki yolcu da görüldü.

Başlarına can sıkıcı bir şey gelmediği belliydi. Hanın içinde gidip geldikleri görülüyordu. Sonra, sabah kahvaltısı için masaya oturdular. Ama bu bile, köylüleri sakinleştirmeye yetmiyordu.

Kapının eşiğinde ayakta duran Jonas, sevimli sevimli gülümseyerek, eski müşterilerinin güvenini yeniden kazanmaya çalışıyordu. Değil mi ki, *Kral Mathias*'ı varlığıyla onurlandıran yolcu bir soyluydu –bir Rumen soylusu, dikkat edin, hem de en köklü Rumen ailelerinin birinden gelme– böylesine soylu kişilerin yanında bulunmakta çekinecek ne vardı?

Sonunda, örnek olmanın görevi olduğunu düşünen Yargıç Koltz, handa hazır bulunmayı göze aldı.

Saat dokuza doğru, *biró*, biraz çekinerek içeri girdi. Hemen ardından, Öğretmen Hermod, hanın üç dört müdavimi ve Çoban Frik de onu izlediler. Doktor Patak'a gelince, onu hana girmeye ikna etmek imkânsızdı.

"Jonas'ın hanına ayağımı atmak mı, asla, viziteme on Florin ödense bile girmem!" demişti.

Bu arada, önem taşıyan bir şeyi belirtmenin tam sırası: Yargıç Koltz, *Kral Mathias*'a yeniden girmeye razı olmuşsa, bu yalnızca merak duygusunu gidermek için değildi, ne de Kont Franz de Télek'le ilişkiye geçme arzusundandı. Hayır! Verdiği kararda kendi çıkarının önemli bir yeri vardı.

Gerçekten de, genç kont ile askeri, yolcu olduklarından geçiş vergisi ödemek zorundaydılar. Şunu da asla unutmamalıyız ki, bu vergiler doğrudan doğruya Werst'in önde gelen memurunun cebine gidiyordu.

Biró, dileğini pek nazik kelimelerle ifade etmişti. Franz de Télek, bu talep karşısında biraz şaşırmış olsa da, istenen parayı hemen ödedi.

Hatta Yargıç Koltz'u ve öğretmeni masaya davet etti. Onlar da kabul ettiler, bu kadar nazikçe ifade edilmiş bir daveti reddedemezlerdi.

Jonas, mahzenindeki en iyi likörlerden çeşit çeşit çıkararak hemen ikram etti. Werstli birkaç kişi de kendilerine içki söylediler. Bunu gören, *Kral Mathias*'ın bir süreliğine dağılmış olan eski müşterilerinin, hanın yolunu tutmakta gecikmeyeceklerine inanabilirdi.

Franz de Télek, yol vergisini ödedikten

sonra, bu verginin kâr getirip getirmediğini sordu.

"Arzu ettiğimiz miktarda değil, sayın bay kont," diye cevap verdi Yargıç Koltz.

"Transilvanya'nın bu kesimine yabancılar pek sık gelmiyor herhalde."

"Pek ender gelirler, oysa bölgede keşfedilmeye değer pek çok şey var," dedi *biró*.

"Bence de," diye karşılık verdi genç kont. "Gördüklerim yolcuların dikkatini çekmeye değer şeyler. Retyezat'ın zirvesinden baktığımda Siret vadilerine hayran kaldım, doğuda görülen kasabalara, Karpat sıradağlarının önündeki dağlara..."

"Pek güzeldir buralar, sayın bay kont, pek güzeldir," dedi Öğretmen Hermod, "gezinizi tamamlamak için Paring'e tırmanmanızı salık veririz."

"Ne yazık ki yeterince zamanım yok," diye cevap verdi Franz de Télek.

"Bir gün yeter."

"Kuşkusuz, ama Karlsburg'a gideceğim ve yarın sabah yola çıkmayı düşünüyorum."

"Ne, sayın bay kont bizden bu kadar çabuk ayrılmayı mı düşünüyor?" dedi Jonas, en sevimli halini takınarak.

İki konuğunun *Kral Mathias*'ta konaklamaya devam etmelerini görmeye can atıyordu.

"Böyle gerekiyor," cevabını verdi Télek kontu. "Hem, Werst'te kalmam ne işe yarayacak?..."

"İnanın, köyümüzde bir süre turist olarak kalmaya değer!" diye düşüncesini belirtti Yargıç Koltz.

"Yine de, pek az ziyaret ediliyor gibi bir havası var," karşılığını verdi genç kont, "muhtemelen civarda ilginç bir şey olmamasından..."

"Gerçekten de, ilginç bir şey yok..." dedi *biró*, kaleyi düşünerek.

"Hayır... ilginç bir şey yok..." diye tekrarladı öğretmen.

"Ah!... Ah!..." Çoban Frik, bu nidayı istemeden çıkarmıştı.

Yargıç Koltz ve ötekiler –özellikle de hancı– çobana baktı! Bölgenin sırlarını bir yabancıya duyurmak şart mıydı? Orgall Yaylası'nda olup bitenleri bu yabancıya ifşa etmek, Karpatlar Şatosu'na onun dikkatini çekmek, onu korkutmak anlamına gelmez miydi? Bunu duyan yabancı, köyü bir an önce terk etmek istemez miydi? Hem bundan böyle, Transilvanya'ya gitmek için Vulkan Boğazı'ndan geçme-

yi hangi yolcu isterdi?

Doğrusu, bu çoban yeni doğan koyunu kadar bile zeki değildi.

"Kes sesini, aptal, kes sesini!" dedi alçak sesle Yargıç Koltz.

Yine de, genç kontun merakı uyandığından, doğrudan doğruya Frik'e hitap etti, bu ünlemli ah!, ah!'ların ne anlama geldiğini sordu.

Çoban geri çekilecek adamlardan değildi. Aslında, belki de, Franz de Télek'in köyün yararına olacak iyi bir öğüt verebileceği kanısındaydı.

"Ah!... Ah!... dedim, sayın bay kont," diye karşılık verdi, "sözümü geri almam ben."

"Werst yakınlarında ziyaret edilecek harika birşeyler mi var?" diye sözüne devam etti genç kont.

"Harika birşeyler..." diye karşılık verdi Yargıç Koltz.

"Hayır!... hayır!..." diye haykırdı handa bulunanlar hep bir ağızdan.

Kaleye girmek için ikinci bir teşebbüsün, yeni felaketler getireceğini düşünmek onları korkutuyordu.

Şaşıran Franz de Télek, bu iyi insanlara

baktı. Yüzlerinden korku, farklı biçimlerde de olsa, belirgin olarak okunuyordu.

"Ne var peki?..." diye sordu.

"Ne mi var, efendim?" dedi Rotzko. "Eh, göründüğü kadarıyla, Karpatlar Şatosu var."

"Karpatlar Şatosu mu?..."

"Evet!... bu adı kulağıma çoban fısıldadı."

Bunu derken, Rotzko Frik'i gösterdi. Frik, *biró*'yla göz göze gelmeye pek cesaret edemeyerek başını sallıyordu.

Batıl inançlı bu köyün mahrem yaşamının duvarında artık bir gedik açılmıştı ve köyün tüm hikâyesi bu gedikten geçmekte gecikmeyecekti.

Yargıç Koltz, durumu genç konta kendi anlatmaya karar vermişti. Bunun üzerine, Karpatlar Şatosu'yla ilgili her şeyi aktardı.

Franz de Télek'in, bu hikâyenin kendisinde yarattığı şaşkınlığı ve duyguları gizleyemediğini söylemeye gerek yok. Eflak kırlarının en ücra köşesindeki şatolarında yaşayan kendi konumundaki gençler gibi o da bilim hakkında pek az bilgi sahibiydi. Ama, sağduyulu bir insandı. Dolayısıyla, hayaletlere pek az inanır, efsanelere de gülüp geçerdi. Ruhların musallat olduğu bir kale! Bu, onun inançsızlı-

ğını kışkırtacak bir şeydi. Ona göre, Yargıç Koltz'un anlattıklarında olağanüstü hiçbir şey yoktu. Bunlar az çok açıklanabilir olaylardı, Werstliler onlara doğaüstü bir köken atfediyorlardı. Ana burçtan çıkan duman, var gücüyle çalan çan... bu gibi şeyler çok basitçe açıklanabilirdi. Surlardan çıkan şimşeklere ve uğultulara gelince, bunlar olsa olsa birer sanrıydı.

Franz de Télek, dinleyenlerin büyük korkusuna rağmen, bunları söylemekten ve alay etmekten çekinmedi.

"Fakat, sayın bay kont," dedi Yargıç Koltz, "başka şeyler de var."

"Başka şeyler mi?..."

"Evet! Karpatlar Şatosu'nun içine girmek imkânsız."

"Gerçekten mi?..."

"Ormancımız ve doktorumuz, şatonun surlarını aşmak istediler, birkaç gün önce, köy için kendilerini feda ettiler ve bu girişimi nerdeyse pahalıya ödeyeceklerdi."

"Ne geldi başlarına?..." diye sordu Franz de Télek, oldukça ironik bir ses tonuyla.

Yargıç Koltz, Nic Deck'in ve Doktor Patak'ın maceralarını ayrıntılı olarak anlattı.

"Demek ki," dedi genç kont, "doktor hendekten çıkmak istediğinde, toprak ayaklarını öyle güçlü bir şekilde tutuyordu ki, öne doğru bir adım bile atamadı, öyle mi?..."

"Ne bir adım öne, ne bir adım geriye!" diye ekledi Öğretmen Hermod.

"Sizin doktorunuz öyle sanmıştır," diye karşılık verdi Franz de Télek, "onu çivileyen korkudur... ta topuklarına kadar!"

"Öyle olsun, sayın bay kont," dedi Yargıç Koltz. "Peki ama, Nic Deck'in elini asma köprünün demirlerine koyduğunda hissettiği korkunç titremeyi nasıl açıklamalı?..."

"Fena darbelere maruz kalmış olmalı..."

"Hem de öyle fena ki," diye karşılık verdi *biró*, "o günden beri yatakta..."

"Ölüm tehlikesi yok umarım," diye aceleyle karşılık verdi genç kont.

"Neyse ki, yok."

Gerçekten de, burada somut, inkâr edilemez bir olgu vardı ve Yargıç Koltz, Franz de Télek'in açıklamasını bekliyordu.

Franz de Télek açık seçik şu cevabı verdi.

"Tekrar ediyorum, işittiğim her şey bence oldukça basit. Karpatlar Şatosu'nda şu an birilerinin olduğu bence su götürmez. Kim on-

lar?... Bunu bilmiyorum. Her halükârda, ruhlar olmadığı kesin. Bunlar, oraya sığındıktan sonra kendilerini gizlemekte çıkarları olan insanlar... kuşkusuz hırsız ursuz takımı..."

"Hırsız ursuz mu?..." diye haykırdı Yargıç Koltz.

"Bu muhtemel; peşlerine düşülmesini istemediklerinden, kaleye doğaüstü varlıkların musallat olduğuna sizleri inandırmak istiyorlar."

"Ne, sayın bay kont," dedi Öğretmen Hermod, "siz böyle mi düşünüyorsunuz?..."

"Bu bölgede batıl inançların çok güçlü olduğu kanısındayım. Şatonun konukları da bunu biliyor, böylece davetsiz misafirlerin ziyaretini engellemek istemiş olmalılar."

Olayların böyle cereyan etmiş olması muhtemeldi; ama Werst'te kimsenin bu açıklamayı kabul etmemesine de şaşmamalıyız.

Genç kont, ikna olmak istemeyen bir dinleyici kitlesinin asla ikna edilemeyeceğini görmüştü. Şunu eklemekle yetindi:

"Beyler, madem ki benim gerekçelerime katılmıyorsunuz, Karpatlar Şatosu hakkında neye inanmak istiyorsanız ona inanmaya devam edebilirsiniz."

"Biz gördüğümüze inanıyoruz, sayın bay kont," diye cevap verdi Yargıç Koltz.

"Ve olup bitene," diye ekledi öğretmen.

"Öyle olsun, gerçekten de, yirmi dört saat daha vaktim olmadığına üzgünüm. Vaktim olsaydı, Rotzko ve ben, sizin şu ünlü kalenizi ziyarete giderdik ve sizi temin ederim, bizi durduranın ne olduğunu kısa sürede anlardık..."

"Kaleyi ziyaret etmek mi!..." diye haykırdı Yargıç Koltz.

"Hiç tereddütsüz. Şeytanın kendisi gelse surları aşmamızı engelleyemez."

Franz de Télek'in bu kadar akılcı kelimelerle, hatta bunca alaylı konuştuğunu işitince, handa bulunanları başka bir korku sarmıştı. Bu patavatsızın şatodaki ruhları tehdit etmesi, köyün üzerine felaketleri çekmez miydi?... Bu cinler, *Kral Mathias* Hanı'nda konuşulan her şeyi işitmiyor muydu?... Ses, bu salonda ikinci kez çınlamaz mıydı?

Bu konuda da Yargıç Koltz, genç kontu aydınlattı. Ormancının, kalenin sırlarını keşfetmeye can attığı takdirde ne müthiş bir cezaya çarptırılmakla nasıl tehdit edildiğini, hem de bizzat adıyla tehdit edildiğini anlattı.

Franz de Télek omuz silkmekle yetindi;

sonra ayağa kalktı, iddia edildiği gibi bir sesin, bu salonda asla işitilemeyeceğini söyledi. Tüm bunların, biraz fazla saf olan ve *Kral Mathias*'ın şnapsına pek dayanıklı olmayan müşterilerin hayal gücünün ürünü olduğunu belirtti.

Bunun üzerine, handa bulunanlardan bazıları kapıya doğru yöneldiler. Bu genç kuşkucunun böyle şeyler ileri sürebildiği bir yerde daha fazla kalmaktan korkuyorlardı.

Franz de Télek bir hareketiyle onları durdurdu.

"Hiç kuşku yok ki, beyler, Werst Köyü korkunun egemenliğinde."

"Bu korku nedensiz sayılmaz, sayın bay kont," diye cevap verdi Yargıç Koltz.

"Eh, Karpatlar Şatosu'nda olup bittiğini söylediğiniz dalaverelere son vermenin yolu belli. Yarından sonra Karlsburg'da olacağım, eğer isterseniz şehrin yetkililerini uyarırım. Size bir manga jandarma ya da polis gönderirler ve bu yürekli insanlar kaleye girer. Sonuçta, ya sizin saflığınızla oyun oynayan soytarıları kovalarlar, ya da belki de kötü bir oyun tezgâhlayan hırsız ursuzu yakalarlar."

Bu öneri pek akla yatkın gözüküyordu, yine de Werst'in önde gelenlerinin isteğine uy-

gun değildi. Onlara kalırsa, kendilerini savunmak için doğaüstü yöntemlere sahip bu insanüstü varlıkların hakkından ne jandarma, ne polis, ne de ordu gelebilirdi.

"İyi de beyler," diye tekrar sözü aldı genç kont, "Karpatlar'daki bu şatonun kimin olduğunu ya da zamanında kime ait olduğunu hâlâ söylemediniz bana."

"Bölgedeki eski bir aileye ait, Gortz baronları ailesine," diye cevap verdi Yargıç Koltz.

"Gortz ailesi mi?..." diye haykırdı Franz de Télek.

"Ta kendisi!"

"Baron Rodolphe'un ailesine mi?..."

"Evet, sayın bay kont."

"Baronun ne olduğunu biliyor musunuz?..."

"Hayır. Yıllar var ki Gortz baronu şatoda görünmedi."

Franz de Télek'in benzi atmıştı. Bu adı, farkında olmadan, soğuk bir ses tonuyla tekrarlıyordu:

"Rodolphe de Gortz!"

9

Télek kontlarının ailesi, Romanya'nın en eski ve en ünlü ailelerinden biriydi. On altıncı yüzyılın başına doğru ülke bağımsızlığını kazanmadan önce, aile önemli bir mevki sahibiydi. Bu bölgelerin tarihindeki tüm önemli politik olaylara adı karışan ailenin şerefli bir yeri vardı.

Karpatlar Şatosu'nun üç dalı hâlâ duran o ünlü kayınağacından daha kötü durumda olan Télek sülalesinin tek bir kolu kalmıştı: Krajowa Télek'leri. Onların son evlatları da Werst Köyü'ne gelmiş bu genç soyluydu.

Franz, çocukluğu sırasında, Télek kontu ve kontesinin oturduğu atadan kalma şatoyu hiç terk etmemişti. Bu ailenin soyundan gelenler büyük bir saygı görüyorlar ve servetlerini cömertçe kullanıyorlardı. Taşra soylularının geniş ve rahat yaşamını sürdürerek, Krajowa malikânesini ancak yılda bir kez terk edi-

yorlardı. Malikâneyle aynı adı taşıyan, birkaç mil mesafedeki kasabaya gitmek üzere, ancak yapmaları gereken işler çıktığında şatodan ayrılıyorlardı.

Bu yaşam tarzı, biricik oğullarının eğitimi üzerinde de etkili oldu ve Franz, gençliğinin geçtiği ortamın etkisinden uzun süre kurtulamadı. Eğitmen olarak başında yaşlı bir İtalyan rahip vardı. Kendi bildiğinden başka bir şeyi ona öğretemeyen biriydi bu rahip, kendisi de pek fazla bir şey bilmiyordu. Bu nedenle, çocuk Franz, genç bir erkek olduğunda, fende, sanatta ve çağdaş edebiyatta çok yetersiz bir bilgiye sahipti. Tutkuyla avlanmak, ormanlarda ve düzlüklerde gece gündüz koşturmak, geyikleri ya da yabandomuzlarını kovalamak, dağlardaki vahşi hayvanlara elde bıçak saldırmak... genç kontun her zamanki meşguliyetleri bunlardı. Çok cesur ve çok kararlı biriydi kont. Bu sert idmanlar onu gerçekten maharetli biri yapmıştı.

Télek kontesi, oğlu henüz on beş yaşındayken öldü. Ardından kont da bir av kazasında öldüğünde Franz henüz yirmi bir yaşına basmamıştı.

Genç Franz'ın acısı büyüktü. Annesinin ar-

dından gözyaşı döktüğü gibi babasının ardından da dökmüştü. Her ikisi de pek kısa bir arayla onun yaşamından çekip gitmişti. Oğul olarak o zamana kadar tattığı bu sevgi, ona gereken tüm şefkati, tüm coşkuyu vermişti. Bütün bu sevgiler onun yüreğinde yoğunlaşmıştı; ilk gençliğinde ve yeniyetmeliğinde gelişimi için ihtiyaç duyduğu her şeye yetmişti bu sevgi. Fakat, bu sevgi eksildiğinde, hiç dostu olmadığından ve hocası da öldüğünden, dünyada tek başına kaldı.

Genç kont Krajowa Şatosu'nda üç yıl daha yaşadı, oradan hiç çıkmak istemiyordu. Dışarıyla hiçbir ilişki kurmaya çalışmadan orada geçiriyordu yaşamını. Bükreş'e bir ya da iki kez, bazı işlerin zoruyla gitmişti. Aceleyle malikânesine döndüğünden, bunlar kısa süreli ayrılıklardı.

Ama bu yaşam hep böyle süremezdi. Sonunda, Franz, Rumen dağlarıyla sıkı sıkıya sınırlanmış ufkunu genişletme ve öteye uçma ihtiyacı hissetti.

Genç kont, yolculuk kararı aldığında aşağı yukarı yirmi üç yaşındaydı. Serveti, yeni zevklerini rahatlıkla karşılayacak durumdaydı. Bir gün, Krajowa Şatosu'nu yaşlı hizmetkârlarına

bırakarak Eflak ülkesini terk etti. On yıldan beri Télek ailesinin hizmetinde olan, tüm av gezintilerinde ona eşlik etmiş olan, eski Rumen askeri Rotzko'yu da yanına aldı. Cesur ve kararlı bir adamdı Rotzko ve efendisine çok sadıktı.

Genç kontun niyeti, Avrupa'yı ziyaret etmekti. Kıtanın başkentlerinde ve önemli şehirlerinde birkaç ay konaklamak istiyordu. Krajowa Şatosu'nda başlamış olan eğitiminin, titizlikle planladığı bu yolculuktan öğrenecekleri sayesinde tamamlanacağını, haklı olarak, düşünüyordu.

Franz de Télek öncelikle İtalya'yı ziyaret etmek niyetindeydi, çünkü yaşlı rahibin öğrettiği İtalyan dilini oldukça iyi konuşuyordu. Zengin anılarla dolu ve özellikle kendini çektiğini hissettiği bu toprakların cazibesi öyle büyüktü ki, orada dört yıl kaldı. Venedik'ten ayrılıp Floransa'ya gitti, Roma'dan ayrılıp Napoli'ye gitti, bir türlü kopamadığı bu sanat merkezlerine sık sık geri döndü. Fransa, Almanya, İspanya, Rusya, İngiltere'yi daha sonra görecekti. Yaşıyla birlikte fikirlerinin de olgunlaştığını düşündüğünden, buraları daha verimli bir şekilde inceleyebileceği kanısın-

daydı. İtalya'nın büyük şehirlerinin büyüsünü tatmak için ise, tersine, gençliğin tüm coşkusu ve enerjisine ihtiyaç vardı.

Franz de Télek, son kez Napoli'ye geldiğinde yirmi yedi yaşındaydı. Orada birkaç gün geçirip Sicilya'ya geçmek istiyordu. Eski Trinacria'yı keşfederek yolculuğunu bitirme niyetindeydi. Sonra, bir yıl dinlenmek üzere Krajowa'daki şatoya geri dönecekti.

Beklenmedik bir olay yalnızca Franz'ın ruh halini değiştirmekle kalmayacak, yaşamını da belirleyecek ve akışını değiştirecekti.

İtalya'da yaşadığı bu birkaç yıl içinde, genç kontun, hiçbir yeteneği olmadığını hissettiği bilimler hakkında öğrendikleri pek mütevazı şeyler olsa da, en azından, bir körün ışığı keşfetmesi gibi, güzellik duygusu ortaya çıkmıştı. Ruhu sanatın ihtişamına geniş ölçüde açılan Franz, Napoli, Venedik, Roma ve Floransa müzelerini ziyaret ettiğinde, resmin başyapıtları karşısında büyülenmişti. Aynı zamanda, tiyatrolar sayesinde bu dönemin lirik eserlerini tanımış ve büyük sanatçıların yorumuna hayran kalmıştı.

Daha mahrem bir duygu, içine daha derinlemesine nüfuz eden bir duygu, Napoli'de son

kez kalırken –ilerde anlatacağımız özel koşullarda– kalbini fethetti.

O dönemde, San Carlo Tiyatrosu'nda ünlü bir şarkıcı vardı. Billur sesi, yetkin üslubu, dramatik oyunuyla sanatseverlerin hayranlığını kazanıyordu. La Stilla, o tarihe kadar, yabancı ülkelerde takdir toplamaya asla çabalamamıştı. Söylediği tek şey, kompozisyon sanatında birinci sırada olan İtalyan müziğiydi. Torino'daki Carignano Tiyatrosu'nda, Milano'daki La Scala'da, Venedik'teki Fenice'de, Floransa'daki Alfieri Tiyatrosu'nda, Roma'daki Apollo Tiyatrosu'nda, Napoli'deki San Carlo'da sırayla sahneye çıkıyordu. Ve öyle büyük başarılar kazanıyordu ki, Avrupa'nın diğer sahnelerinde henüz görünmemiş olmaktan asla pişmanlık duymuyordu.

O dönemde yirmi beş yaşında olan La Stilla, eşsiz güzellikte bir kadındı. Altın Sarısı saçlarıyla, içinde alevlerin yanıp söndüğü siyah ve derin gözleriyle, Praksiteles'in yontma kaleminin bile daha mükemmelini yaratamayacağı vücudu, hatlarının berraklığı ve sıcak teniyle eşsiz biriydi. Ve bu güzellikteki kadın, aynı zamanda yüce bir sanatçıydı. Musset'nin şunları söyleyebileceği bir başka Malibran'dı:

Senin göklerden gelen şarkıların silip atıyor acıyı!

O sesi, şairlerin en sevileni şu ölümsüz kıtada yüceltmişti:

... yürekten gelen bu sestir yalnızca yüreğe varan,

Bu ses, La Stilla'nın anlatılmaz görkemli sesiydi.

Ne var ki, şefkatin vurgularını, ruhun en güçlü duygularını büyük bir yetkinlikle dile getiren, yineleyen bu büyük sanatçının yüreğinin, bu duygulara kapalı olduğu söyleniyordu. La Stilla hiç âşık olmamıştı. Sahnede onu çevreleyen binlerce bakışa, gözleri asla cevap vermemişti. Yalnızca sanatı içinde ve yalnızca sanatı için yaşamak ister gibi bir hali vardı.

Franz, La Stilla'yı ilk gördüğünde, ilk aşkın karşı konulmaz coşkusunu içinde hissetti. Böylece, Sicilya'yı ziyaret ettikten sonra İtalya'dan ayrılma projesinden vazgeçerek, mevsimin sonuna kadar Napoli'de kalmaya karar verdi. Sanki, koparmaya gücünün yetmediği,

görünmez bağlar onu şarkıcıya bağlamış gibiydi. Halkın coşkusuyla gerçek zaferlere dönüşen tüm temsillerinde hazır bulunuyordu. Birçok kez, tutkusuna hâkim olmayı başaramayarak, onun yakınında olmaya çalışmıştı; fakat La Stilla'nın kapısı, tüm fanatik hayranlarına olduğu gibi ona da acımasızca kapalıydı.

Genç kont bu yüzden pek acınacak hale geldi. Yalnızca La Stilla'yı düşünüyor, yalnızca onu görmek, onu dinlemek için yaşıyordu. Kendi adının ve servetinin gerektirdiği kimselerle ilişki kurmaya çalışmıyordu. Yüreği ve ruhu bu gerilime daha fazla dayanamadığından, sağlığı ciddi biçimde tehlike altına girmekte gecikmedi. Hele bir de rakibi olsaydı, Franz neler çekerdi düşünün! Fakat, kimsenin ona gölge düşüremeyeceğini biliyordu – oldukça tuhaf bir adamın bile! Bu hikâyenin düğüm noktaları gereği, bu tuhaf kişinin özelliklerini ve karakterini anlatmamız gerekiyor.

Bu kişi, elli, elli beş yaşlarında bir adamdı. En azından, Franz de Télek'in Napoli'ye yaptığı son yolculuk sırasında, o yaşlarda olduğu sanılıyordu. Pek konuşkan olmayan bu adam, yüksek sınıflar arasında rağbet gören o yapay

ilişkilerin dışında davranmaya dikkat ediyordu. Ailesi, konumu, geçmişi hakkında hiçbir şey bilinmiyordu. Bir gün Roma'da, ertesi gün Floransa'da rastlanıyordu ona. Ama şunu söylemek gerekir ki, bu gezileri, La Stilla'nın Floransa'da ya da Roma'da olmasına bağlıydı. Gerçekte, onda tek bir tutku vardı: Şan sanatının en önünde yer alan, bu çok ünlü *prima donna*'yı dinlemek.

Nasıl ki Franz de Télek, Napoli Tiyatrosu'nda ilk gördüğü günden beri La Stilla için yaşıyorsa, bu tuhaf sanatsever de altı yıldan beri onu dinlemek için yaşıyordu. Öyle görünüyordu ki şarkıcının sesi, soluduğu hava kadar gerekliydi yaşaması için. Şarkıcıyla sahneden başka bir yerde görüşmeye asla çalışmamıştı, asla evine gitmemiş, asla ona yazmamıştı. Fakat, İtalya'nın hangi tiyatrosunda olursa olsun, La Stilla her şarkı söylediğinde, uzun boylu, koyu renk uzun bir pardösü giymiş, yüzünü saklayan geniş şapkalı bir adamın salona girdiği görülürdü. Bu adam, kendisi için önceden ayırtılmış, parmaklıklı bir locaya yerleşmek için acele ederdi. Tüm temsil boyunca kımıldamadan ve sessiz, orada kapalı kalırdı. Sonra, La Stilla son şarkısını bitirir bitirmez,

gizlice çekip giderdi. Başka hiçbir şarkıcı, kadın olsun erkek olsun, onu tutamamıştı; onları dinlemezdi bile.

Temsilleri hiç kaçırmayan bu seyirci kimdi? La Stilla bunu boş yere öğrenmeye çalışmıştı. Dahası, çok duyarlı bir yapısı olduğundan, sonunda bu tuhaf adamın varlığından korkmaya başlamıştı – aslında pek gerçek olsa da, mantıksız bir korkuydu bu. Adamın asla açılmayan parmaklıklı locasının en dip köşesinde olduğunu, onu fark etmese bile biliyor, onun kaçınılmaz bakışlarının kendi üzerinde sabitlendiğini hissediyordu. Bu durum La Stilla'yı öyle allak bullak ediyordu ki, sahneye çıkışında onu karşılayan seyircinin bravolarını bile işitmiyordu.

Bu şahsın La Stilla'nın karşısına hiç çıkmadığını söylemiştik. Fakat, kadını tanımaya çalışmamış olsa da –özellikle bu nokta önemlidir– sanatçıyı hatırlatabilecek hiçbir şeyi kaçırmıyordu. Büyük ressam Michel Gregorio'nun yaptığı şarkıcının en güzel portresinin sahibi oydu. Tutkulu, dokunaklı, yüce, şarkıcının en güzel rollerinden birini oynarken temsil edildiği altın değerindeki bu portresi, hayranın ödediği paraya değerdi.

Bu tuhaf adam, La Stilla'nın temsillerinde locasına çekildiğinde her zaman yalnız olsa da, evinden yalnızca tiyatroya gitmek için çıksa da, mutlak bir tecrit içinde yaşadığı sonucuna varmamak gerekir. Hayır, bir dost, kendisi kadar tuhaf biri, onun yaşamını paylaşıyordu.

Bu kişinin adı Orfanik'ti. Kaç yaşındaydı, nereden gelmişti, nerede doğmuştu? Bu üç sorunun cevabını kimse bilmiyordu. Kendi dediklerine bakılırsa –çünkü konuşmayı seven biriydi–, dehası gün ışığına çıkmamış, tüm dünyaya hınç duyan şu meçhul bilginlerden biriydi. Zengin sanatseverin servetinden büyük ölçüde destek gören zavallı mucitlerden biri olduğu kanısı, halk arasında haklı olarak yaygındı.

Orfanik orta boyluydu. Zayıf, silik, solgun yüzlü, canlı cenaze gibi biriydi. Muhtemelen herhangi bir fizik ya da kimya deneyinde kaybetmiş olduğu sağ gözünün üzerinde sürekli olarak siyah bir bant taşıyordu. Burnunun üzerindeki kalın gözlüklerin tek miyop camı, yeşilimtırak bir bakışla aydınlanan sol gözünün işine yarıyordu. Tek başına dolaşırken el kol hareketleri yapan Orfanik, sanki hiç cevap

vermeden onu dinleyen, görünmez biriyle sohbet eder gibiydi.

Bu iki tip, tuhaf müziksever ile bir o kadar tuhaf Orfanik, pek tanınıyorlardı. En azından, tiyatro sezonlarında düzenli olarak bulundukları bu İtalya şehirlerinde olabileceği kadar tanınıyorlardı. Halkın merakını cezbeden bir halleri vardı. La Stilla'nın hayranı, röportajcıları ve onların saygısız söyleşi taleplerini her zaman reddetmiş olsa da, adı ve milliyeti sonunda öğrenilmişti. Bu şahıs Rumen kökenliydi. Ve Franz de Télek, adının ne olduğunu sorduğunda ona şu cevabı vermişlerdi:

"Baron Rodolphe de Gortz."

Genç kont Napoli'ye geldiğinde olaylar işte bu durumdaydı. İki aydan beri, San Carlo Tiyatrosu dolup dolup taşıyordu, La Stilla'nın başarısı her akşam daha da büyüyordu. Repertuvarındaki onca rol arasında asla bu kadar hayranlık verici olmamış, asla daha coşkulu alkışlanmamıştı.

Bu temsillerin her birinde, Franz ön sıradaki koltuğunda otururken, locasının dibine saklanmış olan Baron de Gortz da bu nefis şarkıya gömülüyor, içine işleyen bu sese bulanıyordu. Bu sesin yokluğunda asla yaşayamaz

gibi bir hali vardı.

O sırada Napoli'de bir dedikodu yayıldı. Başta, kimse inanmak istemedi, ama sonunda sanatseverler dünyası bu dedikodu karşısında alarma geçti.

Sezon bittiğinde La Stilla'nın tiyatroyu bırakacağı söyleniyordu. Olacak şey miydi bu! Yeteneğinin doruğunda, kusursuz güzelliğiyle, sanatçı kariyerinin zirvesinde oturan La Stilla'nın, sahneden çekilme hayalleri kurmuş olması mümkün müydü?

Her ne kadar gerçek olamaz gibi görünse de doğruydu. Bu kararın nedeninin kısmen Baron de Gortz olduğuna kuşku yoktu.

Locasının parmaklıkları arkasında görünmez olsa da, her zaman orada olan, esrarengiz tavırlı bu seyirci, sonunda La Stilla'da kalıcı ve sinirlendirici bir heyecan yaratmıştı. Şarkıcı, artık bu duyguya karşı kendini koruyamıyordu. Sahneye çıktığı andan itibaren öyle etkilendiğini hissediyordu ki, seyircinin gözünden kaçmayan bu huzursuzluk yavaş yavaş sağlığını bozdu. Napoli'yi terk etmenin, Roma'ya, Venedik'e ya da yarımadanın herhangi bir şehrine sığınmanın, Baron de Gortz'un varlığından kurtulmasına yetmeyeceğini bili-

yordu. İtalya'yı terk edip Almanya'ya, Rusya'ya ya da Fransa'ya gittiğinde de ondan kaçmayı başaramayacaktı. Şarkı söylemek için gideceği her yerde baron onu izleyecekti; yakasını bırakmayan bu nezaketsizlikten kurtulmanın tek yolu tiyatroyu bırakmaktı.

İki aydan beridir, sahneden çekilme dedikodusu yayılmadan önce, Franz de Télek şarkıcıya kalbini açmaya karar vermişti. Bu kararın sonuçları, büyük bir talihsizlikle, telafisi asla mümkün olmayan bir felakete yol açacaktı. Özgür kişilikli ve büyük bir servetin sahibi olan Franz, La Stilla'nın evine kendini kabul ettirebilmiş ve ona Télek kontesi olmasını teklif edebilmişti.

La Stilla, genç kontta uyandırdığı duyguların uzun süreden beri farkındaydı. Onun kibar bir adam olduğunu, her kadının, en yüksek sosyeteden olanların bile, mutluluğunu ona emanet etmekten mesut olacağını düşünüyordu. Zaten, bu duygular içindeyken, Franz de Télek ona adını bahşettiğinde, saklamaya hiç gerek duymadığı bir sempati göstermişti. Böylece, duygularından hiç kuşku duymadan, tiyatro kariyerini terk edeceğine pişman olmayan La Stilla, Télek kontunun karısı

olmaya karar verdi.

Demek ki haber doğruydu. San Carlo'daki sezon bittiğinde La Stilla bir daha artık hiçbir sahnede görünmeyecekti. Başlangıçta pek inanılmayan evliliğine artık kesin gözüyle bakılıyordu.

Bu haberin yalnızca sanat dünyasında değil, tüm İtalya sosyetesinde de şaşılacak bir etki yarattığını tahmin edebiliriz. Bu projenin gerçekleşeceğine önce inanmak istenmemişti ama artık inanmak gerekiyordu. Bunun üzerine, dönemin en büyük şarkıcısını sanatından, başarılarından, sanatseverlerin tapınmasından kapıp kaçıran genç konta karşı kıskançlık ve kin duyulmaya başlandı. Franz de Télek'in şahsına yönelik tehditler geldi. Ama genç adam bu tehditlere bir an bile kafayı takmadı.

Fakat, seyirciler arasında durum böyle olduğuna göre, La Stilla'nın kendisinden kaçırılacağı, onunla birlikte kendisini yaşama bağlayan her şeyi yitireceği düşüncesiyle Baron Rodolphe de Gortz'un neler hissedebileceğini varın siz hayal edin! İntihara teşebbüs ettiği dedikodusu yayıldı. Kesin olan şey, o günden itibaren, Orfanik'in Napoli sokaklarında artık görünmez olduğuydu. Orfanik, Baron Ro-

dolphe'un yanından ayrılmadı, hatta her temsilde baronun gelip oturduğu San Carlo'daki locaya baronla birlikte defalarca geldi. Oysa, diğer bilginlerin çoğu gibi Orfanik de müziğin cazibesine kesinlikle karşı olduğundan, bu durum hiç görülmemiş bir şeydi.

Velhasıl, günler akıyor, ama heyecan hiç yatışmıyordu. La Stilla'nın son kez tiyatroya çıkacağı akşam gelip çattığında heyecan doruğa çıkacaktı. *Orlando*'daki muhteşem Angelica rolündeydi, Maestro Arconati'nin bu başyapıtıyla seyircilerine veda edecekti.

O akşam San Carlo o kadar küçüktü ki, kapılarının önünde itişip kakışan seyircileri içeri alabilmesi için on kat daha büyük olmalıydı. Seyircilerin büyük çoğunluğu dışarda kaldı. Şehirde, Télek kontuna karşı gösteriler yapılmasından çekiniliyordu. La Stilla sahnedeyken olmasa da, en azından operanın beşinci sahnesinde perde indiğinde olabilirdi bu.

Baron de Gortz locasındaki yerini almıştı ve Orfanik bu kez de yanında bulunuyordu.

La Stilla, hiç olmadığı kadar heyecanlı bir halde sahnede belirdi. Yine de kendini toparladı, esine bıraktı kendini. Öyle mükemmel, öyle eşsiz bir yetenekle şarkı söyledi ki, bunu

dile dökmek imkânsızdır. Seyirciler arasında yol açtığı tarifi imkânsız coşku, çılgınlığa vardı.

Temsil sırasında, genç kont kulisin dibinde duruyordu. Sabırsız, sinirli, ateşli bir haldeydi. Bir türlü sakinleşemiyor, sahnelerin uzunluğuna lanet okuyor, alkışların ve tekrarların neden olduğu gecikmelere sinirleniyordu. Ah! Télek kontesi olacak kadını şu tiyatrodan söküp alması, onu uzaklara, çok uzaklara, ona yalnızca ona ait olacağı o yere götürmesi ne kadar da gecikiyordu!

Orlando'nun kadın kahramanının öldüğü dramatik sahne nihayet geldi çattı. Arconati'nin hayranlık verici müziği hiç bu kadar dokunaklı olmamıştı; La Stilla bu şarkıyı hiç bu kadar tutkulu vurgularla yorumlamamıştı! Sanki tüm ruhu dudaklarından damıtılıyordu... Ama bu ses, zaman zaman yırtılan bu ses, sanki kırılacaktı, sanki bir daha hiç işitilmeyecekti!

O anda, Gortz baronunun locasının kafesi açıldı. Uzun kır saçlı, alev alev gözlü, tuhaf bir kafa göründü. Kendinden geçmiş bu yüzün solgunluğu dehşet vericiydi. Kulisin dibinde duran Franz onu ilk kez ışıklar içinde fark etti.

La Stilla, o sırada, bu final şarkısının kapıp

götüren *stretta*'sına kendini tüm coşkusuyla kaptırmıştı.

Şu cümleyi yüce bir duyguyla tekrarlıyordu:

Innamorata, mio cuore tremante,
Voglio morire...[1]

Aniden, durdu...

Baron de Gortz'un yüzü onu korkuttu... Açıklanamaz bir korkuyla hareketsiz kaldı... Elini aniden ağzına götürdü, ağzı kan içinde kalmıştı... Sendeledi... Düştü...

Seyirciler ayağa kalktı, herkes çırpınıyordu, çılgına dönmüşlerdi, acının doruğundaydılar...

Baron de Gortz'un locasından bir çığlık koptu...

Franz sahneye koştu, La Stilla'yı kollarının arasına aldı, yerden kaldırdı... Yüzüne baktı... Seslendi...

"Öldü!... öldü!..." diye haykırdı, "öldü!..."

La Stilla ölmüştü... Göğsündeki bir damar kopmuştu... Şarkısı son soluğuyla birlikte bitmişti!

1 (It.) Güzelim, benim titreyen kalbim,
Ölmek istiyorum... (y.n.)

Genç kont, öyle bir halde oteline götürülmüştü ki herkes aklından endişe ediyordu. Napoli halkının büyük bir kalabalık halinde toplanarak uğurladığı La Stilla'nın cenazesinde hazır bulunamamıştı.

Şarkıcının gömüldüğü Campo Santo Nuovo Mezarlığı'nda, beyaz bir mermerin üzerinde yalnızca şu yazılıdır:

STILLA

Cenaze akşamı, Campo Santo Nuovo'ya bir adam gelir. Orada, şaşkın bakışlarla, başı önünde, dudakları sanki ölümle mühürlenmiş gibi sımsıkı kapalı, La Stilla'nın gömüldüğü yere uzun uzun bakar. Dinliyor, kulak veriyor gibidir, sanki büyük sanatçının sesi bu mezardan son bir kez çıkacaktır...

Rodolphe de Gortz'tur bu.

Aynı gece, Baron de Gortz, yanında Orfanik'le birlikte, Napoli'yi terk eder; ayrılışından bu yana, başına neler geldiğini kimse bilmez.

Olayın ertesi günü ise, genç kontun adresine bir mektup gelir.

Bu mektupta tehditkâr bir üslupta şu sözler vardır:

"Onu siz öldürdünüz!... Lanet olsun size, Kont de Télek!

Rodolphe de Gortz."

10

Bu içler acısı hikâye işte böyleydi.

Bir ay boyunca, Franz de Télek hayati tehlike içinde kalmıştı. Kimseyi tanımıyordu – kendi askeri Rotzko'yu bile. Ateşler içinde kıvranırken, son soluğunu vermeye hazır dudakları, tek bir adı söylemek için aralanıyordu: La Stilla'nın adıydı bu.

Genç kont ölümden döndü. Doktorların mahareti, Rotzko'nun bitmek bilmeyen bakımı, gençliğinin ve doğasının yardımıyla Franz de Télek kurtuldu. Aklı, bu korkutucu sarsıntıdan sağ salim çıktı. Fakat, anıları canlandığında, sanatçının ruhunun paramparça olduğu *Orlando*'nun trajik final sahnesini hatırladığında, "Stilla!... Stilla'm benim!" diye haykırıyordu, o sırada elleri sanki hâlâ alkışlamak ister gibi uzanıyordu.

Efendisi yataktan kalkar kalkmaz, Rotzko, bu lanetli şehirden ayrılmaları, Krajowa Şato-

su'na dönmeleri için efendisine yalvardı. Bu isteği kabul eden genç kont, Napoli'yi terk etmeden önce, ölünün mezarı başında dua etmek ve ona son kez, ebedi bir vedada bulunmak istedi.

Rotzko, Campo Santo Nuovo'ya giderken Franz'a eşlik etti. Franz bu acımasız toprağın üzerine kapandı, kendini oraya gömmek için tırnaklarıyla kazmaya çabaladı... Rotzko onu, mutluluğunun yegâne kaynağının yattığı bu mezarın uzağına sürüklemeyi başardı.

Birkaç gün sonra, Krajowa'ya dönmekte olan Franz de Télek, Eflak topraklarının ucunda, ailesinin eski malikânesini tekrar gördü. Bu şatonun içinde beş yıl boyunca mutlak bir tecrit içinde yaşadı, dışarı çıkmayı reddediyordu. Acısını ne zaman, ne mesafe dindirebilmişti. Unutması gerekiyordu, ama unutamıyordu. La Stilla'nın ilk günkü kadar canlı anısı onun yaşamıyla özdeşleşmişti. Franz'ın acısı, ancak ölümle kapanan o yaralardandı.

Bu hikâyenin başladığı dönemde, genç kont şatodan ayrılalı birkaç hafta olmuştu. Rotzko, efendisini eritip bitiren bu yalnızlığa son vermesi için o kadar çok, o kadar sık yalvarıp yakarmıştı ki! Franz, teselli bulmuyor-

du; olsun, en azından acısını dağıtmaya çalışması şarttı.

Önce Transilvanya bölgelerini ziyaret etmek için bir yolculuk planı tasarlanmıştı. Daha sonra –Rotzko böyle umut ediyordu– genç kont, Napoli'deki üzücü olaylar nedeniyle kesintiye uğramış olan yolculuklarına Avrupa'dan yeniden başlamaya ikna olabilirdi.

Frank de Télek, bu defa turist olarak ve yalnızca kısa süreli bir keşif için yola çıkmıştı. Rotzko ile birlikte Eflak düzlüklerini tırmanıp Karpatlar'ın koca dağ çemberine kadar çıkmışlardı; Vulkan Boğazı'nın dar geçitlerinden geçmişlerdi; Retyezat'a tırmandıktan sonra, Mureş Vadisi boyunca bir gezintinin ardından, nihayet, Werst Köyü'ne, *Kral Mathias* Hanı'na dinlenmeye gelmişlerdi.

Franz de Télek geldiğinde, insanların ruh halinin nasıl olduğu ve kalede olup biten anlaşılmaz olaylardan kontun nasıl haberdar edildiği biliniyor. Şatonun Baron de Gortz'a ait olduğunu biraz önce öğrendiğini de biliyoruz.

Bu adın genç kont üzerinde yaptığı etki öyle belirgindi ki, Yargıç Koltz ve köyün öteki ileri gelenleri fark etmemiş olamazdı. Rotzko

da, kötü bir rastlantı sonucu bunu söylemiş olan Yargıç Koltz'a ve onun aptalca hikâyelerine lanetler yağdırıyordu. Franz de Télek'i bu Werst Köyü'ne, Karpatlar Şatosu'nun yakınlarına hangi kötü talih çekmişti!

Genç kont suskunluğunu koruyordu. Handakilerin birinden diğerine giden bakışı, boş yere sakinleştirmeye çalıştığı ruhundaki derin karmaşayı fazlasıyla belli ediyordu.

Yargıç Koltz ve dostları, Télek kontunu Gortz baronuna esrarengiz bir bağın bağladığını anladılar; fakat, durum pek tuhaf olsa da, yeterince mesafeli duruyorlar ve daha fazlasını öğrenmek için ısrar etmiyorlardı. Ne yapılması gerektiği daha sonra görülecekti.

Bir süre sonra, hep birlikte *Kral Mathias*'tan çıktılar. Maceraların böyle olağanüstü biçimde birbirine bağlanmasından kafaları iyice karışmıştı; bu durum köy için hiç de iyi bir şeyin habercisi değildi

Peki ya, genç kont Karpatlar Şatosu'nun kime ait olduğunu bildiğine göre, sözünde duracak mıydı? Karlsburg'a vardığında yetkilileri uyaracak ve müdahale etmelerini talep edecek miydi? *Biró*, öğretmen, Doktor Patak ve diğerleri bunu düşünüyorlardı. Her halü-

kârda, eğer o bunu yapmazsa, Yargıç Koltz yetkilileri haberdar etmeye kararlıydı. Polis haberdar edilecekti, şatoya girip, ruhlar mı musallat olmuş yoksa hırsız ursuz mu var görecekti, çünkü köy böyle bir takıntıyla uzun süre yaşayamazdı.

Köy sakinlerinin çoğu için, bunun yararsız bir teşebbüs, etkisiz bir önlem olacağı doğruydu. Cinlere saldırmak!... Jandarmaların kılıçları cam gibi parçalanır, tüfekleri her atışta hedefi ıskalardı!

Kral Mathias'ın salonunda yalnız kalan Franz de Télek, Gortz baronu adının acı verici biçimde canlandırdığı anıların akışına bırakmıştı kendini.

Bir koltukta, bitkin vaziyette bir saat boyunca kaldıktan sonra, ayağa kalktı, handan çıktı, sekinin ucuna doğru gitti, uzaklara baktı.

Plesa'nın şişkin yamacı üzerinde, Orgall Yaylası'nın ortasında, Karpatlar Şatosu dimdik ayaktaydı. O tuhaf şahıs, San Carlo'daki seyirci, zavallı La Stilla'ya dayanılmaz bir korku veren adam orada yaşamıştı. Fakat, şimdi, kale terk edilmişti; Baron de Gortz Napoli'den kaçtıktan sonra bir daha geri dönmemişti. Ne ol-

duğu da bilinmiyordu; büyük sanatçının ölümünden sonra yaşamına son vermiş olması da mümkündü.

Franz, bu şekilde, varsayımlar arasında dolanıp duruyor, neye karar kılacağını bilemiyordu.

Diğer yandan, Ormancı Nic Deck'in macerası da belli ölçülerde kafasını meşgul etmiyor değildi. Werst halkını sakinleştirmek için bile olsa, esrarı çözebilmek hoşuna gidecekti.

Böylece, hırsız ursuz takımının şatoyu sığınak tuttuklarından kuşku duymayan genç kont, Karlsburg polisini uyararak bu sahte hayaletlerin dalaverelerini bozma yönünde verdiği sözü tutmaya karar verdi.

Yine de, Franz, birşeyler yapabilmek için bu olay hakkındaki en ince ayrıntıları öğrenmek istiyordu. En iyisi genç ormancıyla bizzat konuşmaktı. Bu nedenle, öğleden sonra saat üçe doğru, *Kral Mathias*'a geri dönmeden önce, *biró*'nun evine gitti.

Yargıç Koltz onu kabul etmekten pek hoşnut gözüktü – sayın bay kont de Télek gibi bir soyluyu... Rumen soyundan asil bir ailenin evladını... Werst Köyü'nün yeniden huzura... ve de refaha... kavuşmasını borçlu olduğu kişi-

yi... çünkü turistler bölgeyi ziyarete geleceklerdi... ve Karpatlar Şatosu'nun kötü yürekli cinlerinden tedirgin olmadan, ayakbastı parasını ödeyeceklerdi... evet, bu kişiyi evinde görmek pek hoşuna gitmişti...

Franz de Télek, Yargıç Koltz'a iltifatları için teşekkür etti ve Nic Deck'in yanına çıkmasının uygun olup olmadığını sordu.

"Asla rahatsız etmezsiniz, sayın kont," cevabını verdi *biró*. "O cesur delikanlı olabildiğince iyi ve yeniden işe koyulmakta gecikmeyecektir."

Sonra, arkasına dönerek:

"Öyle değil mi, Miriota?" diye ekledi, salona henüz girmiş olan kızına seslenerek.

"Tanrı'nın dediği olur, babacığım!" cevabını verdi Miriota, heyecanlı bir sesle.

Franz, genç kızın kendisini nazikçe selamlamasından hoşnut kaldı. Ve, nişanlısının durumundan hâlâ endişeli olduğunu fark edince, bu konuda ondan bazı açıklamalar istedi.

"İşittiğime göre," dedi, "Nic Deck ciddi şekilde yaralanmamış..."

"Hayır, sayın bay kont," cevabını verdi Miriota, "Tanrı'ya şükür!"

"Werst'te iyi bir doktor var mı?"

"Eh!" dedi Yargıç Koltz. "Eski karantina hastabakıcısının gururunu pek okşamayacak bir ses tonuyla."

"Doktor Patak var," cevabını verdi Miriota.

"Nic Deck'e Karpatlar Şatosu'na giderken eşlik eden kişi mi?"

"Evet, sayın bay kont."

"Bayan Miriota," dedi bunun üzerine Franz, "nişanlınızı, onun yararı için görmek ve bu macera hakkında daha kesin bilgiler edinmek isterim."

"Seve seve size bu bilgileri verir, hatta biraz yorulmak pahasına da olsa..."

"Ah, iyi niyetini kötüye kullanmam, Bayan Miriota, Nic Deck'e zarar verebilecek hiçbir şey yapmam."

"Biliyorum, sayın bay kont."

"Düğününüz ne zaman?..."

"On beş gün içinde," cevabını verdi *biró.*

"O halde, düğünde hazır bulunmaktan zevk duyacağım, tabii Yargıç Koltz beni davet etmek isterse..."

"Sayın bay kont, böyle bir şeref..."

"On beş gün içinde, anlaşıldı; eminim ki Nic Deck, güzel nişanlısıyla dolaşmaya çıkar çıkmaz iyileşecektir."

"Tanrı onu korusun, sayın bay kont!" cevabını verdi genç kız, kızararak.

O anda, sevimli yüzünde öyle belirgin bir sıkıntı görüldü ki, Franz nedenini sordu:

"Evet! Tanrı onu korusun," cevabını verdi Miriota, "çünkü, kötü yürekli cinlerin savunmasına rağmen şatoya girmeye çalışırken, Nic bu cinlere meydan okudu!... Tüm yaşamı boyunca ona acı çektirmeye çalışmayacaklarını kim bilebilir..."

"Oh! Bunun için, Bayan Miriota," cevabını verdi Franz, "her şeyi yoluna koyacağız, size söz veriyorum."

"Benim zavallı Nic'imin başına bir şey gelmeyecek değil mi?..."

"Asla, hem polisler sayesinde, birkaç gün içinde kalenin surlarında Werst meydanındaki kadar güvenli bir şekilde gezilir hale gelecek!"

Genç kont, bunca önyargılı kafalar karşısında doğaüstü meselesini tartışmanın yararsızlığına kanaat getirerek, Miriota'dan kendisini ormancının odasına götürmesini rica etti.

Genç kız bu isteği hemen yerine getirdi ve Franz'ı nişanlısıyla yalnız bıraktı.

Kral Mathias Hanı'na iki yabancının geldi-

ğinden Nic Deck'in haberi vardı. Nöbetçi kulübesi gibi geniş, eski bir koltuğun içine gömülmüş olan Nic, ziyaretçisini karşılamak için ayağa kalktı. Anlık geçirdiği felçten hemen hemen hiç iz kalmadığından, Télek kontunun sorularına cevap verebilecek durumdaydı.

"Bay Deck," dedi Franz, genç ormancının elini dostça sıktıktan sonra, "size önce, Karpatlar Şatosu'nda doğaüstü varlıkların olduğuna inanıyor musunuz diye soracağım."

"Buna inanmak zorundayım, sayın bay kont," cevabını verdi Nic Deck.

"Kalenin surlarını aşmanızı da onlar mı engelledi?"

"Hiç kuşkum yok."

"Peki niçin inanıyorsunuz, lütfen söyler misiniz?"

"Çünkü, eğer cinler yoksa başıma gelen şey açıklanamaz."

"Olup bitenleri hiç atlamadan bana bu olayı anlatma nezaketini gösterir misiniz?"

"Seve seve, sayın bay kont."

Nic Deck kendisinden istenen hikâyeyi en ince ayrıntılarıyla anlattı. Franz'ın *Kral Mathias*'taki konuklarla konuşması sırasında öğrendiği olayları doğruluyordu yalnızca – genç

kontun bu olaylara tamamen doğal bir yorum getirdiğini biliyoruz.

Velhasıl, eğer kalede bulunan insanlar, kötü niyetli olsunlar ya da olmasınlar, tuhaf görüntü etkileri yaratacak aletlere sahiplerse, o maceralı gecenin olayları kolaylıkla açıklanıyordu. Doktor Patak'ın kendini görünmez bir güç tarafından toprağa zincirlenmiş gibi hissetmesi şeklindeki o tuhaf iddiaya gelince, doktorun bir yanılsama içinde olduğu ileri sürülebilirdi. Bu da doğru gözüküyordu; korkudan çılgına dönmüş olduğu için bacakları adeta yok olmuştu; Franz da genç ormancıya bunu söyledi.

"Nasıl, sayın bay kont," cevabını verdi Nic Deck, "tam kaçmak istediği anda mı bu ödlek bacaklarını yitirdi? Bunun pek mümkün olmadığını, siz de anlayacaksınız..."

"O halde," diye sözüne devam etti Franz, "varsayalım ki ayakları hendeğin dibinde, otların altına gizlenmiş bir tuzağa kapılmış olsun..."

"Tuzaklar kapandığında," cevabını verdi genç ormancı, "insanı feci yaralar, etini parçalar, Doktor Patak'ın bacaklarında ise yara izi yok."

"Gözleminiz doğru, Nic Deck, yine de, inanın bana, eğer doktorun hareket edemediği doğruysa, ayakları bu şekilde tutulduğu içindir..."

"O halde, size şunu soracağım, sayın bay kont, bir tuzak nasıl kendiliğinden yeniden açılabilir de doktor serbest kalabilir?"

Franz cevap vermekte oldukça zorlanıyordu.

"Neyse, sayın bay kont," diye sözüne devam etti ormancı, "Doktor Patak'la ilgili olanları size bırakıyorum. Sonuçta, ben ancak kendi bildiğimi iddia edebilirim."

"Evet... o cesur doktoru bir yana bırakalım da sizin başınıza gelenlerden söz edelim, Nic Deck."

"Bana olanlar çok açık. Müthiş bir darbe yediğimden kuşkum yok, hem hiç de doğal olmayan bir biçimde."

"Vücudunuzda hiçbir yara bere izi yok muydu?" diye sordu Franz.

"Hiç yoktu, sayın bay kont, oysa şiddetli bir darbe yemiştim..."

"Asma köprünün demirlerine elinizi koyar koymaz mı?..."

"Evet, sayın bay kont, dokunur dokunmaz

sanki felç oldum. Neyse ki, öteki elimi, zinciri tutan elimi hemen bırakmadım da hendeğin dibine kadar kayabildim, doktor beni oradan kendimi kaybetmiş bir haldeyken kaldırdı."

Franz, bu açıklamalara inanmayan biri olarak kafa salladı.

"Bakın, sayın bay kont," diye sözüne devam etti Nic Deck, "size anlattıklarımı rüyada görmedim ve bir hafta boyunca bu yatakta boylu boyunca uzanıp kaldıysam, ne kolumu ne bacağımı kımıldatabildiysem, tüm bunları hayal ettiğimi söylemek akla uymaz!"

"Ben de öyle düşünüyorum, sert bir sarsıntı geçirdiğiniz kesin..."

"Sert ve şeytansı!"

"Hayır, burada ayrılıyoruz, Nic Deck," diye cevapladı genç kont. "Siz doğaüstü bir varlığın sizi çarptığına inanıyorsunuz; ben ise, buna inanmıyorum; şu nedenle ki, doğaüstü varlık diye bir şey yoktur, ister kötü yürekli olsun, ister iyi yürekli."

"O halde, sayın bay kont, başıma gelenlerin nedenini açıklayabilir misiniz?"

"Henüz açıklayamam, Nic Deck, ama her şeyin açıklanacağına, hem de en basit şekilde açıklanacağına emin olun."

"İnşallah!" dedi ormancı.

"Söyle bana," dedi Franz, "bu şato her zaman Gortz ailesinin miydi?"

"Evet, sayın bay kont, hep ona aittir, ailenin son ferdi Baron Rodolphe kendisinden hiç haber alınamadan ortadan kaybolmuş olsa da..."

"Bu kaybolma hangi döneme denk düşüyor?"

"Yaklaşık yirmi yıl önceye."

"Yirmi yıl mı?..."

"Evet, sayın bay kont. Bir gün, Baron Rodolphe bu şatoyu terk etti, son hizmetkâr da onun gidişinden birkaç ay sonra öldü ve o zamandan beri baron hiç gözükmedi."

"O zamandan beri kimse kaleye ayak basmadı mı?"

"Kimse."

"Peki, bölgede neye inanılıyor?..."

"Baron Rodolpe'un yabancı ülkelerde öldüğüne inanılır, kaybolmasının hemen ardından öldüğüne."

"Yanılıyorsunuz, Nic Deck, baron yaşıyordu – en azından beş yıl önce."

"Yaşıyor muydu, sayın bay kont?..."

"Evet... İtalya'da... Napoli'de..."

"Siz orada gördünüz mü?..."

"Gördüm."

"Peki ya beş yıldan beri?..."

"Ondan söz edildiğini hiç işitmedim."

Genç ormancı düşünceli bir hal aldı. Aklına bir fikir gelmişti – ifade etmekte tereddüt ettiği bir fikir. Nihayet, karar verdi ve başını kaldırarak, kaşları çatılı:

"Sayın bay kont," dedi, "Baron Rodolphe de Gortz'un bu kalede inzivaya çekilmek üzere bölgeye geri dönmüş olması mümkün olamaz mı?..."

"Hayır... bu mümkün değil, Nic Deck."

"Oraya saklanmakta... kendisine erişilmesine izin vermemekte ne gibi bir çıkarı olabilir?..."

"Hiç," diye cevapladı Franz de Télek.

Yine de, genç kontun zihninde bu düşünce canlanmaya başlıyordu. Varlığı her zaman oldukça muammalı olmuş o şahıs, Napoli'den ayrıldıktan sonra gelip bu şatoya sığınmış olamaz mı? Bu şatoda mutlak anlamda tecrit olarak yaşamak istiyorsa, civar bölge halkının durumunu bildiğine göre, can sıkıcı her türlü araştırmaya karşı kendini koruması, batıl inançlar sayesinde kolay olmaz mıydı?

Yine de, Franz, Werstlileri bu varsayıma yöneltmeyi gereksiz gördü. Kendisi için çok şahsi olan olaylara onları da ortak etmesi gerekecekti. Zaten kimseyi ikna edemezdi. Nic Deck sözlerine şöyle devam ettiğinde bunu hemen anladı:

"Şatodaki Baron Rodolphe ise, Baron Rodolphe'un Chort olduğuna inanmak gerekir, çünkü bana bu şekilde davranabilecek tek kişi Chort'tur!"

Bu konuya bir daha geri dönmek istemeyen Franz, konuşmanın akışını değiştirdi. Girişiminin sonuçları üzerine ormancının içini rahatlatacak her şeyi denedikten sonra, şimdi de onu bir daha bu işe kalkışmamaya ikna etmeye çalışıyordu. Bu onun işi değildi, yetkililerin işiydi; Karlsburg polisi Karpatlar Şatosu'nun sırrına vakıf olabilirdi.

Ormancının mümkün olduğunca çabuk iyileşmesini, acil şifa bulmasını dileyen genç kont Nic Deck'ten izin istedi, güzel Miriota ile düğünleri gecikmemeliydi, kendisi de düğünde hazır bulunmayı vaat etmişti.

Düşüncelere gömülen Franz, *Kral Mathias*'a geri döndü, gün boyu da dışarı çıkmadı.

Saat altıda, Jonas, büyük salonda Franz'ın

yemeğini hazır etmişti. Ayrıca, övgüye değer bir çekinceyle hareket eden Yargıç Koltz ve köydeki herhangi bir kimse onun yalnızlığını bozmaya çalışmadı.

Saat sekize doğru, Rotzko genç konta, "Bana ihtiyacınız var mı, efendim?" dedi.

"Hayır, Rotzko."

"O halde, sekide pipo içeceğim."

"Git, Rotzko, git."

Franz, bir koltuğa yerleşmiş, geçmişin unutulmaz akışının yeniden kendini göstermesine kapılmıştı. San Carlo Tiyatrosu'nun son temsili sırasında Napoli'deydi... Baron de Gortz'u görüyordu yeniden, adamın locasından başını çıkarmış bakışlarını ateşli bir şekilde sanatçıya dikmiş, sanki onu büyülemek ister gibi baktığını...

Sonra, genç kontun düşüncesi bu tuhaf kişinin imzaladığı mektuba yöneldi; baron, onu, Franz de Télek'i, La Stilla'yı öldürmekle suçluyordu...

Bu şekilde, anıları içinde kaybolan Franz, yavaş yavaş uykusunun geldiğini hissediyordu. Ama hâlâ, şaşırtıcı bir olay meydana geldiğinde en ufak gürültünün bile algılandığı o ara haldeydi.

Franz'ın yalnız, yapayalnız olduğu odada tatlı ve makamlı bir ses dolaşıyor gibiydi.

Franz, düş görüp görmediğini bile kendine soracak zaman bulamadan, doğrulup dinledi.

Evet! Bir ağız kulağına yaklaşmış gibiydi ve görünmez dudakların arasından Stefano'nun zengin anlatımlı melodisi, şu sözlerle yükseliyordu:

Nel giardino de' mille fiori,
Andiamo, mio cuore...[1]

Franz bu romansı tanıyordu... Eşsiz tatlılıktaki bu romansı La Stilla, veda temsilinden önce San Carlo Tiyatrosu'nda verdiği konserde söylemişti...

Yatışmış bir haldeki Franz, farkına varmadan, o melodiyi bir kez daha işitmenin hoşluğuna bıraktı kendini...

Sonra, cümle tamamlandı ve yavaş yavaş azalan ses, havanın yumuşak titreşimleriyle birlikte söndü.

Franz uyuşukluktan kurtuldu... Aniden doğruldu... Soluğunu tuttu, yüreğini titreten bu sesin uzaktaki yankılarını kavramaya çalıştı...

1 (It.) Bin çiçeğin bahçesine,
Gidelim, benim kalbim... (y.n.)

İçerde ve dışarda her şey sessizdi.

"Onun sesi!..." diye mırıldandı. "Evet!... onun sesiydi... o taptığım ses!"

Sonra, gerçeklik duygusuna geri dönerek:

"Uyuyordum... rüya gördüm!" dedi.

11

Ertesi gün, genç kont şafak vaktinde uyandı; gece gördüğü hayaller nedeniyle zihni hâlâ bulanıktı.

Kolozsvar yolunu tutmak için Werst Köyü'nden sabahleyin ayrılmalıydı.

Franz'ın niyeti, Petroşani ve Livadzel endüstri kasabalarını ziyaret ettikten sonra, Karlsburg'da bir tam gün kalmak, sonra da Transilvanya'nın başkentinde biraz zaman geçirmekti. Oradan da, demiryoluyla, yolculuğunun son durağı olan Macaristan'ın iç bölgelerinden geçecekti.

Franz handan ayrılmıştı. Sekide gezinirken, cep dürbününü gözlerine yerleştirmiş, doğan güneşin Orgall Yaylası üzerinde oldukça net biçimde belirginleştirdiği kalenin siluetini derin bir heyecanla inceliyordu.

Şunu düşünüyordu: Karlsburg'a vardığında, Werstlilere verdiği sözü tutacak mıydı?

Karpatlar Şatosu'nda olup bitenler hakkında polisi uyaracak mıydı?

Genç kont köyü yeniden huzura kavuşturmaya söz verdiğinde, kalenin bir hırsız ursuz çetesine yataklık ettiğine kesin olarak inanıyordu. Ya da bunlar, en azından, kesinlikle bulunmak istemediklerinden, kimsenin yaklaşmasına izin vermeyen kuşkulu insanlardı. Buna inanmıştı.

Fakat, Franz gece boyu düşünmüştü. Fikirleri değişmişti ve şimdi tereddüt ediyordu.

Gerçekten de, beş yıldan beri, Gortz ailesinin son evladı Baron Rodolphe ortadan kaybolmuştu ve başına ne geldiğini kimse bilmiyordu. Napoli'den ayrıldıktan bir süre sonra ölmüş olduğu dedikodusu yayılmıştı, ama doğru muydu acaba? Bu ölüm hakkında hangi kanıta sahiptik? Belki de Baron de Gortz yaşıyordu ve eğer yaşıyorduysa, atalarının şatosuna niçin geri dönmemiş olsundu ki? Tek yakını olarak bilinen Orfanik niçin ona eşlik etmiş olmasındı? Ve o tuhaf fizikçi, bölgedeki korkuyu beslemeye devam eden olayların yaratıcısı ve sahneleyicisi niçin olmasındı? Franz bunları düşünüyordu.

Bu doğru olabilirdi; bu varsayım oldukça

akla yatkın gözüküyordu. Eğer Baron Rodolphe de Gortz ile Orfanik kaleye sığınmışlarsa, alışkanlıklarına ve karakterlerine uygun düşen tecrit yaşamını sürdürebilmek için, oraya başkalarının ulaşmasını engelleme istekleri anlaşılıyordu.

Peki durum buysa, genç kont hangi tavrı benimsemeliydi? Baron de Gortz'un özel işlerine karışmaya çalışmış mı olurdu? Kendi kendine bu soruları soruyor, cevaplar arasında gidip geliyordu ki Rotzko sekiye çıkıp yanına geldi.

Genç kont, bu konudaki fikirlerini Rotzko'ya anlatmayı uygun buldu:

"Efendim," diye karşılık verdi Rotzko, "tüm bu şeytansı hayalleri yaratanın Baron de Gortz olması muhtemeldir. Eh! Eğer durum böyleyse, bence, biz bu işlere hiç bulaşmayalım. Werstli ödlekler diledikleri gibi çıksınlar işin içinden, bu onların işi. Bu köye huzur getireceğiz diye hiç endişelenmeyelim."

"Öyle olsun," cevabını verdi Franz, "etraflıca düşündüğümde, senin haklı olduğun kanısına varıyorum, cesur Rotzko'm benim."

"Ben de öyle düşünüyorum," diye cevap verdi asker kısaca.

"Yargıç Koltz'a ve diğerlerine gelince, kaledeki sözümona ruhlarla nasıl başa çıkacaklarını artık biliyorlar."

"Gerçekten de, efendim, Karlsburg polisini haberdar etmeleri yeter."

"Kahvaltıdan sonra yola koyuluyoruz, Rotzko."

"Her şey hazır olacak."

"Fakat, Siret Vadisi'ne tekrar inmeden önce, Plesa'ya doğru döneceğiz."

"Niçin, efendim?"

"Şu tuhaf Karpatlar Şatosu'nu yakından görmek istiyorum."

"Neye yarayacak?..."

"Bir fantezi, Rotzko, bizi yarım gün bile geciktirmeyecek bir fantezi."

Rotzko, en azından gereksiz gördüğü bu karara karşıydı. Genç konta geçmişin anısını canlı biçimde hatırlatabilecek her şeyi hep uzak tutmak istemişti. Ama bu kez boşunaydı, efendisinin kararının değişmez olduğunu görüyordu.

Çünkü Franz –karşı konulmaz bir etki altındaymış gibi– sanki kalenin cazibesine kapılmıştı. Farkında değildi ama, belki de bu çekim, Stefano'nun içli melodisini mırıldanan

La Stilla'nın sesini işittiği düşe bağlıydı.

İyi de, gördüğü düş müydü?... Evet! Yine *Kral Mathias*'ın bu salonunda, daha önce de bir sesin işitildiğine insanların emin olduğunu –Nic Deck'in tedbirsizliğiyle tehditleri üstüne çektiği o ses– hatırladığında kendine bunu sormaktaydı. Zaten, genç kontun içinde bulunduğu ruh halinde, Karpatlar Şatosu'na doğru gitmek istemesine, içeri girmeyi düşünmese bile, yaşlı surlarının eteklerine kadar uzanmayı düşünmüş olmasına şaşmamalıyız.

Franz de Télek, haklı olarak, kendi niyetinden Werst sakinlerini kesinlikle haberdar etmemeye karar vermişti. Bu insanlar, kaleye yaklaşmasını engellemek için Rotzko'ya katılabilirdi. Bu nedenle, askerine bu proje konusunda kesinlikle susmasını emretmişti. Köyden Siret Vadisi'ne doğru indiklerini görünce, Karlsburg yoluna yöneleceklerinden kimse kuşku duymayacaktı. Franz, bir başka yolun Retyezat'ın dibinden Vulkan Boğazı'na kadar uzandığını sekinin tepesinden fark etmişti. Demek ki, köyden tekrar geçmeden, yani Yargıç Koltz ve diğerleri tarafından görülmeden, Plesa'nın şişkin yamaçlarını tırmanmak mümkün olacaktı.

Öğleye doğru, Jonas'ın en sevimli gülümseyişi eşliğinde sunduğu biraz kabarık hesabı tartışmasız ödedikten sonra, Franz artık yola çıkmaya hazırdı.

Yargıç Koltz, güzel Miriota, Öğretmen Hermod, Doktor Patak, Çoban Frik ve çok sayıda köy sakini, konta veda etmek üzere toplanmıştı.

Genç ormancı bile yatağından çıkmıştı, kısa sürede yeniden ayağa kalkacağı görülüyordu – eski hastabakıcı, şerefi üzerine yemin ediyordu.

"Sizi kutlarım, Nic Deck," dedi Franz, "sizi ve nişanlınızı."

"Tebriklerinizi memnuniyetle kabul ediyoruz," cevabını verdi genç kız, mutluluktan gözleri ışıl ışıldı.

"Dilerim yolculuğunuz rahat geçer, sayın bay kont," diye ekledi ormancı.

"Evet... umarım öyle olur!" cevabını verdi Franz, yüzü asılmıştı.

"Sayın bay kont," dedi bunun üzerine Yargıç Koltz, Karlsburg'da yapmaya söz verdiğiniz müracaatları unutmamanızı rica ediyoruz."

"Unutmayacağım, Yargıç Koltz," cevabını verdi Franz. "Fakat, yolculuğumda gecikirsem

eğer, sizi rahatsız eden bu komşuluktan kurtulmanın yolunun çok basit olduğunu biliyorsunuz, şato Werst'in iyi insanlarına korku vermekten kısa süre içinde çıkar."

"Söylemesi kolay..." diye mırıldandı öğretmen.

"Yapması da," cevabını verdi Franz. "Kırk sekiz saati bulmaz, eğer isterseniz, jandarmalar kalede saklananları yakalarlar..."

"Tabii, eğer şatodakiler ruh değilse," diye düşüncesini belirtti Çoban Frik.

"Fark etmez," diye karşılık verdi Franz, belli belirsiz omuz silkerek.

"Sayın bay kont," dedi Doktor Patak, "eğer bize, Nic Deck ile bana eşlik etmiş olsaydınız, belki böyle konuşmazdınız!"

"Bilemem, doktor," cevabını verdi Franz. "Ben de sizin gibi kale hendeğinin içinde ayaklarımdan tuhaf biçimde tutulmuş olsaydım..."

"Ayaklarımdan... evet, sayın bay kont, ya da daha doğrusu, botlardan! Tabii eğer, içinde bulunduğum... ruh halinde... benim... düş gördüğümü... ileri sürmüyorsanız..."

"Ben bir iddiada bulunmuyorum, bayım," cevabını verdi Franz. "Sizin açıklayamadığınız

şeyi açıklamaya da hiç çalışmıyorum. Ama şuna emin olun, eğer jandarmalar Karpatlar Şatosu'nu ziyarete gelirlerse, onların disipline alışkın olan botları, sizinkiler gibi kök salıp kalmaz."

Genç kont, doktora hitaben bunları söyledikten sonra, saygıdeğer Franz de Télek'in, hanını onurlandırmasından pek onur duymuş olan... *Kral Mathias*'ın hancısının saygılarını son bir kez daha kabul etti. Franz, Yargıç Koltz'u, Nic Deck'i, nişanlısını ve meydanda toplanmış olan köylüleri selamladıktan sonra, Rotzko'ya işaret etti. İkisi birden hızlı adımlarla boğaz yolundan aşağıya inmeye başladılar.

Bir saatten kısa bir sürede, Franz ile askeri nehrin sağ yakasına varmışlardı. Ardından, Retyezat'ın güney eteklerini izlemeye koyuldular.

Rotzko, efendisine hiçbir şey söylememekte kararlıydı; boşuna çabalamak olurdu. Ona askerce itaat etmeye alışkındı. Genç kont herhangi bir tehlikeli maceraya atılırsa, onu çekip çıkarmayı bilirdi.

İki saatlik yürüyüşten sonra, Franz ve Rotzko biraz dinlenmek için durdular.

Durdukları yerde, hafifçe sağa doğru kıv-

rılmış olan Eflak Siret'i, çok belirgin bir dirsekle yola yaklaşıyordu. Diğer tarafta, Plesa'nın tümseği üzerinde, Orgall Yaylası, yarım mil, yani yaklaşık bir fersah mesafede yuvarlak bir hal alıyordu. Dolayısıyla, Siret'ten uzaklaşmak uygun olurdu, çünkü Franz, şato istikametine yönelmek için boğazı aşmaktan yanaydı.

Werst'ten tekrar geçmemek için yoldan sapmaları, şatoyu köyden ayıran mesafeyi iki katına çıkarıyordu. Yine de, Franz ve Rotzko, Orgall Yaylası'nın doruğuna vardıklarında hâlâ gündüz olacaktı. Genç konta kaleyi dışardan gözlemlemek için vakit kalacaktı. Werst yoluna tekrar inmek için akşamı beklediklerinde, kimse tarafından görülmeden kolaylıkla geçecekleri kesindi. Franz'ın niyeti geceyi, Siret'in iki kolunun kesiştiği yerdeki küçük Livadzel Kasabası'nda geçirmek ve ertesi gün Karlsburg'a doğru yola çıkmaktı.

Mola yarım saat sürdü. Baron de Gortz'un kendini bu şatonun ücra bir köşesine gizlemiş olduğu düşüncesinin pek heyecanlandırdığı ve anılarına fazlasıyla gömülmüş olan Franz, tek laf etmedi...

Rotzko da ona, "Daha ileri gitmemiz gerek-

siz, efendim!... Bu lanetli kaleye sırtımızı dönelim ve çekip gidelim!" dememek için büyük bir sabır gösterdi.

İkisi birlikte vadinin yatağı boyunca ilerlediler. Önce, hiçbir patikanın geçmediği bir yığın ağaç arasından yollarını bulmak zorunda kaldılar. Toprak yer yer pek derinden aşınmıştı. Yağmur mevsiminde, Siret kimi zaman taşar ve taşkını bu topraklar üzerinde gürültülü patırtılı bir sel halinde akar, buraları batağa çevirirdi. Bu durum, yürümekte kimi güçlüklere ve sonuç olarak da biraz gecikmeye yol açtı. Vulkan Boğazı yoluna çıkmak için bir saat gerekti; saat beşe doğru boğaz yolunu aşmışlardı.

Plesa'nın sağ yamacında, Nic Deck'in baltayla geçit açtığı o ormanlar yoktu; fakat başka türlü güçlüklerle uğraşmak gerekiyordu. Buzultaşı döküntüleri vardı. Bunlar arasında tedbirsizce yürümek olmazdı. Beklenmedik girinti çıkıntılar, derin kırıklar vardı; tabanları sağlam olmayan ve dağlık bir yöredeki buz kütleleri gibi dikilen kaya bloklarıyla kaplıydı ortalık. Dağların doruklarından çığların yuvarladığı dev kaya yığınları karmakarışık bir halde dağılmıştı. Sonuçta, her taraf, tüm deh-

şeti içinde gerçek bir kaos görünümündeydi.

Bu koşullarda şevi tırmanmak, çok güç gerektiren bir saatlik bir çaba istiyordu. Gerçekten de, Karpatlar Şatosu, yalnızca çevresinin aşılmaz engellerle dolu olmasıyla bile kendini savunabilir gözüküyordu. Belki de, Rotzko, aşılması imkânsız engellerin çıkmasını umuyordu: Hiç öyle olmadı.

Kaya bloklarının ve çukurların bulunduğu bölgeyi aştıktan sonra, nihayet Orgall Yaylası'nın ön doruğuna ulaşıldı. Bu noktada, şato bu iç karartıcı çölün ortasında daha net çizgileriyle görülüyordu. Yıllardır, korku nedeniyle, bölge sakinleri buradan uzak kalmıştı.

Şunu belirtmek gerekir ki, Franz ile Rotzko kaleye yan hendek bayırından, kuzeye doğru yönelmiş olanından varacaklardı. Nic Deck ile Doktor Patak'ın doğudaki hendek bayırından varmış olmalarının nedeni, Plesa'nın sol tarafı boyunca ilerleyerek, Nyad sel yatağını ve boğaz yolunu sağda bırakmış olmalarıydı. Gerçekten de, iki yön arasında belirgin bir açı vardı, ana burç bu açının tepesini meydana getiriyordu. Zaten, kuzey tarafta, suru aşmak imkânsızdı, çünkü, burada ne kapı vardı ne asma köprü; dahası hendeğin bayırı da,

yaylanın düzensizliklerine uyum sağlayarak, oldukça yükseğe çıkmaktaydı.

Kısacası, bu tarafta tüm girişlerin kapalı olması pek önemli değildi, çünkü genç kont şatonun surlarını aşmayı zaten düşünmüyordu.

Saat yedi buçuk olduğunda Franz de Télek ile Rotzko, Orgall Yaylası'nın uç sınırında durdular. Gölgelere bulanmış bu vahşi yığın önlerinde uzanıyordu. Rengi, Plesa kayalarının antik renklerine uyum sağlamıştı. Solda, ani bir dirsek oluşturan surlar, köşe burcu tarafından korunuyordu. Orada, dolma toprağın üzerinde, mazgallı duvarların üstünde, kayınağacı görüntüyü buruşturuyordu. Ağacın burkulmuş dalları, o yükseklikte esen şiddetli güneybatı boralarının kanıtıydı.

Gerçekten de, Çoban Frik kesinlikle yanılmamıştı. Efsaneye bakılırsa, Gortz baronlarının eski kalesinin üç yıllık ömrü kalmıştı.

Franz, sessizlik içinde, ortadaki bodur burcun hâkimiyetindeki bu yapılara bakıyordu. Orada, kuşkusuz, bu karışık yığının altında hâlâ tonozlu salonlar gizliydi; geniş ve çınlayan, uzun labirentsi koridorlar, eski Macarların kalelerinde hâlâ mevcut olan, toprağın derinliklerine gömülmüş küçük odalar vardı.

Gortz ailesinin son evladının, esrarını kimsenin bilemeyeceği bir unutuluş içine gömülmesine bu eski küçük şatodan daha uygun bir yer olamazdı. Genç kont düşündükçe, Rodolphe de Gortz'un, Karpatlar Şatosu'nun tecrit edilmiş surları arasına sığınmış olduğu fikrine daha çok bağlanıyordu.

Yine de, ana burçta herhangi bir konuğun varlığına işaret eden bir şey yoktu. Bacalarından tek bir duman çıkmıyordu; sımsıkı kapalı pencerelerinden tek bir gürültü işitilmiyordu. Karanlık malikânenin esrarını bozan hiçbir şey –bir kuş sesi bile– yoktu.

Eskiden şenliklerin gürültü patırtısıyla ve kılıçların şakırtısıyla dolup taşan bu suru, Franz, açgözlü bakışlarıyla bir süre inceledi. Ama, susuyordu; ruhuna bunaltıcı düşünceler musallat olmuştu; yüreği anılarla doluydu.

Genç kontu kendi haline bırakmak isteyen Rotzko, bir kenara çekilmeye özen göstermişti. Tek bir şey bile söyleyerek onu rahatsız etmek istemiyordu. Fakat, güneş Plesa sıradağlarının ardında kaybolurken, Siret'in iki kolunun oluşturduğu vadi gölgelerle dolmaya başladığında, artık tereddüt etmedi.

"Efendim," dedi, "akşam oluyor... Birazdan

saat sekiz olacak."

Franz işitmemiş gibiydi.

"Gitme zamanı geldi," diye tekrarladı Rotzko, "hanlar kapanmadan Livadzel'de olmak istiyorsak eğer."

"Rotzko... birazdan... evet... birazdan... senin yanına geliyorum," cevabını verdi Franz.

"En azından bir saat gerekiyor bize, efendim, boğazın yolunu yeniden tutmak için ve gece hava kapalı olacağından, yoldan geçerken görünme riskimiz yok."

"Birkaç dakika daha," cevabını verdi Franz, "sonra köye doğru ineceğiz."

Genç kont, Orgall Yaylası'na gelirken durduğu yerden kımıldamamıştı.

"Unutmayın, efendim," diye tekrar sözü aldı Rotzko, "geceleyin, bu kayaların ortasından geçmek güç olur... Henüz gün ışığı varken oraya varabiliriz... Israr ettiğim için beni bağışlayın..."

"Evet... gidelim... Rotzko... Seni takip ediyorum..."

Sanki kale, Franz'ı karşı konulmaz biçimde tutuyor gibiydi; belki de yüreğinin derinlerinde, farkına varmayı beceremediği şu gizli ön-

sezilerden biri tutuyordu onu. Doktor Patak'ın, hendeğin dibinde başına geldiği gibi, toprağa mı çivilenmişti?... Hayır! Bacaklarını tutan hiçbir engel, hiçbir tuzak yoktu... Yaylanın üzerinde ileri geri gidebilirdi ve eğer isterse, hendek boyunca, surların etrafında dolaşmasına da bir şey engel olamazdı....

Belki de bunu istiyordu.

Rotzko da böyle düşündü ve son bir kez daha seslenmeye karar verdi:

"Geliyor musunuz, efendim?..."

"Evet... evet..." cevabını verdi Franz.

Ama kımıldamadı.

Orgall Yaylası çoktan kararmıştı. Sıradağların yayılan gölgesi, güneye doğru uzanırken, kale yapılarının tümünü örtüyordu; yapıların hatları belirsiz bir karaltı halini alıyordu. Kısa süre içinde her şey görünmez olacaktı, tabii eğer ana burcun dar pencerelerinden herhangi bir ışık fışkırmazsa.

"Efendim... gelin haydi!" diye tekrarladı Rotzko.

Ve Franz nihayet onu izleyecekti ki, efsanevi kayınağacının bulunduğu burcun dolma toprağı üzerinde belli belirsiz bir siluet göründü...

Franz siluete bakarak kalakaldı; profil yavaş yavaş belirginleşiyordu.

Bir kadındı bu, dağınık saçlı, uzun beyaz bir giysi içinde, ellerini uzatmış.

Ama bu kostüm, La Stilla'nın, Franz de Télek'in onu son kez gördüğü *Orlando*'nun o final sahnesinde giydiği kostüm değil miydi?

Evet! La Stilla'ydı o, hareketsiz, ellerini genç konta doğru uzatmış, delici bakışlarını ona dikmiş olan La Stilla...

"O!... o!" diye haykırdı.

İleri atılan Franz, eğer Rotzko tutmamış olsaydı, surların dibine kadar yuvarlanacaktı...

Görüntü aniden silindi. La Stilla ancak bir dakika kadar görünmüştü...

Önemi yoktu! Franz'ın onu tanıması için bir dakika yetmişti. Ağzından şu sözler çıktı:

"O... o... yaşıyor!"

12

Mümkün müydü bu? Franz de Télek'in bir daha asla göremeyeceğini sandığı La Stilla, burcun dolma toprağı üzerinde ona görünmüştü!... Bir göz yanılmasının oyuncağı olmadığı kesindi, Rotzko da onun gibi görmüştü!... Büyük sanatçının ta kendisiydi o, Angelica kostümü içerisinde, San Carlo Tiyatrosu'ndaki veda temsili sırasında seyircinin karşısına çıktığı haliyle!

Korkunç hakikat genç kontun gözlerinde parladı! Demek ki, bu sevgili kadın, Télek kontesi olacak olan kadın, beş yıldan beri Transilvanya dağlarının ortasında hapisti! Demek ki, Franz'ın sahnede düşüp öldüğünü gördüğü kadın yaşıyordu! Demek ki, onu oteline can çekişir halde taşırlarken, Baron Rodolphe, La Stilla'nın evine girebilmiş, onu kaçırıp Karpatlar'daki bu şatoya getirebilmişti; demek ki, ertesi gün, Napoli'deki Campo San-

to Nuovo'da tüm halkın peşinden gittiği yalnızca boş bir tabuttu!

Tüm bunlar inanılmaz, kabul edilmez, sağduyuya aykırı geliyordu. Bu bir mucizeydi, inanılır şey değildi. Franz inatla tekrarlıyordu... Evet!... Ama bir gerçek kendini dayatıyordu: La Stilla kalede olduğuna göre, Baron de Gortz tarafından kaçırılmıştı!... Canlıydı, çünkü onu şu duvarın üstünde görmüştü!... Franz mutlak bir gerçekle karşı karşıyaydı.

Genç kont, fikirlerinin karmaşasına düzen vermeye çalışıyordu. Ama fikirleri de zaten tek bir noktada yoğunlaşıyordu: Karpatlar Şatosu'nda beş yıldan beri hapis olan La Stilla'yı Rodolphe de Gortz'un ellerinden koparıp almak!

"Rotzko," dedi Franz, soluk soluğa bir sesle, "dinle beni... özellikle anla beni... çünkü aklım başımdan gidecek sanıyorum..."

"Efendim... saygıdeğer efendim!"

"Ne pahasına olursa olsun, ona ulaşmalıyım... ona!... Hemen bu gece..."

"Hayır... yarın..."

"Bu gece, diyorum sana!... Orada o... Benim onu gördüğüm gibi o da beni gördü... Beni bekliyor..."

"Eh... sizi izleyeceğim..."

"Hayır!... Tek başıma gideceğim."

"Tek başınıza mı?..."

"Evet."

"Ama kalenin içine nasıl gireceksiniz, Nic Deck yapamadığına göre?..."

"Gireceğim, diyorum sana."

"Kapı kapalı..."

"Benim için kapalı olmayacak... Arayacağım... Bir delik bulacağım... oradan geçeceğim..."

"Size eşlik etmemi istemiyor musunuz... efendim?... İstemiyor musunuz?"

"Hayır!... Birbirimizden ayrılacağız, bana ancak böyle hizmet edebilirsin..."

"O halde sizi burada mı bekleyeceğim?..."

"Hayır, Rotzko."

"Peki nereye gideceğim?"

"Werst'e... daha doğrusu... hayır... Werst'e değil..." dedi Franz. "O insanların bilmesine gerek yok... Vulkan Köyü'ne in, bu geceyi orada geçirirsin... Yarın beni görmezsen, sabah olur olmaz Vulkan'dan ayrıl... yani... hayır... birkaç saat daha bekle... Sonra, Karlsburg'a doğru yola çık... Orada, polis şefine haber verirsin... Ona her şeyi anlatırsın... Sonunda,

polislerle birlikte gel... Eğer gerekirse, kaleye saldırsınlar... Onu kurtarın!... Ah! Tanrı aşkına... o... yaşıyor... Rodolphe de Gortz'un ellerinde!..."

Genç kont bu kesik kesik cümleleri söylerken, Rotzko efendisinin giderek daha çok heyecanlandığını ve artık kendine hâkim olamayan bir adamın düzensiz duygularıyla konuşmaya başladığını görüyordu.

"Git... Rotzko!" diye haykırdı Franz son bir kez.

"Gitmemi mi istiyorsunuz?..."

"Evet!"

Bu resmi buyruk karşısında, Rotzko'nun boyun eğmekten başka yapacağı bir şey yoktu. Zaten, Franz uzaklaşmıştı bile ve karanlık, onu askerin bakışlarından saklıyordu.

Rotzko bir süre olduğu yerde kaldı, gitmeye karar veremiyordu. Franz'ın çabalarının boşuna olacağı, surları aşmayı başaramayacağı, Vulkan Köyü'ne geri dönmek zorunda kalacağı fikri geldi aklına... belki ertesi gün... belki bu gece... O zaman ikisi birlikte Karlsburg'a giderlerdi, ve Franz'ın da ormancının da beceremediğini yetkililerin memurları becerirdi... şu Rodolphe de Gortz'un hakkından

gelirlerdi... bahtsız La Stilla'yı onun elinden kurtarırlardı... Şu Karpatlar Şatosu'nu didik didik ararlardı... gerekirse... cehennemin tüm şeytanları şatoyu savunmak için bir araya gelse de... taş üstünde taş bırakmazlardı!

Ve Rotzko, Vulkan Boğazı yoluna ulaşmak için Orgall Yaylası'nın dik yamaçlarından aşağıya indi.

Bu arada, kale hendeğinin yan duvarlarını izleyen Franz, sol taraftaki köşe burcunun etrafını dolaşmıştı.

Bin tane fikir geçiyordu aklından. La Stilla orada zorla alıkonduğuna göre, Baron de Gortz'un varlığından artık kuşku duymuyordu... Orada ancak o olabilirdi... La Stilla yaşıyordu!... Peki ama Franz ona nasıl ulaşabilecekti?... Onu şatonun dışına nasıl çıkarabilecekti?... Bilemiyordu, ama bunu yapmalıydı... yapacaktı da... Nic Deck'in aşamadığı engelleri o aşacaktı... Onu bu harabelerin ortasına iten şey merak değildi, tutkuydu, canlı olarak bulduğu bu kadına olan aşkıydı. Evet! Canlı!... Öldüğüne inanmıştı, şimdi ise onu Rodolphe de Gortz'un ellerinden koparıp alacaktı!

Aslında, Franz ancak güneydeki surdan içeri girebileceği düşüncesindeydi; asma köp-

rünün eriştiği kapı oraya açılıyordu. Bu yüksek duvarlara tırmanmayı denememesi gerektiğini anlayarak, burcun köşesini döner dönmez, Orgall Yaylası'nın doruğu boyunca ilerlemeye devam etti.

Gündüz bu işi yapmakta hiç güçlük yoktu. Gecenin ortasında ise, ay henüz doğmadığından –dağlar arasında yoğunlaşan sislerle koyulaşan bir gece– buralarda yürümek oldukça tehlikeliydi. Yanlış atılacak bir adım, hendeğin dibine kadar düşme tehlikesi, kayalara çarpma, hatta kayaların yuvarlanmasına yol açma tehlikesi vardı.

Franz yine de ilerliyordu, hendek duvarının zigzaglarına mümkün olduğunca yakından tutunarak, elleriyle ve ayaklarıyla duvarı yoklayarak, uzaklaşmadığına emin olmaya çalışıyordu. İnsanüstü bir güçle davranıyordu. Ayrıca, kendisini yanıltmayacağına emin olduğu olağanüstü bir içgüdünün rehberliğinde ilerlediğini de hissediyordu.

Burcun ötesinde, güney duvarı görülüyordu. Asma köprü, kapıya dayalı olarak kaldırılmadığında, orada duruyordu.

Bu burçtan sonra, engeller çoğalıyor gibiydi. Yaylayı dolduran dev kayalar arasında,

hendek duvarını izlemek mümkün değildi; ondan uzaklaşmak gerekiyordu. Dolmenlerin ve menhirlerin düzensizce yerleştirildiği bir Karnak alanının ortasında yolunu bulmaya çalışan birini hayal edin. Yönünü bulacağı tek bir işaret yok, merkez burcun tepesine kadar inmiş karanlık gecede tek bir ışık yok!

Franz yine de ilerliyordu. Kimi yerde tüm geçidi kapayan dev bir kaya parçasının üstüne tırmanıyor, kimi yerde kayalar arasında sürünüyordu; ellerini dikenler ve çalı çırpılar yırtıyordu. Zırıltılı, ürkünç çığlıklar atarak kaçan akkuyruklu kartal çiftleri başına değiyordu.

Ah! Niçin eski şapelin çanı, Nic Deck ve doktor için çaldığı gibi çalmıyordu? Onları içine almış olan o yoğun ışık, burcun mazgalları üzerinde niçin yanmıyordu? O sese doğru yürürdü, o ışığa doğru ilerlerdi, tıpkı denizcinin bir alarm sirenine doğru ya da bir deniz fenerinin yanıp sönmesine doğru ilerlemesi gibi!

Hayır!... Görüş mesafesini birkaç adımla sınırlayan kapkaranlık geceden başka bir şey yoktu.

Bu durum yaklaşık bir saat sürdü. Sol tarafta toprağın eğimi iyice belirginleştiğinden,

Franz yolunu şaşırdığını hissediyordu. Belki de kapı hizasından daha aşağıya inmişti. Yoksa, asma köprüyü geçip gitmiş miydi?

Durdu, ayaklarını yere vurdu, ellerini büktü. Hangi yöne gitmeliydi? Gündüzü beklemek zorunda kalacağı düşüncesi onu öfkelendiriyordu... O zaman kaledekiler onu görürdü... Onları ansızın yakalayamazdı... Rodolphe de Gortz önlemini alırdı...

Geceleyin, tam da bu gece surlardan içeri girmesi gerekiyordu, ama Franz bu karanlıkların ortasında yönünü bulmayı başaramıyordu.

Bir çığlık attı... bir ümitsizlik çığlığı.

"Stilla..." diye haykırdı, "Stilla'm benim!..."

Mahpus kadın onu işitebilir, ona cevap verebilir miydi?...

Yine de, yirmi defa bu adı haykırdı ve Plesa'nın yankıları adı ona geri getirdi.

Aniden Franz bir şey seçer gibi oldu. Karanlığın içinden bir ışık süzülüyordu – oldukça canlı bir ışık, kaynağı belli bir yükseklikte olmalıydı.

"Kale orada... orada!" dedi, kendi kendine.

Gerçekten de, o ışık, bulunduğu konum itibarıyla, ancak ana burçtan gelebilirdi.

Aşırı coşkulu ruh hali içindeki Franz, kendisine bu yardımı gönderenin La Stilla olduğuna inanmakta bir an bile tereddüt etmedi. Kuşkuya yer yoktu, kadın onu tanımıştı, Franz burcun dolma toprağı üzerinde kendisini görür görmez tanımıştı. Şimdi ise, bu işareti gönderen oydu, kapıya kadar gelmesi için izlemesi gereken yolu işaret eden oydu...

Franz o ışığa doğru yöneldi; yaklaştıkça parlaklık artıyordu. Orgall Yaylası'nda fazla sola yöneldiğinden, sağa doğru yirmi adım kadar çıkmak zorunda kaldı ve eliyle biraz yokladıktan sonra, hendek duvarının kenarını buldu.

Işık, Franz'ın karşısında parlıyordu ve yüksekliği, ana burcun pencerelerinin birinden geldiğini kanıtlıyordu.

Franz artık son engellerle karşı karşıyaydı – belki de aşılamazdı bunlar!

Gerçekten de, kapı kapalı olduğuna, asma köprü kalkık olduğuna göre, kale duvarı boyunca ilerlemesi gerekiyordu... Peki sonra, elli ayak kadar yükselen bir duvarın önünde ne yapacaktı?...

Franz, kapı açık olduğunda asma köprünün dayandığı yere doğru ilerledi...

Asma köprü inikti.

Bir an bile düşünmeden Franz sallanan köprüyü geçti ve elini kapıya koydu...

Kapı açıldı.

Franz karanlık kemerin altına girdi aceleyle. Fakat, daha birkaç adım atmıştı ki, asma köprü gürültülü bir şekilde kalktı ve kapıya dayandı...

Kont Franz de Télek, Karpatlar Şatosu'nda hapsolmuştu.

13

Transilvanya bölgesinin insanları ve Vulkan Boğazı'ndan inen ya da çıkan yolcular, Karpatlar Şatosu'nu ancak dış görünüşüyle tanırlardı. Werst Köyü'nün ve civarının en cesurları, korkudan uzakta durup baktıklarında, harabe halindeki bir kalenin devasa taş yığınını görürlerdi.

Fakat, surların içine girildiğinde, kale sanıldığı kadar yıkık dökük müydü? Hayır. Sağlam duvarların koruduğu eski feodal kalenin dokunulmadan kalmış binalarında hâlâ tüm bir garnizon barınabilirdi.

Kemerli, geniş salonlar, derin mahzenler, çok sayıda koridor, uzun, parlak otlar altında taş döşemeleri kaybolmuş avlular, gün ışığının asla girmediği yeraltı odaları, kalın duvarların içine saklanmış merdivenler, sur bedenindeki dar mazgalların aydınlattığı kazamatlar, kale duvarının çeşitli yapıları arasında,

mazgallarla delik deşik olmuş bir sahanlıkla süslü, hâlâ oturulabilecek durumdaki odalarıyla üç katlı merkez burcu, burçların dolma toprağına kadar yükselen, altyapının derinlerine kadar inen, arapsaçı gibi birbirine girmiş, bitmek bilmeyen koridorlar, yağmur sularının toplandığı ve fazlasının Nyad'ın sel yatağına doğru akmasını sağlayan, sağda solda birkaç sarnıç, nihayet, sanıldığı gibi kapalı olmayan ve Vulkan Boğazı yoluna açılan uzun tüneller... Karpatlar Şatosu'nun bütünü böyleydi. Geometrik planı Porsenna, Lemnos ya da Girit labirentleri kadar karmaşık bir sistemdi.

Genç adamı, Minos'un kızını ele geçirmek isteyen Theseus gibi, bu kalenin sonsuz dolambaçları arasına çekmiş olan şey, yoğun, karşı konulmaz bir duyguydu. Yunan kahramana rehberlik etmiş olan Ariadne'nin ipliğini orada bulabilecek miydi acaba?

Franz'ın tek bir düşüncesi vardı, şu surların içine girmek. Bunu da başarmıştı. Aslında belki şunu düşünmesi gerekirdi: O güne kadar kalkık olan asma köprü, onun geçmesi için kasıtlı olarak indirilmiş gözüküyordu!... Kapının aniden kapanmış olmasından da endişelenmeliydi belki!... Ama o bunu bile düşünmüyordu.

Sonunda şatodaydı, Rodolphe de Gortz'un La Stilla'yı elinde tuttuğu şatoda. Ona ulaşmak için kendi hayatını feda edebilirdi.

Franz'ın içine girdiği galeri geniş ve yüksekti. Tonozları basıklaştırıldığından zifiri bir karanlığa gömülmüştü. Döşeme taşları birbirinden ayrılmış olduğundan emin adımlarla yürüyemiyordu.

Franz sol duvara yaklaştı, güherçileli yüzeyi elinin altında ufalanan kenar taşlarına tutunarak bu duvar boyunca ilerledi. Kendi adımları hariç, hiçbir ses işitmiyordu, bunlar da uzaklarda yankılanıyordu. Eskimişlik kokusu taşıyan, ılık bir hava akımı sırtından onu iteliyordu, sanki galerinin öteki ucundan havayı çağırmışlardı.

Soldaki son köşenin taş desteğini geride bırakan Franz, daha dar olduğu açıkça hissedilen bir koridorun girişinde buldu kendini. Kollarını açtığında sıvalara değiyordu.

Vücudu eğik, elleri ve ayaklarıyla sağı solu yoklayarak, bu koridorun düz bir yön izleyip izlemediğini anlamaya çalışarak böylece ilerledi.

Köşedeki sütundan aşağı yukarı iki yüz adım sonra Franz koridorun sola doğru döndüğünü hissetti. Elli adım sonra ise tam tersi

bir yöne dönecekti. Bu koridor kalenin duvarına geri mi dönüyordu yoksa? O halde, ana burcun dibine götürmüyor olabilirdi.

Franz hızlanmaya çalıştı. Fakat, ya zemindeki bir tümseğe çarparak, ya da yönünü değiştiren ani bir köşe yüzünden her an duruyordu. Zaman zaman, duvarda açılmış bazı deliklere rastlıyordu, koridorun yan kollarına geçiliyordu buralardan. Fakat hepsi karanlıktı, dipsizdi. Franz, gerçekten köstebeklerin açtığına benzeyen bu labirentin içinde, yönünü boş yere bulmaya çabaladı.

Çıkmaz yollarda yolunu kaybettiğini fark eden Franz, defalarca geri döndü. Doğru dürüst kapatılmamış bir döşeme çukurunun çöküp, içinden çıkamayacağı kuyulu bir zindanın dibine yuvarlanmasına yol açacağından korkuyordu. Altının boş olduğu çıkardığı sesten anlaşılan bazı taşlara bastığında da, duvarlara tutunuyordu, ama düşünmek için zaman bırakmayan bir cesaretle ilerleyip duruyordu.

Franz, henüz ne aşağıya doğru indiğinden ne de yukarı çıktığından, sur binaları arasındaki iç avlularla aynı düzeyde bulunuyordu; dolayısıyla bu koridorun ana burca, hatta merdivenin başına varma ihtimali vardı.

Kalenin kapısı ile binaları arasında daha doğrudan gibi bağ olması gerekiyordu kuşkusuz. Evet, Gortz ailesinin oturduğu dönemlerde, bu bitmek bilmeyen geçitlere girmek gerekmezdi. Ana kapının karşısında, birinci galerinin tersi yönde duran ikinci bir kapı talimhaneye açılıyordu, ana burç da talimhanenin ortasında yükseliyordu; ama kapı kapatılmış olduğundan Franz onun yerini bile fark etmemişti.

Genç kontun dolambaçlı koridorlar arasında yol alışından bu yana bir saat geçmişti. Uzaklardan hiçbir gürültü işitmiyordu, La Stilla adını haykırmaya ise, yankıları burcun katlarına kadar ulaşır diye, cesaret edemiyordu. Ama asla cesaretini yitirmemişti, gücü yettiği kadar gidecekti, ta ki aşılmaz bir engel onu durmak zorunda bırakana kadar.

Bununla birlikte, Franz, farkında değildi ama, çoktan bitip tükenmişti. Werst'ten yola çıkışından bu yana ağzına bir lokma atmamıştı. Açlıktan ve susuzluktan ölüyordu. Adımlarını sağlam basamıyordu, bacakları bükülüyordu. Giysilerinden giren bu nemli ve sıcak havanın ortasında, soluğu kesiliyor, kalbi hızlı hızlı çarpıyordu.

Saat dokuza geliyor olmalıydı ki, Franz, sol ayağını uzattığında zemine değmediğini fark etti.

Eğildi, yere dokundu ve eliyle, aşağıya doğru inen bir basamağı, sonra bir ikincisini hissetti.

Orada bir merdiven vardı.

Bu merdiven şatonun temellerine doğru iniyor olmalıydı ve belki de çıkışı yoktu.

Franz inmekte tereddüt etmedi. İnerken basamakları saydı, koridora göre eğik bir yönde iniyordu.

Yetmiş yedi basamak indiğinde, yatay, dar ve uzun ikinci bir yola vardı. Bu yol da çok sayıda ve karanlık dolambaçlar içinde kayboluyordu.

Franz böylece yarım saat kadar yürüdü. Yorgunluktan bitkin düşmüştü ki, ilerde, iki ya da üç yüz adım ötede ışıklı bir nokta belirdi.

Bu ışığın kaynağı neydi? Yalnızca doğal bir olay mıydı? Bu derinliklerde yanan, gaz parlamasından çıkan bir alevin hidrojeni miydi? Sakın kalede oturanlardan birinin taşıdığı bir el feneri olmasın?

"O mu yoksa?..." diye mırıldandı Franz.

Orgall Yaylası'nın kayaları arasında yolunu kaybettiğinde, sanki şatonun girişini göstermek isteyen bir ışığı daha önce de gördüğü aklına geldi. Burcun pencerelerinden birinden o ışığı tutan La Stilla idiyse, bu yeraltı dolambaçları arasında ona rehberlik etmeye çalışan niçin o olmasındı?

Kendine ancak hâkim olan Franz, eğildi ve hiç kımıldamadan baktı.

Bu, ışıklı bir noktadan çok, geniş, dağınık bir aydınlığa benziyordu. Koridorun ucundaki bir tür yeraltı mezarını aydınlatıyor gibiydi.

Emekleyerek yürüyüşünü hızlandırmaya karar verdi Franz, çünkü bacakları üstünde zar zor durabiliyordu. Dar bir yarıktan geçtikten sonra, karşısına bir yeraltı mezarlığı çıktı.

İyi korunmuş bir mezarlıktı bu, on iki ayak yükseklikteydi, aşağı yukarı eşit bir çap üzerinde değirmi bir şekil alıyordu. Sekiz kalın temel direğinin başlıkları üzerinde taşınan tonozunun kaburgaları, kilit taşına doğru yayılıyordu; kilit taşının ortasına, içi sarı ışık dolu cam bir ampul yerleştirilmişti.

İki sütun arasına yerleştirilmiş olan kapının karşısında bir başka kapı vardı. Kapı kilitliydi; başları paslanmış büyük çiviler kilitlerin

dış kısmını gösteriyordu.

Franz doğruldu, bu ikinci kapıya kadar süründü, ağır dikmelerini sarsmaya çalıştı...

Çabaları sonuçsuz kaldı.

Kırık dökük birkaç eşya mezarı süslüyordu. Bir tarafta, bir yatak, daha doğrusu eski meşe göbeğinden kötü bir yatak vardı. Üstüne çeşit çeşit yatak eşyaları atılmıştı. Diğer tarafta, eğri bacaklı bir tabure, demir zıvana dilleriyle duvara raptedilmiş bir masa duruyordu. Masanın üzerine birkaç eşya konmuştu, su dolu geniş bir ibrik, içinde bir parça soğuk av eti bulunan bir tabak, peksimeti andıran büyük bir lokma ekmek. Bir köşede, bir sıvı sızıntısından beslenen bir fıskiye havuzu hafif sesler çıkarıyordu. Suyun fazlası sütunlardan birinin tabanındaki bir yerden akıp gidiyordu.

Önceden hazırlanmış bu düzenekler, bu yeraltı mezarında bir misafirin beklendiğine, daha doğrusu bu hapishaneye bir mahkûmun beklendiğine işaret etmiyor muydu? Demek ki mahkûm Franz'dı. Onu kurnazlıkla mı oraya çekmişlerdi?

Franz, düşüncelerinin karmaşası içinde, bu durumdan en ufak bir kuşku duymadı. İhtiyaçtan ve yorgunluktan tükenmiş bir halde,

masanın üstüne konmuş yiyecekleri yiyip yuttu, ibriğin içindeki sıvıyla susuzluğunu giderdi; ardından da kendini o kaba yatağa attı, birkaç dakika dinlenmek biraz güç verirdi.

Kafasını toplamaya çalışıyordu, ama sanki düşünceleri eliyle tutmak istediği bir su gibi kaçıyordu.

Araştırmalarına yeniden başlamak için gündüzü mü beklemeliydi? Hareketlerine sahip olamıyordu, yoksa iradesi uyuşmuş muydu?...

"Hayır!" dedi kendi kendine. "Beklemeyeceğim!... Burca... Ana burca bu gece varmam gerek!..."

Aniden, kemerin kilit taşına gömülü ampulün yaydığı yapay aydınlık söndü ve mezar mutlak bir karanlığa gömüldü.

Franz doğrulmak istedi... Başaramadı ve düşüncesi uykuya daldı, daha doğrusu, aniden durdu, zembereği kırılan bir saatin yelkovanı gibi. Tuhaf bir uykuydu, bunaltıcı bir uyuşukluktu bu, varlığın mutlak hiçliği, ruhun dinginliğinden kaynaklanmayan bir uyku...

Bu uyku ne kadar sürmüştü, Franz uyandığında bunu anlayamadı. Durmuş olan saati

vakti bildirmiyordu. Ama mezar yapay bir ışıkla yeniden aydınlanmıştı.

Franz yataktan dışarı çıktı, ilk kapıya doğru birkaç adım yürüdü: O hep açıktı; ikinci kapıya doğru yürüdü: O da hep kapalıydı.

Düşünmek istedi, güçlükle düşünebildi.

Vücudu önceki yorgunlukları üstünden atmış olsa da, kafasını hem boş hem de ağır hissediyordu.

"Ne kadar süre uyudum?" diye sordu kendi kendine. "Şimdi gece mi, gündüz mü?"

Mezarlığın içinde, değişen hiçbir şey yoktu, ışık yeniden yanmış, yiyecek yenilenmiş, ibrik berrak bir suyla doldurulmuştu.

Franz o ezici uyuşukluk içine dalmışken içeri biri mi girmişti yoksa? Kalenin derinliklerine erişmiş olduğunu biliyorlar mıydı?... Baron Rodolphe de Gortz'un elindeydi... Onu, Franz'ı, hemcinsleriyle hiçbir ilişkiye girmemeye mi mahkûm etmişlerdi?

Kabul edilebilir bir şey değildi bu. Hem zaten, kaçabilirdi, bunu yapabilirdi hâlâ, ana kapıya götüren galeriyi tekrar bulabilir, şatodan çıkabilirdi...

Çıkmak mı?... Ana kapının, ardından kapandığını hatırladı...

O halde, sur bedenine ulaşmaya çalışacak ve hendek duvarındaki mazgalların birinden dışarı çıkmaya çabalayacaktı... Ne pahasına olursa olsun, bir saatten önce kaleden çıkmış olmalıydı...

Ama La Stilla... Ona ulaşmaktan vaz mı geçiyordu?... Onu Rodolphe de Gortz'un ellerinden koparıp almadan mı gidecekti?...

Hayır! Başaramadığı bu işi, Rotzko'nun Karlsburg'dan Werst Köyü'ne getirmiş olması gereken görevlilerin yardımıyla yapacaktı... Onlar eski surlara saldırıya geçerler... kaleyi tepeden tırnağa ararlardı...

Bu kararı aldığına göre, bir an bile vakit kaybetmeden uygulamaya koyması gerekiyordu.

Franz ayağa kalktı, geldiği koridora doğru ilerliyordu ki, o sırada mezarlığın ikinci kapısının ardında bir tıkırtı işitti.

Ağır ağır yaklaşan adımların sesiydi bu.

Franz kulağını kapının kanadına dayadı ve soluğunu tutarak dinledi...

Adımlar düzenli aralıklarla geliyor gibiydi, sanki bir basamaktan diğerine çıkılıyordu. Mezarlığı iç avlulara bağlayan ikinci bir merdiven olduğuna hiç kuşku yoktu.

Franz, her türlü şeye hazır olmak için, be-

linde taşıdığı bıçağı kınından sıyırdı ve sıkı sıkıya elinde tuttu.

İçeri giren Baron de Gortz'un hizmetkârlarından biriyse eğer, onun üstüne atlayıp, anahtarları elinden alacak, böylelikle kendisini takip etmesini engelleyecekti. Sonra da, bu yeni çıkış yolundan geçerek, ana burca ulaşmaya çalışacaktı.

Eğer gelen Baron Rodolphe de Gortz'un kendisi ise –San Carlo'nun sahnesinde La Stilla düşerken gördüğü adamı elbette tanırdı– acımadan vuracaktı ona.

Ne var ki, adımlar dış eşiği oluşturan sahanlıkta durmuştu.

Franz, yerinden kımıldamadan, kapının açılmasını bekliyordu...

Kapı açılmadı ve sonsuz tatlılıkta bir ses, genç kontun kulaklarına kadar ulaştı.

La Stilla'nın sesiydi bu... evet!... Biraz zayıflamış sesiydi onun, tüm ton değişiklikleriyle, o eşsiz çekiciliğiyle, okşayıcı perde çeşitlilikleriyle, sanatçıyla birlikte ölmüş görünen o harikulade sanatın hayranlık vericiliğiyle...

Ve La Stilla, Werst'teki hanın büyük salonunda uyuklarken Franz'ın düşlerini süslemiş olan o içli melodiyi tekrarlıyordu:

Nel giardino de' mille fiori,
Andiamo, mio cuore...

Bu şarkı Franz'ın ruhunun en derin köşelerine kadar nüfuz ediyordu... Genç kont, şarkıyı soluyordu, ilahi bir sıvı gibi içiyordu. La Stilla ise sanki onu izlemeye davet ederek, sözleri tekrarlıyordu:

Andiamo, mio cuore... andiamo...

Ne var ki, kapı açılıp ona geçit olmuyordu!... La Stilla'ya erişemeyecek miydi, onu kollarının arasına alamayacak, kalenin dışına çıkaramayacak mıydı?...

"Stilla... Stilla'm benim..." diye haykırdı.

Ve kapıya atıldı; çabalarına direniyordu kapı.

Şarkı da zaten zayıflıyor gibiydi... ses kayboluyordu... adımlar uzaklaşıyordu...

Franz, diz çökmüş, tahtaları sarsmaya çalışıyordu, demirlerin üzerinde elleri yırtılıyordu; genç kont, sesi artık neredeyse hiç işitilmeyen La Stilla'yı çağırıyordu sürekli.

O sırada korkunç bir düşünce şimşek gibi geçti aklından.

"Delirmiş!..." diye haykırdı. "Delirmiş, beni tanımadığına göre... bana cevap vermediğine göre!... Beş yıldan beri burada kapalı... bu adamın elinde... zavallı Stilla'm benim... aklını yitirmiş..."

Bunun üzerine doğruldu, afallamıştı, eline koluna hâkim olamıyordu, başı ateşler içinde yanıyordu...

"Ben de... ben de aklımı yitirdiğimi hissediyorum!..." dedi. "Deli olacağımı hissediyorum... onun gibi deli..."

Kafese kapatılmış vahşi bir hayvanın sıçrayışlarıyla, mezarın içinde gidip geliyordu...

"Hayır!" diye tekrarladı. "Hayır!... Aklımı yitirmemem lazım!... Kaleden çıkmalıyım... Çıkacağım!"

Ve ilk kapıya doğru atıldı...

Kapı sessizce kapanmış olmalıydı.

Franz, La Stilla'nın sesini dinlerken bunun farkına varmamıştı...

Kalenin surları içine hapsolduktan sonra, şimdi de mezarın içinde hapsolmuştu.

14

Franz yere serilmiş yatıyordu. Korktuğu başına gelmişti. Düşünme yetisini, olayları kavrayışını, muhakeme gücünü yavaş yavaş yitiriyordu. İçinde hissettiği tek duygu, La Stilla'nın anısıydı, bu karanlık mezarlıkta yankıları geri gelmeyen bu şarkının bıraktığı etkiydi.

Bir yanılsamanın oyuncağı mı olmuştu? Hayır, bin kere hayır! Biraz önce işittiği ses La Stilla'nındı, şatonun burcu üzerinde görmüş olduğu da oydu.

Bunun üzerine o düşünce yeniden aklına geldi, La Stilla'nın aklını yitirdiği düşüncesi ve bu korkunç darbe, onu ikinci kez yitirmiş gibi etkiledi onu.

"Deli!" diye tekrarladı. "Evet!... deli... benim sesimi tanımadığına göre... cevap veremediğine göre... deli... deli!"

Ve bu, pek muhtemel geliyordu!

Ah! Onu bu kaleden söküp alabilseydi, Krajowa'daki şatoya götürebilseydi, tümüyle ona adayabilseydi kendini, o zaman, aşkı sayesinde La Stilla'nın aklı başına gelebilirdi!

Korkunç bir taşkınlığın esiri olan Franz, kendi kendine böyle konuşup duruyordu. Ancak saatler sonra kendine gelebildi.

Soğukkanlılıkla düşünmeye, düşüncelerinin karmaşası içinde kendini bulmaya çalıştı.

"Buradan kaçmalıyım..." dedi. "Nasıl ama?... Bu kapıyı tekrar açtıklarında!... Evet!... Bu yiyecekleri ben uyurken gelip yeniliyorlar... Bekleyeceğim... uyuyor gibi yapacağım..."

O sırada bir kuşku takıldı aklına: İbrikteki suda uyku verici birşeyler olabilirdi... Bu ağır uykuya gömülmüş olması, süresini bilemediği bu mutlak yokluğa gömülmüş olması, o sudan içtiği içindi... O halde, artık içmeyecekti... Masanın üstüne konmuş şu yiyeceklere de dokunmayacaktı... Kaledekilerden biri gecikmeden içeri girerdi, bir süre sonra...

Bir süre mi?... Nerden biliyordu?... O sırada, güneş tepeye doğru mu yükseliyordu, yoksa ufka doğru batıyor muydu? Gündüz müydü, gece mi?

Franz iki kapıdan birine yaklaşacak birinin sesini işitmek için bekliyordu... Ama yaklaşan hiçbir ses yoktu. Mezarın duvarları boyunca süründü, başı ateşler içinde yanıyordu, gözü dönmüştü, kulakları uğulduyordu. Ancak kapı aralarından yenilenen, ağırlaşmış havanın basıncı altında soluk soluğa kalmıştı.

Aniden, sağdaki sütunlardan birinin köşesinden, daha taze bir havanın dudaklarına doğru geldiğini hissetti.

Dışarıdan biraz hava sızan bir açıklık mı vardı orada?

Evet... Sütunun dibinde bir geçit olduğuna kuşku yoktu.

Genç kont bir anda iki bölme duvarı arasından kaydı, yukarıdan geldiğini sandığı oldukça belirsiz bir aydınlığa doğru yöneldi.

Tepede, duvarları yüz ayak kadar yükselen, beş altı adım genişliğinde bir avlu yuvarlak olarak görünüyordu. Bu yeraltı hücresine üstü kapalı bir havalandırma olarak hizmet eden bir kuyunun dibinde gibiydi. Tepeden biraz hava ve aydınlık sızıyordu.

Franz hâlâ gündüz olduğunu anladı. Bu kuyunun üst deliğinden, kuyu bileziği düzeyinde yatay bir açıdan ışık giriyordu.

Güneş, günlük turunun en azından yarısını tamamlamıştı, çünkü bu ışığın açısı giderek daralıyordu.

Saat aşağı yukarı akşamın beşi olmalıydı.

Bundan çıkan sonuç, Franz'ın uykusunun en azından kırk saat sürmüş olduğuydu. Bu uykunun uyutucu bir içkiden kaynaklandığına kuşkusu yoktu.

Genç kont ve Rotzko, Werst Köyü'nden önceki gün, 11 Haziran'da ayrıldığına göre, demek ki ayın 13'ünün gündüzü sona eriyordu...

Bu avlunun dibindeki hava çok nemliydi ama Franz havayı ciğerlerine iyice çekti ve kendini biraz rahatlamış hissetti. Fakat, bu uzun taş tüp sayesinde kaçmanın mümkün olduğunu ummuş olsa da, yanıldığını hızla anladı. Pürüzsüz yan duvarlar boyunca yükselmeye çalışmak olabilecek şey değildi.

Franz mezarlığa geri döndü. Kaçabileceği tek yer bu iki kapıdan biri olduğundan, kapıların durumunu anlamak istedi.

Birinci kapı –o kapıdan gelmişti– çok sağlamdı, çok kalındı, üstelik dışardan, demir bir sürgüye giren kilitlerle tutuluyordu: Dolayısıyla, kapının kanatlarını zorlamaya çalışmak yararsızdı.

İkinci kapı –La Stilla'nın sesini onun arkasından işitmiş olmalıydı– pek o kadar sağlam görünmüyordu. Tahtalar yer yer çürümüştü... Belki de bu taraftan bir geçit açmak pek güç olmazdı.

"Evet... buradan... buradan..." dedi kendi kendine Franz, yeniden soğukkanlılığına kavuşmuştu.

Ama kaybedecek zamanı yoktu, çünkü, uyutucu içeceğin etkisiyle uyuduğunu varsayan biri mezara girebilirdi.

Çalışması tahmininden hızlı ilerledi. Küf, kilitlerin bağlı olduğu metalik armatürün etrafındaki tahtayı kemirmişti. Franz, bıçağıyla değirmi parçayı sökmeyi başardı. Neredeyse hiç ses çıkarmadan çalışıyordu, kimi zaman duruyor, kulak kabartıyor, dışardan hiçbir şeyin işitilmediğine emin oluyordu.

Üç saat sonra, kilitler söküldüğünden, kapı, zıvanaları üzerinde gıcırdayarak açıldı.

Franz bunun üzerine küçük avluya yeniden çıktı, daha az boğucu bir havayı solumak istiyordu.

O sırada, kuyunun deliğindeki ışığın açısı yok olmuştu. Bu durum, güneşin çoktan Retyezat'ın altına indiğinin kanıtıydı. Avlu derin

bir karanlığa gömülmüş bulunuyordu. Oval kuyu bileziğinden birkaç yıldızın parladığı görülüyordu; Franz, sanki uzun bir teleskoptan bakar gibiydi. Geceyle birlikte yumuşayan hafif rüzgârların kesik kesik esintisiyle küçük bulutlar yavaş yavaş ilerliyordu. Henüz yarım olan ayın, doğudaki dağların ufkunu aştığı, atmosferin renklerinden belli oluyordu.

Saat aşağı yukarı akşamın dokuzu olmalıydı.

Franz birşeyler yemek ve ibrikteki suyu boşaltmış olduğu süs havuzundan susuzluğunu gidermek için içeri girdi. Sonra, bıçağını kemerine bağlayarak, kapıdan geçti ve ardından kapadı.

Belki de, şimdi, bu yeraltı galerilerinde dolaşan bahtsız La Stilla'ya rastlayacaktı... Bu düşünceyle, yüreği yerinden çıkacak gibi çarpıyordu.

Birkaç adım attığında bir basamağa çarptı. Düşündüğü gibi, burada bir merdiven başlıyordu; yukarı çıkarken basamakları saydı – yalnızca altmış basamak; oysa mezarın eşiğine gelmek için yetmiş yedi basamak indiğini düşünüyordu. Demek ki, zeminin hizasına gelmesi için aşağı yukarı sekiz ayak daha gerekiyordu.

Karanlık koridor boyunca ilerlemekten başka elinden gelen bir şey yoktu. İki yana uzattığı elleriyle duvarlara hafifçe dokunuyordu, ilerlemeye devam etti.

Yarım saat geçti, önüne ne bir kapı ne de parmaklık çıktı. Fakat, çok sayıda dirsekten geçtiğinden, Orgall Yaylası'na bakan sur bedenine göre yönünü tayin etmesi güçtü.

Biraz soluklandığı birkaç dakikalık bir moladan sonra, Franz yeniden yürümeye koyuldu. Bu koridor bitmeyecek gibi geliyordu ki, birden bir engel onu durdurdu.

Tuğla bir duvardı bu.

Duvarın orasını burasını eliyle yokladı ama en ufak bir aralık bile bulamadı.

Bu tarafta hiç çıkış yoktu.

Franz kendini tutamayıp bir çığlık attı. Beslediği tüm umutlar bu engele çarpıp parçalanmıştı. Dizleri gevşedi, bacakları çözüldü, duvarın dibine yığıldı.

Fakat, tam zemin hizasında, duvarda dar bir yarık vardı; aralıklı duran tuğlalar birbirlerini pek gevşek tutuyordu ve parmaklarının arasında ufalanıyorlardı.

"Buradan... Evet!... Buradan!..." diye haykırdı Franz.

Ve tuğlaları bir bir kaldırmaya başladığı sırada, öte taraftan bir gürültü geldi.

Franz durdu.

Gürültü kesilmemişti; yarıktan da, aynı anda bir ışık demeti sızdı.

Franz baktı.

Şatonun eski şapeli karşısındaydı. Geçen zaman ve terk ediliş onu içler acısı bir viraneye çevirmişti: Yarısı çökmüş bir kubbe, birkaç silme, kambur direklerin üstünde hâlâ birbirine tutunuyordu; sivri kemer üslubunda iki ya da üç kemer, yıkılma tehlikesi altındaydı; yerinden çıkmış bir pencerede dayanıksız gotik çerçeveler görülüyordu; orada burada, tozlu bir mermerin altında Gortz ailesinin atalarından biri yatıyordu; mihrabın dibinde bir sunak parçası, sunağın oyma arkalığında zedelenmiş yontular görünüyordu; absidin üstünü örten çatının kalıntısı boralardan korunmuştu ve nihayet, kapının tepesinde, sallanan çan kulesinden, bir ip yere kadar uzanıyordu – bu, zaman zaman çalan ve boğaz yolundaki Werstlilerin açıklanamaz korkusu olan çanın ipiydi.

Çok uzun süredir boş olan, Karpatlar ikliminin kötü koşullarına maruz kalmış bu şape-

lin içine bir adam girmişti, elinde bir fener tutuyordu, fenerin aydınlığı yüzünü ışık içinde bırakıyordu.

Franz bu adamı hemen tanıdı.

Orfanik'ti bu, baronun İtalya'nın büyük şehirlerinde kaldığı sürede yanından ayırmadığı yegâne kişi! O tuhaf adam, sokaklarda dolaşırken görülen o ilginç kişi; kendi kendine el kol hareketleri yapan ve konuşan, anlaşılmamış bilgin, daima gerçekleşmeyecek kimi düşlerin peşinde koşan ve buluşlarını hiç kuşkusuz Rodolphe de Gortz'un hizmetine sunan mucit!

Franz, La Stilla'nın görünmesinden sonra bile, baronun Karpatlar Şatosu'nda bulunduğuna dair kimi kuşkular beslemiş olsa da, madem ki Orfanik orada, gözlerinin önündeydi, artık kuşkuya yer yoktu.

Harabe halindeki bu şapelde, gecenin bu ilerlemiş saatinde işi neydi Orfanik'in?

Franz anlamaya çalıştı ve şunları açık seçik bir şekilde gördü:

Orfanik, yere doğru eğilmiş, bir yığın demir silindiri yerden kaldırıyordu. Bunlara bir kablo bağlıyordu, kablo şapelin bir köşesindeki bir bobinden geliyordu. Dikkatini öylesine bu işe vermişti ki, genç kontu

fark etmedi bile, burnunun dibine bile gelseydi fark etmezdi.

Ah! Franz'ın genişletmeye çalıştığı çatlak, niçin içinden geçebileceği kadar geniş değildi! Yeterince geniş olsaydı, şapele girer, Orfanik'in üstüne çullanır, onu zorla burca götürürdü...

Ama belki de bunu yapamayacak durumda olması bir şanstı, çünkü, teşebbüsü başarısızlıkla sonuçlanırsa, Baron de Gortz keşfettiği sırları ona yaşamıyla ödetirdi!

Orfanik'in gelişinden birkaç dakika sonra bir başka adam şapelin içine girdi.

Baron Rodolphe de Gortz'du bu.

Bu şahsiyetin unutulmaz fizyonomisi hiç değişmemişti. Yaşlanmış gibi bile gözükmüyordu. Fenerin aşağıdan yukarıya doğru aydınlattığı uzun, soluk yüzü görülüyordu. Uzun kır saçlarını geriye doğru taramıştı; bakışı siyah göz yuvarlarının dibine kadar kıvılcımlar saçıyordu.

Rodolphe de Gortz, Orfanik'in yaptıklarına bakmak için yaklaştı.

Ve, bu iki adam arasında, kesik ifadelerle şu konuşma geçti:

15

"Şapel de bağlandı mı," Orfanik?

"Şimdi bağladım."

"Burçların kazamatlarında her şey hazır mı?"

"Hazır."

"Burçlar ve şapel, ana burca doğrudan bağlı artık, değil mi?"

"Bağlı."

"Peki, akım verildikten sonra kaçmaya zamanımız olacak mı?"

"Olacak."

"Vulkan Boğazı'na açılan tünelin serbest olup olmadığını gözden geçirdik mi?"

"Serbest."

Bunun üzerine bir süre sustular; o sırada, feneri yeniden eline alan Orfanik ışığı şapelin derinliklerine yansıtıyordu.

"Ah! Benim yaşlı kalem," diye haykırdı baron, "senin surlarını aşmak isteyenlere pahalı-

ya mal olacaksın!"

Ve Rodolphe de Gortz bu sözcükleri, genç kontu titreten bir tonda söyledi.

"Werst'te neler dediklerini işittiniz mi?" diye sordu Orfanik'e.

"Elli dakika önce, kablo sayesinde *Kral Mathias* Hanı'ndaki konuşmaları işittim."

"Saldırı bu gece mi?"

"Hayır, ancak gün doğumunda olabilir."

"Şu Rotzko, Werst'e ne zaman geri döndü?"

"İki saat önce, Karlsburg'dan getirdiği polislerle birlikte."

"İyi! Şato kendini savunamayacağına göre, hiç olmazsa, Franz de Télek'i ve onun yardımına gelen herkesi kalıntıları altında ezecek."

Bir süre sonra:

"Ya o kablo, Orfanik?" dedi baron. "Şato ile Werst Köyü arasında bir bağlantı kurulduğunu asla kimse bilmemeli..."

"Bilmeyecekler; kabloyu imha edeceğim."

Bu hikâye boyunca olup biten ve pek yakında esrar perdesi üstünden kalkacak bazı olaylar hakkında açıklamada bulunmanın zamanı bizce artık geldi.

O dönemde –bu hikâyenin on dokuzuncu

yüzyılın son yıllarından birinde cereyan ettiğini özellikle belirtmeliyiz–, haklı olarak "evrenin ruhu" kabul edilen elektriğin kullanımı son derece mükemmelleştirilmişti. Ünlü Edison ve öğrencileri eserlerini tamamlamışlardı.

Diğer elektrikli aletler arasında, telefon o dönemde öyle mükemmel bir kesinlikle işliyordu ki, madeni levhaların topladığı sesler, işitme kulaklığı olmaksızın kulağa serbestçe geliyordu. Konuşmalar, şarkılar, hatta mırıltılar, hangi mesafeden olursa olsun işitiliyordu ve binlerce fersah mesafedeki iki kişi, sanki karşılıklı oturuyormuş gibi, kendi aralarında söyleşebiliyordu.[1]

Baron Rodolphe de Gortz'un ayrılmaz dostu Orfanik, yıllardan beri, elektriğin pratik kullanımı alanında önde gelen mucitlerden biriydi. Fakat, bilindiği gibi, Orfanik'in hayranlık verici icatları hak ettikleri ilgiyi görmemişti. Bilginler dünyası onu sanatında bir deha olarak değil, bir deli olarak görmek istemişti. Baştan savılan ve sevilmeyen mucitin hemcinslerine duyduğu dinmek bilmez kin buradan kaynaklanıyordu.

1 Telefotun icadı sayesinde, kablolarla birbirine bağlanmış aynalar aracılığıyla insanlar birbirlerini bile görebiliyorlardı.

Baron de Gortz, Orfanik'e bu koşullarda, sefalet yakasını bırakmazken rastlamıştı. Onun çalışmalarını desteklemiş, kesenin ağzını onun için açmıştı. Bilginin, icatlarından yalnızca kendisini yararlandırması, kendi tekelinde kalması koşuluyla onu desteklemişti.

Kısacası, her biri kendince ilginç ve manyak bu iki şahsiyet, birbirleriyle anlaşacak yapıdaydı. Böylece, karşılaşmalarından beri hiç ayrılmadılar – Baron de Gortz, La Stilla'yı İtalya'nın tüm şehirleri boyunca takip ederken bile.

Müzik tutkunu baron, eşsiz sanatçının şarkılarıyla kendinden geçerken, Orfanik ise son yıllarda elektrikçilerin icatlarını tamamlamakla, onların uygulamalarını mükemmelleştirmekle, en olağanüstü sonuçları çıkarmakla uğraşıyordu.

La Stilla'nın sahne yaşamını sona erdiren olaylardan sonra, Gortz baronu, meçhul bir şekilde kayboldu. Oysa, Napoli'yi terk ederken, Orfanik'le birlikte Karpatlar Şatosu'na sığınmak üzere yola çıkmıştı; Orfanik, onunla birlikte buraya kapanmaktan pek mutluydu.

Varlığını eski kalenin duvarları arasında gizlemeye karar verdiğinde, Baron de Gortz'un niyeti, bölge sakinlerinden hiçbiri-

nin onun geri dönüşünden kuşkulanmaması ve kimsenin onu ziyaret etmeye teşebbüs etmemesiydi. Orfanik ile birlikte, şatonun içindeki maddi yaşamı gayet yeterli bir şekilde sağlayacak araçlara sahip olduklarını söylemeye gerek yok. Gerçekten de, Vulkan Boğazı yoluyla şatonun arasında gizli bir bağlantı vardı ve güvenilir bir adam, baronun, kimsenin tanımadığı yaşlı bir hizmetkârı, belirli tarihlerde bu yoldan çıkıp Baron Rodolphe'un ve arkadaşının yaşamı için gerekli her şeyi getiriyordu.

Kaleden arta kalan kısım –ve özellikle merkez burcu– sanıldığından daha az haraptı ve hatta, konukların ihtiyacının gerektirdiğinden daha fazla oturmaya elverişliydi. Böylece, deneyleri için gerekli her şeye sahip olan Orfanik, fizik ve kimyanın yardımıyla mucizevi işler gerçekleştiriyordu. Bunun üzerine, yaptıklarını davetsiz misafirleri uzak tutmak için kullanma fikri aklına geldi.

Baron de Gortz öneriyi içtenlikle kabul etti ve Orfanik, ancak şeytan işi olarak kabul edilebilecek olaylar yaratarak, bölgeye korku saçacak özel bir makine tasarladı.

Ne var ki, Baron de Gortz için, öncelikle,

en yakın köyde olup bitenden haberdar olmak önemliydi. İnsanların konuşmalarını, onların kuşkusunu uyandırmadan dinlemenin bir yolu var mıydı? Evet, Werst'in önde gelenlerinin her akşam toplandıkları *Kral Mathias* Hanı'nın büyük salonu ile şato arasında bir telefon bağlantısı kurmak başarılırsa...

Orfanik bunu büyük ustalıkla ve gizlice, en basit koşullarda gerçekleştirdi. Üstü yalıtkan bir kılıfla örtülü ve bir ucu burcun birinci katına erişen bakır bir kablo, Nyad'ın sularından Werst Köyü'ne kadar uzatıldı. Bu ilk iş tamamlandığında, Orfanik, turist kılığına girerek, *Kral Mathias*'ta bir gece geçirmeye gitti. Böylece kabloyu hanın büyük salonuna bağladı. Sel yatağına gömülü olan ucu, hanın arka cephesindeki asla açılmayan o pencerenin yüksekliğine kadar çıkarmak güç olmadı. Sonra, yaprak yığınlarının içine bir telefon aygıtını yerleştirerek kabloyu oraya bağladı. Bu aygıt hem yayın yapmaya hem de sesleri toplamaya kusursuz biçimde hazır olduğundan, Baron de Gortz *Kral Mathias*'ta söylenen her şeyi dinleyebilir ve uygun gördüğü her şeyi de orada yayabilirdi.

İlk yıllarda, kalenin sakinliği asla bozulma-

dı. Kötü ünü, Werst sakinlerinin ondan uzak durmasına yetiyordu. Zaten, ailenin son hizmetkârlarının ölümünden bu yana şatonun terk edildiği biliniyordu. Fakat, günün birinde, bu hikâyenin başladığı dönemde, Çoban Frik'in dürbünü, burcun bacalarından birinden çıkan bir dumanın görülmesine yol açtı. O andan itibaren, yorumlar birbirini izledi ve sonucun ne olduğunu biliyoruz.

O zaman, telefon bağlantısı işe yaradı, çünkü Baron de Gortz ve Orfanik, Werst'te olup biten her şeyden haberdar olabiliyordu. Nic Deck'in kaleye gitme kararını, kablo sayesinde öğrendiler ve yine kablo aracılığıyla, tehditkâr bir ses, *Kral Mathias*'ın salonunda, onu vazgeçirmek üzere aniden işitildi. Ardından, bu tehdide rağmen genç ormancı kararında ısrar ettiğinden, Baron de Gortz ona öyle bir ders vermeye karar verdi ki, asla bir daha gelme arzusu duymasın... O gece, Orfanik'in işlemeye her zaman hazır olan aletleri, civar bölgede korkuya yol açacak türden, tamamen fiziksel bir dizi olay yarattı: Şapelin çan kulesindeki çanın çalması, deniz tuzuyla karışık yoğun alevlerin, tüm nesnelere hayaletimsi bir görünüm veren yansısı, sıkıştırılmış havanın kor-

kunç iniltiler şeklinde çıktığı dehşetli sirenler, güçlü reflektörler yardımıyla yansıtılan canavarların fotografik siluetleri, sur hendeğinin otları arasına yerleştirilmiş ve pillerle işlemeye başlayan madeni levhalar (bunların yaydığı elektrik akımı doktorun demir ökçeli botlarını yakalamıştı), nihayet laboratuvardaki bataryalardan gelen elektrik akımının verilmesi yoluyla, elini asma köprünün demirlerine koyar koymaz genç ormancının çarpılması.

Baron de Gortz'un düşündüğü gibi, bu açıklanamaz mucizelerin ve Nic Deck'in çok pahalıya mal olmuş teşebbüsünün ardından, korku doruğa çıktı. Doğaüstü varlıkların musallat olduğundan kimsenin kuşku duymadığı Karpatlar Şatosu'na, ne altın için ne de para için, kimse yaklaşmak istemedi – iki mil mesafesine bile.

Rodolphe de Gortz tam her türlü davetsiz misafirin merakından korunduğuna inanmıştı ki, Franz de Télek, Werst Köyü'ne geldi.

O Jonas'ı, Yargıç Koltz'u ve ötekileri sorguya çekerken, onun *Kral Mathias*'taki varlığı da Nyad'daki kablo aracılığıyla anında şatoya ulaştı. Baron de Gortz'un genç konta duyduğu kin, Napoli'de cereyan eden olayların anısıyla

birlikte canlandı. Dahası, Franz de Télek bu köye, kaleden birkaç mil uzağa gelmekle kalmamış, köyün ileri gelenleri karşısında, onların saçma batıl inançlarını da alaya almıştı. Karpatlar Şatosu'nu koruyan fantastik şöhreti yıkıyor, hatta Karlsburg'daki yetkilileri uyarmaya bile kalkışıyordu, polis gelip de tüm bu efsanelere bir son versin diye!

Böylece, Baron de Gortz, Franz de Télek'i kaleye çekmeye karar verdi. Bunu hangi yollarla başardığını biliyoruz. Telefon aygıtı aracılığıyla *Kral Mathias*'a yollanan La Stilla'nın sesi, genç kontu, yolunu değiştirip şatoya yaklaşmaya teşvik etmişti; şarkıcının burcun dolma toprağında belirmesi, kontta, karşı konulmaz bir şekilde içeri sızma isteği uyandırmıştı; burcun bir penceresindeki ışık onu, geçmesi için açılmış olan kapıya doğru yönlendirmişti. Elektrikle aydınlatılan o yeraltı mezarlığının dibinde, yine o içe işleyen sesi işitmişti kont. O hücrenin duvarları arasında, baygın uyurken ona yiyecekler getirilmişti. Kalenin derinliklerine gömülü, kapısı üzerine kapalı o hapishanede, Franz de Télek, Baron de Gortz'un hâkimiyeti altındaydı ve Baron de Gortz onun buradan asla çıkamayacağına emindi.

Rodolphe de Gortz'un ve yardımcısı Orfanik'in esrarengiz işbirliğinin sonuçları bunlardı. Fakat, baron, şatonun içinde efendisini izlemek yerine, Karlsburg'daki yetkilileri uyarmaya gitmiş olan Rotzko'nun durumu bildirdiğini biliyordu ve son derece öfkelenmişti. Bir manga görevli, Werst Köyü'ne gelmişti. Baron de Gortz bu kez çetin cevize çatmıştı. Orfanik ile birlikte, kalabalık bir bölüğe karşı kendilerini nasıl savunabilirlerdi? Nic Deck'e ve Doktor Patak'a karşı kullanılmış önlemler yetersiz kalırdı, çünkü polis, şeytanın işe karıştığına inanmazdı. Dolayısıyla baron ile bilgin, şatoyu baştan aşağı yıkmaya karar vermişler, harekete geçme zamanını bekliyorlardı. Bir elektrik akımı, ana burcun, burçların, eski şapelin altına gömülmüş dinamitleri ateşe vermek için hazırlanmıştı ve bu akımı başlatacak olan aygıt, Baron de Gortz ile suç ortağına Vulkan Boğazı tünelinden kaçacak zamanı verecekti. Sonra, genç kontun ve suru tırmanmış olan çok sayıda kişinin telef olacağı patlamanın ardından, her ikisi de öyle uzağa kaçmış olacaklardı ki, asla izlerine rastlanmayacaktı.

Bu konuşmaları işiten Franz, geçmişteki

olayları kavramıştı. Karpatlar Şatosu ile Werst Köyü arasında bir telefon bağlantısı olduğunu artık biliyordu. Kalenin, kendi yaşamına mal olacak ve Rotzko'nun getirdiği polis memurlarının da sonu olacak bir felaketle yok olacağını da biliyordu. Nihayet, Baron de Gortz'un ve Orfanik'in kaçacak zamanları olacağını da biliyordu – aklı başında olmayan La Stilla'yı da peşlerinden sürükleyerek kaçacaklardı...

Ah! Franz şapelin girişini niçin zorlayamıyor, bu iki adamın üstüne atılamıyordu!... Onları yere yıkar, üstlerine saldırır, onları zarar veremeyecek hale getirir, böylelikle korkunç yıkımı engelleyebilirdi!

Fakat, şu an için imkânsız olan şey, baronun yola çıkışından sonra belki mümkün olabilirdi. Her ikisi de şapeli terk ettiğinde, Franz, onların izini sürer, burca kadar onları izler ve Tanrı'nın yardımıyla, adaleti yerine getirirdi!

Baron de Gortz ile Orfanik, mihrabın dibine geçmişlerdi; Franz bakışlarını onlardan ayırmıyordu. Nereden çıkacaklardı? Surun avlularından birine açılan bir kapıdan mı, yoksa şapeli burçla birleştiren iç koridorlardan

birinden mi? Çünkü öyle gözüküyordu ki, kalenin tüm yapıları kendi içinde birbirine bağlıydı. Genç kont aşamayacağı bir engelle karşılaşmazsa bunun önemi yoktu.

O sırada, Baron de Gortz ile Orfanik arasında bir konuşma daha geçti:

"Burada yapacak başka bir şey kaldı mı?

"Hiçbir şey kalmadı."

"O halde ayrılalım."

"Sizi şatoda yalnız bırakmamı hâlâ istiyor musunuz?..."

"Evet, Orfanik. Hemen Vulkan Boğazı tünelinden gidin."

"Ya siz?..."

"Ben kaleyi son anda terk edeceğim."

"Kararlaştırdığımız gibi, Bistritz'de bekleyeceğim sizi, değil mi?"

"Bistritz'de".

"Kalın o halde, Baron Rodolphe, tek başınıza kalın, madem ki bunu istiyorsunuz."

"Evet... çünkü onu dinlemek istiyorum... Karpatlar Şatosu'nda geçireceğim bu son gecede, onu bir kez daha dinlemek istiyorum!"

Bir süre sonra, Baron de Gortz, Orfanik'le birlikte, şapeli terk etmişti.

Bu konuşmada La Stilla'nın adı anılmamış olsa da, Rodolphe de Gortz'un ondan söz ettiğini Franz gayet iyi anlamıştı.

16

Felaketin eli kulağındaydı. Franz, Baron de Gortz'un projesini uygulamaya koymasını engellerse bunu önleyebilirdi.

Saat akşamın on biriydi. Franz, fark edilmekten çekinmeyerek işe koyuldu. Duvardaki tuğlalar oldukça kolay bir şekilde sökülüyordu; ama duvar öyle kalındı ki, açıklığın geçiş sağlayacak kadar geniş olması için yarım saat geçti.

Franz, her taraftan rüzgâr alan bu şapelin içine ayak bastığında, dışarının havasının kendisini canlandırdığını hissetti. Sahının kırıkları ve pencere aralıklarından, gökyüzü, rüzgârın sürüklediği hafif bulutlarla dolu olarak görülüyordu. Orada burada görünen bazı yıldızlar, ufukta yükselen ayın parlaklığını soluduruyordu.

Şapelin dibine açılan ve Gortz baronu ile Orfanik'in çıktıkları kapıyı bulmak gerekiyor-

du. Bu nedenle, sahını yanlamasına kat eden Franz mihraba doğru ilerledi.

Ayın ışıklarının girmediği bu çok karanlık bölümde, ayağı mezar kalıntılarına ve tonozdan kopup düşmüş parçalara çarpıyordu.

Nihayet, mihrabın ucunda, sunağın oyma arkalığının arkasında, karanlık bir duvar köşesinin yakınında, Franz, itince açılan çürük bir kapıyı fark etti.

Bu kapı bir galeriye açılıyordu ve galeri de muhtemelen surlar boyunca ilerliyordu.

Baron de Gortz ve Orfanik, şapelin içine buradan girmişler ve buradan çıkmışlardı.

Franz galeriye girdiğinde yeniden zifiri karanlık içinde buldu kendini. Sayısız dolambacın ardından, ne yukarı çıkan ne aşağı inen Franz, iç avlular seviyesinde olduğuna emindi.

Yarım saat sonra, karanlık seyrelmiş gibiydi: Galerinin yanlarındaki bazı açıklıklarından hafif bir aydınlık sızıyordu.

Franz artık daha hızlı yürüyebiliyordu ve geniş bir kazamata çıktı, sur bedeninin sol köşesini koruyan burcun dolma toprağının altındaydı.

Kazamatın dar mazgallarından ay ışığı süzülüyordu.

Karşı tarafta açık bir kapı vardı.

Franz, ilk iş olarak, mazgallardan birinin önüne yerleşip, birkaç dakika boyunca serin gece meltemini içine çekti.

Tam geri çekilirken, bazı gölgeler fark ettiğini sandı. Köknar korusunun karanlık yığınına kadar aydınlanmış Orgall Yaylası'nın aşağı ucunda hareket eden birileri vardı.

Franz baktı.

Birkaç adam yaylada gidip geliyordu, ağaçların biraz önündeydiler – bunların, Rotzko'nun getirdiği Karlsburg'lu görevliler olduğuna kuşku yoktu. Şatonun sahiplerini habersiz bastırmak umuduyla geceleyin harekete geçmeye mi karar vermişlerdi, yoksa orada durup şafağın ilk ışıklarını mı bekleyeceklerdi?

Sesini işitebilecek ve tanıyabilecek olan Rotzko'ya seslenmemek için, ağzından çıkmaya hazır çığlığını tutmak için Franz çok çabaladı. Bağırsaydı, ses burca kadar gidebilirdi ve görevliler surları tırmanmadan önce, Rodolphe de Gortz aleti faaliyete geçirecek ve tünelden kaçacak zamanı bulurdu.

Franz kendine hâkim olmayı başararak mazgaldan uzaklaştı. Sonra, kazamatı geçerek

kapıya vardı ve galeriyi izlemeye devam etti.

Beş yüz adım ilerde, kalın duvarın içine açılan bir merdivenin eşiğine geldi.

Talimhanenin ortasında yükselen ana burca nihayet varmış mıydı? Buna inanabilirdi.

Yine de, bu merdiven, çeşitli katlara çıkan ana merdiven olmayabilirdi. Bir dizi değirmi basamaktan oluşuyordu, dar ve karanlık bir boşluğun içindeki bir vidanın burmaları gibi düzenlenmişti.

Franz sessizce çıktı, kulak kabartıyor ama hiçbir şey işitmiyordu. Yirmi basamak kadar çıktıktan sonra, bir sahanlıkta durdu.

Orada, taraçaya bitişik bir kapı açılıyordu, ana burcun ilk katını bu taraça çevreliyordu.

Franz taraça boyunca ilerledi ve korkuluğun ardına saklanarak, Orgall Yaylası istikametine baktı.

Köknar koruluğunun kenarında birçok adam vardı ama kaleye yaklaşmak istediklerini gösteren hiçbir belirti yoktu.

Boğaza çıkan tünelden kaçmadan önce Baron de Gortz'a ulaşmaya kararlı olan Franz, katı çepeçevre geçip bir başka kapının önüne geldi, burada merdiven vida gibi dönerek yükselmeye devam ediyordu.

Ayağını ilk basamağa koydu, iki elini yan duvarlara dayadı ve çıkmaya başladı.

Hep aynı sessizlik.

Birinci kattaki odada oturan yoktu.

Franz, yukarı katlara açılan sahanlıklara bir an önce erişmek istiyordu.

Üçüncü sahanlığa vardığında, ayağı basamağa rastlamadı. Merdiven orada bitiyordu. Oradan, mazgallı platformun taçlandırdığı, eskiden Gortz baronlarının sancağının dalgalandığı, burcun en yüksek katına ulaşılıyordu.

Sahanlığın solundaki duvara açılmış olan kapı, o sırada kapalıydı.

Anahtarı dışarda olan kilit deliğinden canlı bir ışık demeti süzülüyordu.

Franz içeriyi dinledi; odadan hiç ses işitilmiyordu.

Gözünü deliğe dayadı. Bir odanın, çok aydınlık olan sol kısmını görebiliyordu ancak; sağ taraf ise karanlığa gömülmüştü.

Anahtarı yavaşça döndüren Franz, açılan kapıyı itti.

Burcun bu üst katı, geniş bir odaydı. Değirmi duvarlara tavan tekneli bir tonoz dayanıyordu; tonoz kaburgaları, merkezde birleşerek, ağır bir bingi biçiminde eriyip yok olu-

yordu. Duvarlar, üstünde insan resimleri olan eski halılarla kaplıydı. Birkaç eski mobilya, sandıklar, sofra takımı dolapları, koltuklar, tabureler, odayı oldukça sanatlı bir biçimde doldurmuştu. Pencerelerden sarkan kalın perdeler, içerdeki aydınlığın dışarıya sızmasını kesinlikle engelliyordu. Tabana uzun tüylü yün bir halı serilmişti; halı ayak seslerini emiyordu.

Salonun tuhaf bir biçimde düzenlendiği söylenebilirdi ve Franz, içeri girdiğinde, özellikle, ışığa ve gölgeye bağlı olarak odadaki kontrasttan etkilenmişti.

Kapının sağında, zemin, derin bir karanlığın ortasında kayboluyordu.

Solda, tersine, yüzeyi siyah kumaşlarla kaplı bir kerevet, öne ancak fark edilmeyecek biçimde yerleştirilmiş yoğunlaştırıcı aygıtlardan kaynaklanan güçlü bir ışık altındaydı.

Bu kerevetin yaklaşık on ayak ötesinde, uzun arkalıklı antika bir koltuk bulunuyordu, elin değeceği yükseklikteki bir siperlikle ayrılmış olan bu koltuğa, siperlik gölge oluşturuyordu.

Koltuğun yakınında, üzeri örtülü küçük bir masanın üstünde dikdörtgen bir kutu vardı.

Bu kutu, on iki, on beş parmak uzunluğunda, beş, altı parmak genişliğindeydi; değerli taşların kazılı olduğu kapağı açıktı, içinde metalik bir silindir vardı.

Franz, salona girer girmez, koltuğun dolu olduğunu fark etti.

Orada, gerçekten de, hiç kımıldamadan duran biri vardı. Başı koltuğun sırtına doğru devrilmiş, göz kapakları kapalıydı, sağ kolu masaya doğru uzanmıştı, eli kutunun iç kısmına değiyordu.

Rodolphe de Gortz'du bu.

Baron, kendini uykuya bırakmak için mi, bu son geceyi eski burcun son katında geçirmeye karar vermişti?

Hayır!... Orfanik'e söylerken Franz'ın işittiklerine göre, böyle olamazdı.

Baron de Gortz, bu odada yalnızdı. Arkadaşının da, aldığı emirlere uygun olarak çoktan tünelden kaçmış olması şaşırtıcı değildi.

Ya La Stilla?... Rodolphe de Gortz, şu Karpatlar Şatosu patlamayla yok olmadan önce, onu son bir kez daha burada dinlemek istediğini söylememiş miydi?... Her akşam, onun şarkısıyla kendinden geçtiği bu odaya başka hangi nedenle gelmiş olabilirdi?...

Neredeydi peki La Stilla?...

Franz onu göremiyor, işitemiyordu...

Sonuçta, Rodolphe de Gortz genç kontun merhametine kalmış olduğuna göre, bunun ne önemi vardı!... Franz, onu konuşmaya zorlayabilirdi. Ama, bu aşırı heyecanlı haliyle, nefret ettiği bu adamın üstüne –ikisi de birbirinden nefret ediyordu– atılmayacak mıydı? La Stilla'yı kaçırmıştı o... Stilla, canlı ve deli... o delirtmişti... ona vurmayacak mıydı?...

Franz, koltuğun ardında dikildi. Baron de Gortz'u yakalamak için bir adım atması yeterdi; gözlerini kan bürümüş, aklını yitirmiş bir halde, elini kaldırdı...

Aniden La Stilla belirdi.

Franz, bıçağını halının üzerine düşürdü.

La Stilla sahanlıkta ayaktaydı. Işıklar içinde, saçları çözük, kollarını uzatmış, *Orlando*'daki beyaz kostümü sırtında, hayranlık verici biçimde güzel; tıpkı kalenin burcunda Franz'ın onu gördüğü zamanki gibi. Genç konta dikilmiş gözleri ruhunun derinliklerine kadar işliyordu...

Onun da Franz'ı görmemiş olması imkânsızdı, yine de, La Stilla ona seslenmek için hiçbir hareket yapmıyordu... onunla konuşmak

için dudaklarını aralamıyordu... Heyhat! Delirmişti!

Franz, onu kollarının arasına almak için, dışarı sürüklemek için sahanlığa doğru atıldı...

La Stilla şarkı söylemeye başlamıştı. Koltuğundan kalkmayan Baron de Gortz La Stilla'ya doğru eğildi. Esrimenin doruğundaki bu müzik tutkunu, bu sesi bir parfüm gibi içine çekiyor, tanrısal bir içki gibi içiyordu. Tıpkı eskiden İtalya tiyatrolarındaki temsillerde olduğu gibi, o sırada bu salonun ortasında da, sonsuz bir yalnızlık içindeydi baron, Transilvanya kırlarına hâkim olan bu burcun tepesinde!

Evet! La Stilla şarkı söylüyordu!... Onun için söylüyordu... yalnızca onun için!... Kımıltısız gözüken dudaklarından çıkan bir soluk gibi... Fakat, aklı onu terk etmiş olsa da, en azından, sanatçı ruhu olduğu gibi kalmıştı!

Franz, beş uzun yıl boyunca işitmediği bu sesin büyüsünden sarhoş olmuştu... Asla göremeyeceğini sandığı, ama orada olan, canlı duran, sanki bir mucize eseri gözleri önünde dirilmiş bu kadını ateşli ateşli seyrediyordu!

Hem de, La Stilla'nın bu şarkısı, tüm şarkılar arasında, Franz'ın kalbinde hatıranın telle-

rini en canlı şekilde titreten şarkı değil miydi? Evet! *Orlando*'nun trajik sahnesinin finalini tanımıştı, şarkıcı bu finalin şu son cümlesinde can vermişti:

Innamorata, mio cuore tremante,
Voglio morire...

Franz onun sesini, söze sığmaz o cümleyi nota nota takip ediyordu... San Carlo Tiyatrosu'nda olduğu gibi kesintiye uğramayacak, diyordu kendi kendine!... Hayır!... Veda temsilinde olduğu gibi La Stilla'nın dudakları arasında ölmeyecekti bu ses...

Franz soluğunu tutmuştu... Tüm yaşamı bu şarkıya bağlıydı... Birkaç ölçü daha ve bu şarkı eşsiz saflığı içinde tamamlanacaktı...

Ama işte ses zayıflamaya başlıyordu... Sanki La Stilla bu sözcükleri tekrarlarken yüreğine işleyen bir acıyla tereddüt ediyordu:

Voglio morire...

Geçmişte sahnede düşmüş olan La Stilla, bu sahanlık üzerinde de düşecek miydi?...

Düşmedi, ama şarkı aynı ölçüde kesildi,

San Carlo Tiyatrosu'ndaki aynı notada... Bir çığlık attı... Franz'ın o akşam işittiği çığlığın aynısını...

Ama La Stilla hep oradaydı, ayakta, kımıltısız, hayran bakışlarıyla – genç konta ruhunun tüm şefkatini fırlatan bu bakış...

Franz ona doğru atıldı... Onu bu salondan dışarı götürmek istiyordu, bu şatodan dışarı...

O anda, ayağa kalkmış olan baronla yüz yüze geldi.

"Franz de Télek!..." diye haykırdı Rodolphe de Gortz. "Franz de Télek kaçmayı başarmış..."

Ama Franz ona cevap bile vermedi ve sahanlığa doğru ilerledi:

"Stilla... sevgili Stilla'm," diye tekrarlıyordu, "seni burada buldum... canlı..."

"Canlı... La Stilla... yaşıyor!" diye haykırdı Baron de Gortz.

Ve bu ironik cümle, öfkenin tüm taşkınlığının hissedildiği bir kahkaha tufanı içinde tamamlandı.

"Yaşıyor!..." dedi tekrar Rodolphe de Gortz. "O halde! Franz de Télek onu benden almaya çalışsın!"

Franz kollarını La Stilla'ya doğru uzattı,

gözleri ateşli bir şekilde ona sabitlenmişti...

O anda, Rodolphe de Gortz eğildi, Franz'ın elinden düşmüş olan bıçağı yerden alıp kımıltısız duran La Stilla'ya yöneltti...

Franz baronun üzerine atıldı, bedbaht deliyi tehdit eden darbeyi savuşturmak için...

Çok geçti... bıçak şarkıcının kalbine saplandı...

Aniden, parçalanan bir aynanın sesi işitildi ve odanın her tarafına dağılan binlerce cam parçasıyla birlikte La Stilla yok oldu...

Franz kımıldamadan kaldı... Hiçbir şey anlamıyordu... Kendi de mi delirmişti?...

Rodolphe de Gortz haykırdı:

"La Stilla Franz de Télek'ten yine kaçtı!... Ama sesi... sesi bana kaldı... sesi benim... yalnız benim... ve asla kimsenin olmayacak!"

Franz'ın Baron de Gortz'un üzerine atılacağı an, gücü tükendi ve kont bayılarak sahanlığın dibine düştü.

Rodolphe de Gortz genç konttan sakınmadı bile. Masanın üzerinde duran kutuyu aldı, salondan çıktı, burcun birinci katına indi; sonra, taraçaya gelince, çevresini dolaştı ve öteki kapıya vardığında bir patlama ortalığı çınlattı.

Hendek duvarının pervazında bekleyen Rotzko, Baron de Gortz'a ateş etmişti.

Baron isabet almadı, ama Rotzko'nun kurşunu baronun elleri arasında tuttuğu kutuyu paramparça etti.

Baron dehşetli bir çığlık attı.

"Onun sesi... onun sesi!..." diye tekrarlıyordu. "Ruhu... La Stilla'nın ruhu... Parçalandı... parçalandı... parçalandı!..."

Bunun üzerine, saçları diken diken, elleri büzülmüş, taraça boyunca koşarken görüldü; sürekli bağırıyordu:

"Onun sesi... onun sesi!... Onun sesini parçaladılar!... Lanet olsun onlara!"

Sonra, kapıdan kayboldu; o sırada Rotzko ve Nic Deck, polis mangasını beklemeden, kalenin suruna tırmanmaya çalışıyorlardı.

Neredeyse aynı anda, korkunç bir patlama tüm Plesa sıradağlarını titretti. Alev demetleri bulutlara kadar yükseldi ve taşlardan oluşan bir çığ Vulkan yoluna düştü.

Burçlardan, surlardan, ana burçtan, Karpatlar Şatosu'nun şapelinden geriye, Orgall Yaylası'nın yüzeyinde tüten bir harabe yığını kaldı.

17

Elbette unutmadık. Baron ile Orfanik'in konuşmasını aktarırken, patlamanın şatoyu Rodolphe de Gortz'un ayrılmasından sonra yerle bir edeceğini biliyorduk. Oysa, bu patlama meydana geldiği anda, baronun, kendisini boğaz yoluna götürecek tünelden kaçacak zamanı bulması olanaksızdı. Acının taşkınlığı içinde, umutsuzluktan çılgına dönmüş bir halde, ne yaptığının farkında olmayan Rodolphe de Gortz, ilk kurbanı kendisi olacak erken bir felakete mi yol açmıştı? Rotzko'nun kurşunu, elinde tuttuğu kutuyu parçaladığı anda, ağzından çıkan anlaşılmaz sözlerden sonra, kalenin yıkıntıları altında mı kalmak istemişti?

Neyse, Rotzko'nun tüfek atışıyla şaşkına dönmüş polislerin, patlama dağları sarstığında hâlâ belli bir mesafe uzakta olmaları şans eseriydi. Birkaçı, Orgall Yaylası'nın eteğine düşen

parçalara hedef olmuştu. Yalnızca, Rotzko ve ormancı o sırada surların dibindeydiler ve gerçekten de, bu taş yağmuru altında ezilmemiş olmaları mucizeydi.

Rotzko, Nic Deck ve polisler, duvarların yıkılmasıyla yarı yarıya dolmuş olan hendeği tırmanarak, pek güçlük çekmeden surları aşmayı başardıklarından, patlama işe yaradı denebilir.

Hendek duvarının elli adım ötesinde, burcun dibinde, yıkıntıların ortasında bir ceset bulundu.

Rodolphe de Gortz'un cesediydi bu. Bölgenin bazı yaşlıları –Yargıç Koltz da bunlar arasındaydı– onu tereddütsüz tanıdılar.

Rotzko'ya ve Nic Deck'e gelince, onların tek düşüncesi genç kontu bulmaktı. Franz, askeriyle arasında kararlaştırdıkları süre içerisinde görünmediğine göre, şatodan kaçamamış demekti.

Fakat Rotzko, efendisinin hayatta kaldığını, felaketin kurbanı olmadığını düşünmeye bile cesaret edemiyordu. İri iri gözyaşları akıtarak ağlıyordu; Nic Deck de onu nasıl sakinleştireceğini bilemiyordu.

Neyse ki, yarım saatlik araştırmanın ardın-

dan, genç kont burcun birinci katında bulundu; bir duvar payandası ezilmesini engellemişti.

"Efendim... benim zavallı efendim..."

"Sayın bay kont..."

Franz'ın üstüne eğilen Rotzko ile Nic Deck'in ilk sözleri bunlar oldu. Kontun ölü olduğunu sandılar, oysa yalnızca bayılmıştı.

Franz gözlerini açtı; ama sabitlenemeyen bakışları Rotzko'yu ne tanıyor ne de işitiyor gibiydi.

Genç kontu, kollarının arasında, yerden kaldıran Nic Deck de onunla konuştu; hiç cevap alamadı.

Kontun ağzından yalnızca La Stilla'nın şarkısının son kelimeleri çıktı:

Innamorata... Voglio morire...

Franz de Télek delirmişti.

18

Genç kont da aklını kaçırdığından, Karpatlar Şatosu'nun sahne olduğu son olayların açıklamasını kuşkusuz kimse yapamayacaktı. Neyse ki şu gelişmeler oldu:

Orfanik, dört gün boyunca Baron de Gortz'un, kararlaştırıldığı gibi gelip Bistritz Kasabası'nda kendisiyle buluşmasını beklemişti. Baronun ortaya çıktığını göremeyince, patlamada başına bir iş geldiğini düşünmeye başlamıştı. Endişeyle olduğu kadar merakın da gücüyle, kasabayı terk etmiş, Werst yolunu tutmuştu. Köyün yakınlarında dolanıp duruyordu.

İşlerin kötüye gittiğini fark etmişti. Kendisini uzun süredir tanıyan Rotzko'nun ifadesi üzerine polisler onu almakta gecikmeyeceklerdi.

Komitanın başkentinde çıkarıldığı yargıçların huzurunda, Orfanik bu felaket üzerine

hazırlanmış soruşturma sırasında kendisine yöneltilen soruları cevaplamakta hiç güçlük çıkartmadı.

Şunu da itiraf etmeliyiz ki, Baron Rodolphe de Gortz'un hüzünlü sonu, yüreğinde icatlarından başka bir şeye yer olmayan bu bencil ve manyak bilgini duygulandırmamış gözüküyordu.

Öncelikle, Rotzko'nun ısrarlı talepleri üzerine, Orfanik La Stilla'nın ölmüş olduğunu ileri sürdü; La Stilla, bilginin deyişiyle beş yıldır Napoli'deki Campo Santo Nuovo Mezarlığı'nda gömülüydü, hem de iyice gömülüydü.

Bu iddia, bu tuhaf maceranın yol açtığı şaşkınlıklar yanında bir hiçti.

Gerçekten de, eğer La Stilla ölmüşse, nasıl olurdu da Franz onun sesini hanın büyük salonunda işitmiş, sonra da burcun dolma toprağı üzerinde şarkıcıyı görmüş, sonra da yeraltı mezarlığında hapisken şarkısıyla kendinden geçmiş olabilirdi?... En sonunda da, burçtaki odada onu canlı olarak karşısında bulmamış mıydı?

Açıklanamaz gözüken bu olayların açıklaması işte şöyleydi:

La Stilla'nın Télek kontesi olmak için tiyat-

royu bırakacağı kararı almış olduğu dedikodusu yayıldığında, Baron de Gortz'un içine düştüğü umutsuzluğu hepimiz hatırlarız. Sanatçının hayranlık verici yeteneğinden, yani müzik tutkusunu tatmin eden her şeyden yoksun kalacaktı.

O dönemde, Orfanik, fonografik aygıtlar vasıtasıyla, şarkıcının veda temsillerinde söyleyeceği repertuvarın belli başlı parçalarını derlemeyi barona önerdi. Bu aygıtlar o dönemde mükemmel biçimde yetkinleştirilmişti ve Orfanik de onları öyle olağanüstü kılmıştı ki, insan sesi hiçbir değişim geçirmiyor, ne cazibesini, ne de saflığını yitiriyordu.

Baron de Gortz, fizikçinin bu teklifini kabul etti. Sezonun son ayında, parmaklıklı locanın dibine, gizlice fonograflar yerleştirildi ve bunlar her temsilde kullanıldı. Böylece plaklara aryalar, opera ya da konser romansları kaydediliyordu. Bunlar arasında, Stefano'nun melodisi olan ve La Stilla'nın ölümüyle yarım kalmış *Orlando*'nun final parçası da vardı.

İşte bu koşullarda, Baron de Gortz, Karpatlar Şatosu'na gelip kapanmıştı ve orada, her akşam, bu olağanüstü aygıtların derlediği şarkıları dinleyebiliyordu. Yalnızca sanki locasın-

daymış gibi, La Stilla'yı dinlemekle kalmıyor, fakat –bu tamamen anlaşılmaz gelebilir– o canlıymış gibi, gözlerinin önünde görebiliyordu da.

Basit bir optik hileydi bu.

Baron de Gortz'un, şarkıcının harikulade bir portresine sahip olduğunu unutmadık. Bu portre La Stilla'yı ayakta, *Orlando*'daki Angelica'nın beyaz kostümü içinde ve o dağınık, olağanüstü saçlarıyla resmediyordu. Orfanik'in hesapladığı belli bir açıdan eğimli aynalar sayesinde, bir aynanın karşısına yerleştirilen bu portre güçlü bir ışık odağıyla aydınlatıldığında, La Stilla yansıma yoluyla beliriyordu, hem de yaşam doluyken olduğu kadar "gerçek" ve güzelliğinin tüm ihtişamı içinde. Geceleyin burcun dolma toprağına taşınan bu aygıt sayesinde Rodolphe de Gortz, Franz de Télek'i içeri çekmek istediğinde şarkıcıyı ortaya çıkartmıştı; yine bu aygıt sayesinde genç kont, La Stilla'yı burcun salonunda görmüştü; o sırada da fanatik hayranı şarkıcının sesiyle ve şarkılarıyla kendinden geçiyordu.

Orfanik'in sorgusu sırasında çok ayrıntılı bir biçimde verdiği bilgiler çok kısaca böyleydi. En yüksek mükemmellik derecesine ulaş-

tırdığı bu dâhice buluşların yaratıcısı olduğunu eşsiz bir gururla ilan ettiğini de unutmadan söylemek gerekir.

Bununla birlikte, Orfanik bu olayları, daha doğrusu, uygun kelimeyi kullanırsak, bu "hileleri" maddi olarak açıklamış olsa da, açıklayamadığı şey, Baron de Gortz'un, patlamadan önce, Vulkan Boğazı tüneline kaçacak zamanı niçin bulamadığıydı. Fakat, Orfanik, bir kurşunun Rodolphe de Gortz'un kollarında taşıdığı nesneyi parçaladığını öğrendiğinde, durumu anladı. Bu nesne, La Stilla'nın son şarkısının kayıtlı olduğu fonografi aletiydi. Rodolphe de Gortz'un, şatonun çökmesinden önce, burcun salonunda bir kez daha dinlemek istediği şarkı buydu. Bu aygıtın parçalanması Baron de Gortz'un da parçalanması demekti; baron ümitsizlikten çılgına dönmüş, kalenin yıkıntıları altına gömülmek istemişti.

Baron Rodolphe de Gortz, Werst mezarlığına son üyesi olduğu eski ailesine yakışan bir törenle gömüldü. Genç Télek kontuna gelince, Rotzko onu Krajowa Şatosu'na taşıttı ve orada kendini tümüyle efendisini tedavi etmeye vakfetti. Orfanik, La Stilla'nın diğer şarkılarının derlenmiş olduğu fonografları seve seve

Rotzko'ya teslim etti. Franz büyük sanatçının sesini işittiğinde, dikkat kesiliyor, eski bilincine yeniden kavuşuyordu. Ruhu, bu unutulmaz geçmişin anıları sayesinde yeniden yaşamaya çalışıyor gibiydi.

Birkaç ay sonra, genç kont aklına tamamen kavuştu ve Karpatlar Şatosu'ndaki son gecenin ayrıntıları onun sayesinde öğrenildi.

Sevimli Miriota ile Nic Deck'in düğününün, felaketi izleyen hafta kutlandığını da söylemeden geçmeyelim. Nişanlılar Vulkan Köyü'nün papazının duasını aldıktan sonra, Werst'e geri döndüler; Yargıç Koltz onlara evinin en güzel odasını ayırmıştı.

Fakat, bu olayların doğal biçimde gün ışığına çıkmasına bakıp, genç kadının kalenin fantastik hayaletlerine artık inanmadığı sonucunu çıkarmamalı. Nic Deck boş yere onu ikna etmeye çalıştı –Jonas da; çünkü *Kral Mathias*'a müşteri çekmeye çalışıyordu–. Miriota asla ikna olmadı, zaten Yargıç Koltz, Çoban Frik, Öğretmen Hermod ve diğer Werst sakinleri de ikna olmamıştı. Öyle görünüyordu ki, bu iyi kalpli insanların batıl inançlarından vazgeçmeleri için uzun yıllar gerekecekti.

Yine de, alışılmış palavracılıklarına geri

dönen Doktor Patak, karşısında dinleyici bulursa tekrarlamaktan geri durmuyordu:

"Eh! Dememiş miydim ben?... Kalede cin varmış, ha!... Cin diye bir şey var mı?"

Fakat artık kimse onu dinlemiyor, hatta alayları ölçüyü aştığında, susması rica ediliyordu.

Öğretmen Hermod'ya gelince, o, Transilvanya efsanelerini incelediği derslerine devam etti. Daha uzun süre boyunca, Werst Köyü'nün genç kuşakları öteki dünyadan gelen ruhların Karpatlar Şatosu'nun harabeleri arasında dolandığına inanacaklardı.

JULES VERNE
Karpatlar Şatosu

Transilvanya'daki Werst Köyü'nde, terk edilmiş bir şatoda endişe verici olaylar yaşandığına dair söylentiler dolaşmaktadır. Kont Franz de Télek opera sanatçısı nişanlısı La Stilla'nın ölümünü unutabilmek için yolculuk etmektedir. Kont, Werst'e gelir. Şato'nun, La Stilla ölürken kendisini lanetleyen Rodolphe de Gortz'a ait olduğunu öğrenir. Télek uzun uğraşlar sonunda bu korkunç şatonun esrarını keşfeder. Ancak bu keşfin bedeli ağır olacaktır.

Jules Verne'in en sevilen romanlarından *Karpatlar Şatosu*, vampirlerin diyarı Karpatlar'da geçen bir serüveni anlatıyor. Batıl inançlar ile teknolojinin, iyi ile kötünün, yaşam ile ölümün karşı karşıya geldiği bu serüvende hazin bir aşk öyküsü de var. Kimilerine göre daha ondokuzuncu yüzyılda televizyonu haber veren, kimilerine göre Orpheus mitosunun bir yorumu olan *Karpatlar Şatosu*, Jules Verne'in şaşırtıcı düşgücüyle, fantastik öykücü kimliğini birleştirdiği bir roman.

ithaki